

Uvodnik

Andrej Bratuž

V novo delovno leto

Početniško poletni čas se bliža koncu. Nekateri so imeli priložnost, da so se lepo odpočili in sprostiti, morda na kakem potovanju, na letovanju v gorah ali pri morju, morda celo doma. Drugi niso imeli te sreče in so si zaradi vsakršnih obveznosti privoščili samo kak dan ali pa še tega ne, spet drugi pa lahko na oddih še čakajo. Vsem je ponagajalo vreme, ki je bilo letos kar muhasto, z naglimi prehodi od pretoplih do prehladnih dni. S koncem avgusta se na avtocestah krajšajo kolone vozil, ki smo jih bili navajeni gledati po televiziji in ki so milijonom avtomobilistov in potnikov povzročali nemalo težav. Z mesecem septembrom se vračamo k običajnim dejavnostim, načrtujemo nove, zbiramo pobude in postavljamo osnove za njihovo ureničevanje. Bolj ali manj spočiti se srečujemo na svojih delovnih mestih, izmenjujemo si vtise o preživetih poletnih mesecih, predvsem pa se dogovarjamo o tem in onem, kar nas pač čaka v bližnji bodočnosti. Tako je tudi z našimi kulturnimi dejavnostmi, ki so seveda izven našega poklicnega dela in ki se jim posvečamo iz idealizma, ker smo prepričani, da z njimi opravljamo prepotrebno narodnoobrambno delo. Podobno je s kulturno-političnimi dejavnostmi oz. prizadevanji v prid

naši narodnostni skupnosti. Tudi tu se srečujemo s še nerešenimi ali pa novimi nalogami in cilji. Naše naloge niso le individualne, ampak tudi socialne, kar nas v okviru naše manjšinske stvarnosti še posebej obvezuje. Tu se nam v razmislek ponujajo Gregorčičevi verzi: *Dolžan ni samo, kar veleva mu stan, / kar more, to mož je storiti dolžan!* Zato naj bo vsakdo aktiven na svojem organizacijskem področju, zaveda pa naj se tudi, da je moč v sodelovanju in v pogumnem odpravljanju težav. V naše kulturno delovanje bo v novem delovnem letu globoko posegla stoletnica Gregorčičeve smrti. Ponekod so priprave nanjo že stekle. V goriškem ljudskem vrtu bi moralo priti leta 2006 do postavitve Gregorčičevega kipa, kar bo najbrž precej zahtevno in bo terjalo veliko odločnosti in enotnosti v naših vrstah. V jubilejnem letu bodo potekale spominske proslave, posvečen pa mu bo tudi naš kulturni praznik 8. februarja. Zamejstvo se želi aktivno vključiti v praznovanja Gregorčičevega leta. Pozornost mu bodo posvečale tako naše kulturne zveze kot posamezna društva in pevski zbori. Jubilej bo gotovo odmeven v radijskih in televizijskih oddajah, v časopisju, periodiki in v knjižnih izdajah. Pri Goriški Mohorjevi družbi se npr. pripravlja izbor Gregorčičeve poezije. V prvih septembrskih dneh nas vsako leto napolni z novimi močmi Draga, letos že štirideseta. Tomaž Pavšič je v avgustovski Mladiki napisal: "Draga bo zmeraj potrebna in dobrodošla. Nimam bojazni, da ne bi še naprej prebujala Slovencev in povezovala njihove duhovne moči pri delu za ohranitev in nadaljnji razvoj slovenstva."

Draga mladih

Solidarnost!

Zaključno predavanje Drage mladih 2005 je pred vrati. V park Finžgarjevega doma na Opčinah so v soboto, 3. septembra, ob 10. uri vabljeni vsi tisti mladi, ki z radovednostjo opazujejo svet, v katerem živijo, si o njem postavljajo vprašanja ter hrepenijo po konstruktivni in intelektualno živahni debati v krogu vrstnikov. V soboto se bo namreč pod tradicionalnim šotorom Drage zaključila letošnja izdaja Drage mladih, in sicer s predavanjem na temo "Solidarnost v kontekstu sodobne ekonomije in psihologije". Z odra bodo svoje iztočnice za debato podali dr. Miran Kramberger - bivši namestnik direktorja Siola (Telekomove družbe, ki skrbi za trženje dostopa do interneta in internetnih storitev), Vida Petrovčič - znana novinarka RTV Slovenija in priljubljena voditeljica oddaje "Polnočni klub" ter prof. Piergiorgio Gabassi - psiholog dela in dekan fakultete za Mednarodne in diplomatske vede tržaške univerze s sedežem v Gorici. "Letos sem bil prvič povabljen na DM kot predavatelj in odzval sem se z velikim veseljem," nam je zaupal dr. Miran Kramberger in pri tem dodal: "Upam, da bom lahko z izkušnjami iz svojega poklicnega delovanja, kot tudi iz svojega življenja, mladim prenesel tisto najboljše, kar sem se doslej naučil."

/ stran 2

40. ŠTUDIJSKI DNEVI DRAGA 2005

Park Finžgarjevega doma - Opčine (TS)
Dunajska cesta 35

Petek, 2. septembra 2005

ob 16.30: Milan Gregorič
NA DVEH STRANEH MEJE

Sobota, 3. septembra 2005

ob 16.30: prof. Dean Komel
**POLITIKA, DRŽAVA IN DRŽAVLJANI.
KJE JE SLOVENIJA?**

Nedelja, 4. septembra 2005

ob 10. uri: msgr. Janez Gril
**RKC d.d. ALI PO ČEM JE DANES
ODREŠENJE?**

Ob 16. uri: dr. Bogdan Žorž,
prof. Janez Malačič in inž. Tomaž Merše
**OKROGLA MIZA: ALI NISMO PREVEČ
RAVNODUŠNI PRED DEMOGRAFSKO
KRIZO?**

V nedeljo, 4. septembra, bo ob 9. uri
za udeležence Drage sv. maša,
ki jo bo daroval koprski pomožni
škof msgr. Jurij Bizjak.

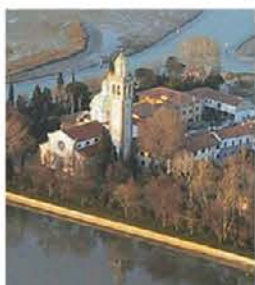
In memoriam

Umrli je učitelj,
likovni pedagog,
umetnik, politik,
neutrudni
organizator in
kulturnik Pavel
Petričič

12

Slovensko romanje na Barbano

Goriško-tržaško
romanje na
Barbano bo 5.
septembra vodil
koprski pomožni
škof msgr. Jurij
Bizjak

5

Pogovor

Tržiški jadralec,
krmar jadrnice
Azzurra in
olimpionik
Mauro Pelaschier
o novostih v
Pokalu Amerike

15

22. Kraška ohcet

Dean in Martina
sta se v nedeljo
poročila
po starodavni
kraški tradiciji
na Tabru

11

Reforme v Italiji so neodložljive, med strankami pa vladajo napeti odnosi

Zaščita in predstavništvo

Avgustovsko politično za-
tišje je v Italiji "skalilo"
predvsem dvojce: najprej
je bivši evropski komisar in
ugledni ekonomist Mario
Monti v turinskem dnevniku
Stampa javnost opozoril, da
more bolno Italijo rešiti le po-
litična "sredina", poteklo pa je
le nekaj dni, ko se je začela raz-
pletati afera Fazio, ki je guver-
ner Banke Italije. Poglejmo
kratko, kaj pravi Monti. Ta me-
ni, da ne desna ne leva sredina
zaradi svojih notranjih struktur
ne moreta izvesti reform, ki jih
država nujno potrebuje. Rešitev
bi bila le okrepitev prenovitve-
nih komponent v obeh skupi-
nah, saj bi se tako zmanjšala
vpliv in oblast konservativcev
in skrajnežev. Politične sile je
torej treba prisiliti na soočanje,
tako da bodo mogle natančno
izoblikovati svoje programe, ki
morajo seveda biti alternativni.
To Montijevo razmišljanje so ti-
sti, ki so se čutili prizadeti, tol-
mačili tako, kot jim je srancar-
sko najbolj prijalo. Končno se
je oglašil sam Monti, ki je z
uvodnikom v milanskem Cor-
riere della sera pojasnil, da je s
svojimi izvajanci hotel le opo-
zoriti široko italijansko javno-

st, da so reforme neodložljive
in da morajo biti v središču po-
zornosti vseh italijanskih poli-
tičnih sil. Zadeva Fazio pa je kot
povest o jari kači. Z njo se že dalj
časa ukvarjajo dnevni in periodi-
čni tisk, državno tožilstvo in seveda
politiki. Na račun guvernerja
Antonia Fazio so začele leteti
prve kritike že ob krah znanosti
podjetij Cirio in Parmalat, pri
čem pa se je Fazio posrečilo
dokazati, da za nezakonitosti in
napake ni odgovoren. Predmet
posebne pozornosti pa je spet
postal ob javnih ponudbah za
odkup pomembnih bančnih
zavodov, kot sta Antonveneta
in Bnl. Med ponudniki sta bila
tudi znana tuja denarna zavo-
da. Po nalogu državnega tožilst-
va je posebna služba začela pri-
sluškovati tudi guvernerjevimi
zasebnim telefonskim pogovo-
rom in jih snemati na magne-
tofonski trak. Nekega dne so bi-
li pogovori tudi objavljeni v
znanem tedniku in tako postali
prava pravcata senzacija. Fa-
zio je na seji medministrskega
odбора za bančništvo prebral
24 tipkanih strani dolgo po-
ročilo, iz katerega je predvsem
razvidno, da je vestno in na-

tančno spoštoval vse, kar je
predpisano v zvezi s posli, ki so
predmet razprave na seji med-
ministrskega odbora. Z njego-
vim obnašanjem na tej seji
očitno ni bil zadovoljen mini-
ster za gospodarske zadeve Si-
niscalco, ki je pikro pripomnil,
kako ne more molče mimo dej-
stva, da je tako ugledni časnik,
kot je Financial Times, zadevi
posvetil več kot 150 člankov,
kar je gotovo šlo na rovaš vero-
dostojnosti italijanske države.
O kočljivi zadevi bo rimska vla-
da razpravljala na seji 2. sep-
tembra in med drugim baje
načela tudi vprašanje novega
statuta osrednjega državnega
denarnega zavoda; med po-
membnimi novostmi naj bi bil
tudi sklep, da bo odslej mesto
guvernerja terminsko natančno
določeno. Zanimivo je, da
guvernerja Fazio odločno zago-
varja Severna liga, medtem ko
Berlusconi doslej previdno
molči.

V desni sredini gre beležiti še

vedno dokaj napete odnose

med Follinijevo UDC (bivši

kršč. demokrati) in ostalimi za-

vezniki v Domu svoboščin.

/stran 14

Drago Legiša

Za kaj pravzaprav gre Izraelski umik iz zasedene Gaze

Prav v konici avgustovske-
ga obdobja, namenjenega
poletnemu dopustovanju
razvitega sveta severne zemel-
ske poloble, je izraelska vlada iz-
vedla napovedani ukrep eno-
stranskega umika s pred 38 leti
zasedenega ozemlja Gaze na
meji z Egiptom. Gre za pas pla-

notastega sveta na jugu Palestine
ob Sredozemskem morju, ki je
bilo na temelju premirja po prvi
izraelsko-arabski vojni leta 1948
dodeljeno v upravljanje Egiptu.
V junjski arabsko-izraelski voj-
ni leta 1967 pa je to območje za-
sedel Izrael, s katerega se, kot
rečeno, sedaj umika.

Vsi se sprašujejo, kaj je predse-
dnika izraelske vlade Ariela Šaro-
na, ki sicer zagovarja in izvaja
politično trde roke do arabskih
Palestincev, zlasti do teroristič-
nih skupin, privedlo do eno-
stranskega umika in s tem pove-
zane prisilne odselitve judov-
skih kolonov tako s področja Ga-
ze kot tudi manjšega območja
na t.i. Zahodnem bregu reke Jor-
dana, ki ga je Izrael prav tako za-
sedel leta 1967. V tem pogledu
so sredstva javnega obveščanja
sicer podrobno poročala v bese-
di in sliki, kako je potekala
omenjena odselitev judovskih
kolonov, ki so se bili tam naseli-
li v zadnjih desetletjih ob po-
pori samih izraelskih oblasti,
vendar povprečnemu bralcu ali
televizijskemu gledalcu niso tu-
di ustrezno prikazali stvarnih ali
domnevnih razlogov za sedanje
ravnanje izraelske vlade. Ob
zgodnjem slikovnem televizijskem
prikazu se poraja sklepanje, da
judovski naseljenci doživljajo
krivico in tragedijo in ne more-
mo razumeti njihovega krčevite-
ga odpora temu, da morajo za-
pustiti kraje, kjer so si uredili
življenje. Zato morda ne bo od-
več spomniti na nekatera dejstva
in dogodke iz zgodovine na-
stanka judovske države, njenega
boja za sam obstanek najprej ter
njeno utrditev in varnost pred
sosednimi arabskimi državami,
ki razen Jordanije in Egipta je ne
priznavajo, tako da so pravno in
politično še vedno v vojnem
stanju z njo.

Žrtev takšnega stanja na Sred-
njem vzhodu je palestinsko ljud-
stvo oz. narod, kateremu so
Združeni narodi ob prenehanju
britanskega mandata nad Pale-
stino leta 1948 tudi priznali pra-
vico do življenja v lastni državi.
Ko je propadel ameriški predlog
o ustanovitvi skupne izraelsko-
arabske države pod začasnim
skrbništvom OZN, je Varnostni
svet ob soglasju vseh velesil
(vključno Sovjetske zveze) spre-
jel sklep o razdelitvi Palestine in
internacionalizaciji Jeruzalem-
skega območja skupaj s svetimi
mesti.

/stran 15

Alojz Tul

Na dnu...

S 1. strani Zaključno predavanje letošnje Drage mladih

Solidarnost v kontekstu ekonomije in psihologije

Utrinek z lanske izvedbe Drage mladih

Zavedam se, da mladi,
kakršni ste vi - in kakr-
šen sem svoj čas bil tudi
jaz - nam, ki smo nekaj dali
skozi, ravno preveč ne verja-
mete. To je sicer normalno, saj
vsakdo največ verjame lastni
izkušnji. In vendar, če lahko
odrasel človek vsaj delno pri-
pomre k temu, da bo cena
kakšne izkušnje za mlajšo ge-
neracijo manjša, se po mojem
mnenju splača, da se z mladi-
mi sreča in jim posreduje svoje
izkušnje." Vida Petrovič je na
DM že sodelovala pred leti:

"Za Drago kot tako, ne samo
DM, se je večkrat govorilo, da
bo potem, ko se bo Slovenija
odprla in demokratizirala, nje-
na funkcija izumrla oz. da sa-
ma pobuda ne bo več potreb-
na. Prav obratno. Ker je novih
izzivov čedalje več, je toliko
bolj pomembno, da lahko raz-
polagamo s kraji, kjer se o teh
izzivih lahko prediskutira. Po-
budo smatram za zelo pozitiv-
no in kot tako jo tudi sama
pozdravljam in spremljam."

Prof. Piergiorgio Gabassi nam
je o izbiri letošnje teme dejal:

"V veselje in čast mi je, da
lahko sodelujem pri pobudi,
ki obravnava tako delikatno in
obenem pomembno temo. V
tem smislu je vsaka pobuda, ki
je posvečena obravnavi tema-
tike dela in sistema njegove or-
ganizacije, izredno dobrodo-
šla. Zavedati se moramo, da ži-
vimo v času, ko je v teku tiha
revolucija, katere najvišjo ce-
no boste plačale prav vi, mla-
de generacije. O tem se na ža-
lost danes premalo govori, raz-
log za to pa gre verjetno iskati
v tem, da so danes tematike, ki
so vezane na pravice delovne
sile, tako rekoč, neaktualne.
Glavni problem današnje dru-
žbe je predvsem negotovost
delovnega mesta ter postopno
izgubljanje pomembnih prav-
ic, ki smo si jih pridobili v
minulih desetletjih. Danes
npr. država še vedno plačuje
penzije baby-penzionistom,
medtem ko vi, mlade genera-
cije, na penzijo dejansko sko-
rajda ne morete računati. Po-
membno je, da se o temi soli-
darnosti javno govori, in to ne
samo iz vidika prostovoljnega
dela. Temo solidarnosti mora-
mo danes obravnavati v širši
optiki celotnega socialnega in
ekonomskega oz. gospodar-
skega sistema."

EH

SSk o paritetnem odboru

Pred časom sta deželni tajnik stranke Slovenske skupnosti
Damijan Terpin in deželni svetnik Mirko Špacapan naslovila
predsedniku deželne vlade Riccardu Illyju in predsedniku
deželnega sveta F-Jk Alessandru Tesiniju pismo, v katerem
odločno pozivata pristojne deželne oblasti, naj zamenjajo
nekateri člane paritetnega odbora, zaradi redne odsotnosti
katerih je delovanje odbora, ki je zadalj za normiranje naše
zaščite, dalj časa ustavljeno. Slovenska politika namreč
opozarjata, da so Enrico Basile, ki ga je za člana paritetnega
odбора imenovala deželna vlada, Ferruccio Clavara in Renzo
De Vidovich, ki ju je imenoval deželni svet F-jk, odsotni in da
njihove odsotnosti niso tolmačili z nikakršnim opravičilom.
SSk poudarja nenadomestljivo vlogo, ki jo paritetni odbor ima
pri udejanjanju zakona 38 leta 2001 in kako je po štirih letih
ostal zakon dejansko le na papirju. Terpin in Špacapan
potemtakem pozivata deželno vlado in deželni svet, naj
zamenjata člane odbora, ki s svojo redno odsotnostjo
povzročajo nesklepčnost le-tega.

Povejmo na glas

Z novim zagonom in premislekom

Ko se na pričetku septembra počitniški čas
izteče, se najdemo pred novim delovnim in
šolskim letom. Vse se prične na novo in ven-
dar ni vse novo. Drugačni smo, kot smo bili
pred enim letom, ali pa se tega dejstva sploh
ne zavedamo. Drugačne ali manj drugačne
so razmere, ki jim gremo naproti. V vsakem
primeru smo pred novimi preizkušnjami,
vživet se je treba v takšne in drugačne obvez-
nosti, na delovnem mestu bo lahko prišlo do
sprememb, prav tako bo sprememba v šoli,
kjer se bomo pomaknili stopnico višje, sli raz-
red naprej ali sploh prvič v šolo, nekateri na
univerzo, medtem ko se bodo drugi spoprie-
li že s prvimi poklicnimi izzivi. Kar pa je naj-
bolj gotovo, vsi se bomo vnovič znašli sredi
vrtinca časa, dnevi, tedni in celo meseci bo-
do brzeli hitro in vse hitreje, dogodki se bo-
do kopičili in prekrivali, tisti iz osebnega
življenja, pa tisti iz življenja naše skupnosti
in širših skupnosti vse tja do dogodkov z
vseh celin, torej s celega sveta.

Ni dvoma, prav gotovo se bomo vsi, kar nas
je, odpravili v to jesen z novim zagonom,
spočiti in razbremenjeni. Če kaj, potem prav
tega novega zagona še kako potrebujemo.
Trdno prepričanje, da bo to pot lahko šlo
bolje kot v preteklem letu, je namreč nepo-
grešljivo, utemeljeno in celo nujno. S tega
zornega kota je vsak nov pričetek izjemno
pomemben in tudi svetel, zagotavlja nam,
da se bomo vseh stvari lotevali s prenovljeno
svežino in verjeli, da bomo vsakovrstne izzive
uspešneje obvladovali ter bomo sposobni
za soočenje s še večjimi in še tehtnejšimi; da

bomo srečneje ustvarjali in gojili odnose v
svojem najožjem krogu, sklepali prijateljstva,
odstranjevali nesporazume in bomo še bolj
veseli drugih ljudi; da bomo srečneje ust-
varjali še boljše razmere v naši manjšinski
skupnosti, ki bo pričela letošnjo jesen vsaj z
dvema velikima dogodkoma: s srečanjem v
Dragi in boljšimi pogoji za novo sezono Slo-
venskega stalnega gledališča; da bomo ust-
varjali še učinkovitejše odnose z našo matic-
no državo Slovenijo, nadaljevali poglobljanje
sobivanja in sodelovanja z večinskim naro-
dom ter se dobro pripravili na volilne
preizkušnje v prihodnjem letu. In ne na-
zadnje, da bomo še prodorneje soustvarjali
Evropo v teh naših krajih ter na ta način po-
sredno sovpivali na vse bolj preteče svetov-
ne dogodke. Predvsem pa da bomo v korist
vseh odstranjevali iz nas in naše okolice tisto
odtujenost, ki je zlovesči stranski učinek po-
rabništva in njegove zastrupljajoče nepo-
teženosti.

Naš novi zagon torej ne bo lahkomišeln in
odtrgan od časa, v katerem živimo, dopol-
njen bo s premislekom in spoznanjem, da se
nikakor ne nahajamo v lahkem trenutku in
da se svet pomika v svojo prihodnost tudi z
zaostrovanji, padanjem življenjske ravni in
nenehno možnostjo še večjih in usodnejših
nerazumevanj. Naš novi zagon se vseh teh
dejstev zaveda, v nasprotnem primeru bi bil
prazen, poln le lepih besed, neučinkovit in
kot tak kratke sape ter v bistvu popolnoma
nekoristen.

Janez Povše

Izjava

Uprimo se pritiskom Italije!

Podpisani že nekaj let zaskrbljeno spremljamo naduto obnašanje Italije v odnosu do Slovenije v zvezi z gradnjo drugega železniškega tira Koper-Divača. Pritiskom se je pridružil celo predsednik FJK Riccardo Illy, ki je sicer zagovornik odprtosti in enakopravnega sodelovanja s sosedi, ko je proglasil drugi tir za odvečen projekt in nam v zameno ponudil svoj krajši odsek Koper-Trst. To bi preusmerilo velik del koprskih luških tovoren na pontebesko progo (Trst-Videm-Trbiž), bistveno zmanjšalo tovarni promet, rentabilnost in konkurenčnost slovenskih železnic in spremenilo Luko Koper v slepo črevo tržaškega pristanišča. Med argumenti za tako rešitev pobudniki redno navajajo tudi nujnost ustvarjanja sinergij med tržaškim in koprskim pristaniščem, pri čemer zamolčujejo dejstvo, da se je prvi tak poskus ustvarjanja sinergij, po zaslugi tržaškega nacionalističnega zakotja, končal s polomom in v škodo koprškega pristanišča. Ob teh pritiskih je prišlo celo do neokusnega tožarjenja Slovenije v Bruslju. In ko je sredi leta 2004 prišla v javnost vest, da je drugi tir Koper-Divača prišel na seznam prog, ki naj bi jih sofinancirala tudi EZ, so nasprotniki tega projekta napadli tudi evropsko komisijo, očitajoč njenemu predsedniku Prodiu, da se je v primeru konfliktov interesov med Slovenijo in Italijo glede poteka petega koridorja obnašal pilatovsko. Pritiski so dosegli vrhunec z nedavno izjavo italijanskega prometnega ministra Pietra Lunnardija na srečanju evropskih prometnih ministrov v Moskvi (Delo, 30.5.2005), da bo storil vse, da Slovenija ne bo mogla koristiti sredstev EZ za drugi tir Koper-Divača, češ da z dajanjem prednosti temu projektu načrtno zavira gradnjo petega koridorja oz. hitre proge Trst-Divača kot njegovega sestavnega dela. Izsilil bi naj celo, da bi posebna evropska mešana tehnična komisija preučila ta zaplet in predlagala ustrezno rešitev. Izhajajoč iz izčrpnih pojasnil, ki jih je na Lunnardijevo izjavo dal minister za promet Janez Božič (PD, 9.6.2005), ugotavljamo, da Slovenija dosledno spoštuje in izvaja vse sprejete mednarodne obveznosti v zvezi z izgradnjo petega koridorja in da so italijanski očitki in grožnje brez vsakršne resne osnove. Za njimi se skriva predvsem poskus, da bi, prvič, zavrli skokovit razvoj Luke Koper v korist tržaškega pristanišča, in, drugič, v korist potenbske proge preprečili izgradnjo ter posodobitev najkrajše in s tem tudi konkurenčne slovenske železniške smeri jug-sever (Koper-Ljubljana-Maribor-Hodoš in naprej v podonavski bazen). Zato se podpisniki pridružujemo kritični slovenski javnosti, ki ogorčeno ugotavlja, da nam Italija z neprikrito nadutostjo vsiljuje odločitve, ki očitno ciljajo h kolonizaciji Slovenije. Kar hkrati opozarja, da se z vstopom Slovenije v EZ v odnosih naše zahodne sosedo do nas ni prav nič spremenilo, da nas pred njenimi izsiljevanji in nadutostjo ne bo obvarovala niti EZ in da se moramo nasloniti predvsem na lastne moči. Zato pričakujemo od pristojnih slovenskih oblasti, da se bodo tem pritiskom odločno uprle in ustrezno zaščitile slovenske nacionalne interese.

Podpisniki: Milan Gregorič, Lucijan Pelicon, mag. Bert Pribac, Silvan Prodan, Tomaž Bizajl, Ado Butala, Dušan Puh, Evgen Pečarič, Jože A. Hočevnar, Janez Lenassi, Franjo Batagelj

Kogojevi dnevi

V petek, 2. septembra, se bo ob 20. uri v Kanalu ob Soči začel 26. mednarodni festival sodobne glasbe Kogojevi dnevi, ki bo trajal vse do 9. novembra. Razni večeri, na katerih bodo predstavili kar nekaj novitet, bodo potekali tudi v Ljubljani, Gorici (30. t.m. v KC Lojze Bratuž), Gorenjem Tarbiju (16.10.), na Dvorcu Zemono (20.10.), na Gradu Dobrovo (28.10.) in v Trstu, kjer se bo festival končal (9.11. v dvorani Göthejevega inštituta). Letošnje dneve, ki jih prireja PD Soča iz Kanala pod vodstvom umetniškega direktorja Antona Nanuta, bo 2. t.m. uvedlo odprtje razstave del akademskega slikarja Bogoslava Kalaša; na otvoritvi bo imel nagovor akademik Ciril Zlobec, slavnostni govor pa minister za kulturo Vasko Simoniti.

Nedelja, 13. avgust 1950, se je zapisala v spomin starejših prebivalcev Šoške in Vipavske doline, dela Krasa pa tudi Banjske in Trnovske planote. Po petinpetdesetih letih je prav, da se spomnimo tega dogodka. Sedanja meja med Italijo in tedanjo povojno Jugoslavijo je nastala 15. septembra 1947. leta. Tri leta pozneje, na nedeljo, 13. avgusta 1950, pa so nekako prisiljeno odprli mejo pri Rusi hiši v Rožni Dolini pri Gorici. Kako je do tega prišlo? Iz diplomatskih krogov se ve, da sta se tedanja Titova Jugoslavija in Italija dogovarjali, da bi skušali občasno dovoliti, da bi se prebivalci ob meji, ki je odtrgala Gorico z zaledjem, lahko občasno srečevali za nekaj ur. Te usodne nedelje pa se je na mejnem prehodu med Italijo in Jugoslavijo v Rožni Dolini nabrala ogromna množica. Ocenjevali so jo na okrog 5000 ljudi. Ta "raja" je pritisnila na jugoslovanske vojake, ki so stražili, in pobezljala čez mejo v Italijo. Sledili so seveda zanimivi zapisi v italijanskih časopisih, medtem ko jugoslovanski tisk o tem ni poročal. Vsekakor je bila najvažnejša ugotovitev, da ljudje, ki so navalili v Gorico, so pokupili vse, kar so tedaj dobili. Vedeti moramo, da je bila nedelja. Pri tem nakupu so bile v ospredju metle, ki jih tedaj v socialistični Jugoslaviji ni bilo. Vračali so se otovorjeni z vsemi mogočimi artikli in seveda tudi z metlo. Mimogrede naj pripomnim, da se je govorilo, da bodo tudi naslednjo nedeljo dovolili prehod, vendar so tedaj postavili "družeti" jezdece z bodečo žico, da bi se to ne dogodilo več. Ti bodeči jezdeci so potem krasili blok še nekaj let! Ljudje pa so se kar nekaj nedelj zaporedoma zopet zbirali pred mejnim prehodom v Rožni Dolini in policija jih je razganjala, ti pa so bežali pred roko pravice kot kure pred jastrebov ... Kot posebnost lahko tudi zapišem, da so nekateri tedaj ta kaos izkoristili za pobeg. Tako je še nekaj dni za tem italijanska policija vozila pribežnike na blok v Rožno Dolino, ki jih je ujela v notranjosti Italije, pa celo na francoski meji. Prav o tem dogodku sem se velikokrat pogovarjal v Solkanu pod "Školjem" z dvema markantnima damama, gdč. Fe-

Spomin na 13. avgust 1950

Pohod z metlami

ličko in go. Jušto. Oni dve sta do potankosti poznali dovtipa o Solkancih, ki so te metle skrivali, ker so pač bili "rusi", pa so se bali, da bi jim te metle ne škodovala, kajti v tistem času vam je lahko škodovala tudi metla, ki je bila prinesena iz kapitalizma v raj Titovega socializma! Vsaj v Solkanu je bilo tako! Zapisi, ki smo jih pred kratkim brali o tem dogodku, so vsebovali tudi takšne ugotovitve: "... Močan čustveni učinek, ki ga je imela nedelja metel! Tudi zgodovinar dr. Branko Marušič skuša ta dogodek osvetliti, seveda z napačno utemeljitvijo, kot nekakšen čustveni vzgib. Tako pač piše zgodovinar z realsocialistično miselnostjo. Ob tem dogodku ni bil najvažnejši čustveni vzgib, ampak lahko rečemo, da je to bil "punt raje", ki je spoznala lažnost obljub, ki jih partizanstvo ni uresničilo v novi državi, to je v Titovi Jugoslaviji. Tedanja državna oblast je udarila po malem kmetu in lastniku takšne ali drugačne imovine. Začele so se obvezne oddaje, obvezno udaršiško delo, zlasti na nedeljo v času, ko je bila maša, odvzem posameznih

pravic, kadrovanje pri šolstvu, določali so, kdo bo študiral in kdo ne, nočni obiski in še bi lahko našteval. Spomnim se, da smo doma imeli pet repov v hlevu. Kravo, telico, vola in dva telička. Prišel je tovariš s pomagači in nam pred nosom odpeljal telico in dve teli. Kravo smo komaj rešili! V tem je bila pridobitev socializma. Pobirali smo krompir. Zaukazano je bilo, da mora biti krompir izkopen in spravljen v vrečah na robu njive. Prišli so tovariši in odpeljali od šestih vreč dve. Spravili so se tudi nad kokoši. Pri nas doma smo imeli dva kurnika, eden je bil legalen in drugi ilegalen. Legalni, kjer so bili petelin, je bil dostopen tovarišem, drugi, ilegni, je bil skrit in zanj smo vedeli samo domači. Kajti tudi jajca in kokoši so bili na seznamu obvezne oddaje! Danes se vsemu temu smejem in vse to jemljem kot veliko šalo, takrat pa je bila to kruta resničnost. Pripravljali smo drva za zimo kot pred vsako zimo. Prišla je tovarišica in "ošacala" kup. Kratko je določila: "Od tega kupa odpeljete dva voza na železniško postajo, da bo za so-

cializem, dva bosta dovolj za vašo družino čez zimo!" Ubogali smo, ker drugače je sledila "multa", ki pa je ni bilo s čim plačati, ali pa so zarubili, kar so dobili! V tem času so bili pogosti tudi nočni obiski. Kdo je kje kaj rekel ali pa ga je kdo za kaj ovadil. Prišli so ponj ponoči in ga odpeljali. Ti nočni obiski so bili zelo organizirani. Hišo so zastražili, potrkali okrog treh ponoči. Za marsikom, ki so ga odpeljali, se je zabrisala vsaka sled. Tisti, ki so bili odvedeni v Kočevje na prisilno delo, so se vrnili, drugih ni bilo več nazaj ... Drugi, katere je tudi v tistem času "vzela noč", pa so bili tisti, ki so pravočasno zbežali čez mejo, preden so jih aretirali. Tu so tudi vzroki, zakaj so se Posočje, Baška grapa, Banjska planota tako razselili. Ljudje so bežali, da so si rešili "kožo", ker so bili tovariši s pridobitvami socializma neizprosnosti.

Ko danes gledam na ta čas, odobravam!/, prosim ne zamerite mi, napis na Sabotinu ali Kokoši NAŠ TITO, TITO. Taki napisi nas spominjajo, kaj je bil jugosocializem in kdo je bil toliko opevani maršal! Kot so pustili Nemci v Dachau krematorij kot spomin na svojo veliko narodno sramoto, tako je prav, da tudi pri nas ti TITTOVI napisi spominjajo, kako in kaj smo živeli. Kaj je bila tedaj toliko opevana svoboda! Kaj je bilo tedaj s človekovimi pravicami? Kaj je bilo s človekovim dostojanstvom? Kakšne krivice so se dogajale! Koliko ponižanj in krivic so v tem jugosocializmu doživljali naši starši in tudi mi! Ti napisi o TITU vpijejo v nebo in izprašujejo vest vsem tistim nostalgicnim zgodovinarjem in kvazidomoljubom, ki pozabljajo, kdo je poneumljal našega primorskega človeka in kdo je uničil naše primorsko podeželje, ki je ohranjalo naš slovenski dom in rod. Normalno je, da nekateri skušajo vse to preveliti drugim in tako odvljajo TIGROVCE, če pa pobrskamo po spominu, vidimo, da so prav ti na Tolminskem bili tedaj zelo socialistično aktivni, in to na vseh področjih, zato jim danes postavljajo spomenike, ko so že partizanski zanemarjeni, da bi opravičili takšne in drugačne lažne pridobitve socializma in tako popačili resnico.

Ambrož Kodelj

KOMENTAR Živeti in delovati iz vere - v dialogu

Nove škofije, novi župniki, novo šolsko leto

Katoliška Cerkev na Slovenskem pripravlja predloge za nove škofije. Ustanovitev je bila aktualna že ob času sinode. Toda bolje zdaj kot nikoli. Seveda pa se moramo vsi škofje, duhovniki in ostali verni zavedati, da zgolj organizacijske spremembe ne bodo ustvarile božjega kraljestva na zemlji, ki se rojeva v srcih vernih. Z vidika vere je preveliko sociološko preučevanje in tehtanje na eni strani, pa tudi pretiran strah in skrb, kaj bo kdo kje izgubil oziroma česa v novi škofiji ne bo na drugi strani, odveč. Bolj bi se morali vsi vprašati, ali ne bo z organizacijskimi spremembami omogočena tudi večja zbornost bodisi celotne Cerkve na Slovenskem kakor tudi njenih posameznih delov in ali bodo lahko zdaj še bolj dejavni v Cerkvi laiki. Še posebej bi bilo zgrešeno, če bi se škofije ustanovljale zato, da bi kdo kje zasedel kak škofovski sedež ali da bi prebivalci oziroma verniki tega ali onega mesta lahko potrdili svojo "knezoškofovsko" veljavo. Navsezadnje pri tem niso odločilni nacionalni, pač pa predvsem dušnopastirski razlogi. Ravno zato bi moralo vsako fevdno miselnost premagati tveganje v veri in veliko-dušna pripravljenost služiti vernim in narodu kot takemu. V cerkvenih odločitvah naj bi torej prevladovala vera in živo občestvo. To potrebuje tudi organizacijske spremembe, zato so manjše skupnosti - in tudi škofije - smer za izziv časa. Praviloma velja to tudi za prestavitve duhovnikov. Kar nekaj sprememb se je zgodilo letos. Včasih se

bodo verni veselili, drugič spet žalostili. Ne vem, ali so tudi letos romale peticije na škofije, da tega gospoda ne smejo prestaviti, ker je tako dober, medtem ko bi se kje koga radi znebili, ker je preveč zahteven ali vernim ne odgovarja kaka druga njegova lastnost. Ravno peticije kažejo, da so prestavitve dobre, čeprav za duhovnike naporene, ker se je treba prilagajati novim razmeram in novim ljudem, kar postaja s starostjo vedno težje. Morda so prestavitve priljubljenost za vse v Cerkvi, da se vprašamo, kako ob prestavitvah uresničujemo glavni namen svojega obstoja, živeti in delovati iz vere, prinašati veselo oznanilo vsem ljudem dobre volje, kljub temu da se morda zdi, da postmoderni ljudje vero vedno manj potrebujejo. Češka filozofinja Jolana Poláková je napisala knjigo z naslovom *Perspektive upanja*. V njej poudarja, da je v postmodernem času treba Boga iskati v dialogu. Če je v Cerkvi ob vseh spremembah na mestu dialog in ta določa tudi življenje župnije, bodo tudi vsi verni vedno bolj sodelovali v Cerkvi. Žal ravno danes, ko je potreba po njem najbolj močna, dialog pogrešamo na vseh nivojih. Cerkev naj bi bila ustanova, kjer se življenje odvija vedno v dogovoru vseh vpletenih. Če mora kdo nekaj napraviti na silo, potem ne bo deloval dobro. Tudi duhovniki se bomo morali vedno bolj zavedati, da bo versko življenje v župniji steklo le v potrpežljivem pogovoru, ne pa zgolj z odredbami. To velja tudi za vedno bolj zahtevno področje verskega pouka. Poleg stal-

nih polemik, ki se vlečejo že vse od osamosvojitve sem, kako z veroukom, se mora sodobni katehet tudi pri nas spoprijemati z vedno večjo nezainteresiranostjo za verski pouk pri mladih. Ti so zaposleni z računalniki, pedagoško vedno težje dostopni, ker jim starši v rosnih letih niso uspeli uveljaviti načela, da je treba kdaj tudi kaj potpeti ali prenesti, zaradi česar je vsak napor za mladega človeka hud preizkus njegove človeške zrelosti. Že zato bi bilo dobro, če bi starši šli na referendum in zavrgli referendumsko pobudo in podprli novi zakon o RTV, da bi televizija z novim zakonom uveljavljala bolj celostne in tudi vrednostno utemeljene programe. Verouk, ki se bo začel prihodnje dni, je preizkus za duhovnike in ostale katehete, obenem tudi spraševanje vesti staršem in vsem družbeno odgovornim, za kaj hočemo vzgajati in oblikovati mlade. Duhovnik jih ima morda le dve uri na teden - če gredo starši z njimi poleg verouka vsaj še ob nedeljah k maši. Sicer je ena ura verouka Sifzovo delo in svojevrsna dvojnost, kajti starši zahtevajo od otroka eno, sami pa mu ne dajo podpore v verskem življenju. Tako delajo medvedko uslugo sebi in otrokom. Ko bo otrok odrasel, bo stalno čutil razklanost, ki so jo povzročili ravno starši s svojo dvoličnostjo. Duhovnik je pri odločitvi za verouk tako v svojevrstnem precepu. Ali naj otroka sili k maši in verouku, če mu ga starši samo pošljejo k verouku, sami pa ga pri tem ne podpirajo, ali pa naj odneha in pusti, da gre življenje mladih svojo pot. Slej ko prej se bomo morali vsi odgovorni pri nas odločiti, kaj bomo počeli z mladino, ali jo bomo vzgajali celovito ali pa jo bomo pustili le na pol poti, da bo v mladostniški krizi odhajala svoja pota ceste, mamil in propada. Začetki se postavljajo že s prvim

križem v materinem naročju in še bolj na očetovih kolenih. Duhovnik in ostali vzgojitelji kasneje lahko to samo še malo dopolnijo. Posebno ne more katehet z dvema urama verouka za mlade napraviti kaj odločilnega, posebno če nima podpore staršev. Če je zelo dejaven, jih bom morda vključil še v ministriranje ali druge dejavnosti, npr. oratorij ali kako prosto dejavnost v župnišču, če ima sposobnost in voljo, da mlade organizira še na druge načine, sicer pa je pot znana - v najboljšem primeru prihajajo do birme, potem pa gredo svoja pota. Delno je sicer to odvisno tudi od duhovnikove sposobnosti za dialog z vsemi problemi in tegobami družinskega življenja danes, ki jih lahko vpleta potem v pogovore s starši in predstavi tudi v pridigi. Največ je vse odvisno od žive vere staršev in duhovnikov ter od pričanja, da je to vero dobro posredovati mladim, da bodo lažje krmarili skozi viharje življenja. Veliko je odvisno tudi od širše družbene podpore. Ne mislim, da bi morali biti vsi katoliško verni. Treba se bo pa učiti ustreznega kulturnega nivoja na vseh področjih v politiki, gospodarstvu in tudi v šolstvu. Po mojem bi bilo za tako kulturo nujno v šolski sistem čim prej uvesti splošen in obvezen pouk o religijah za vse otroke; obenem pa dati tudi verouku v cerkvi oz. župniščih ali pa tudi v javni šoli ustrežno nacionalno težo. Oboje bo lahko šele ustvarjalo poleg primerne državljanske vzgoje tudi ustrezen religijski kulturo in temu primerno obnašanje. Seveda bi temu lahko bolj skrbno in kulturno služili tudi mediji. Tudi za to bo potreben novi zakon o RTV, ki ga bomo z ustrežno zavrznitvijo referendumске pobude, upam, končno tudi dobili.

Janez Juhant

Zlatomašni slovesnosti na Brezjah in na Dobrovi

Kardinal Ambrožič med rojaki na Slovenskem

Tednik Družina je v 34. številki objavil daljši intervju s kardinalom Alojzijem Ambrožičem, torontskim

nadškofom, in poročal o dveh zlatomašnih slavljih, v kardinalovi rojstni župniji Dobrova pri Ljubljani in na Brezjah.

Prvo je bilo na Brezjah v baziliki Marije Pomagaj 13. avgusta, ko je množica romarjev lahko sledila somaševanju 20 duhovnikov, med njimi 11 zlatomašnikov s kardinalom Ambrožičem na čelu, in prisluhnila priložnostnim govorom. Slovensko bogoslužje sta ob ljudski pesmi povzdignila še dva pevska zbora. To je bil zares "dan hvalečnosti Bogu za vse

stopinje duhovniške službe - za petdeset let prehojene poti", kakor je poudaril eden od govornikov. Prisotnost kardinala Ambrožiča je dala srečanju poseben pečat.

V nedeljo, 14. avgusta, je kardinal-zlatomašnika čakalo še pomenljivejše srečanje. Ob cerkvi na Dobrovi, posvečeni Mariji Vnebovzeti, se je zbralo na tisoče ljudi, da bi počastili svojega rojaka, ki se je v cerkveni hierarhiji povzpел na tako visoko mesto, in se ob zlatomašnem

metropolitano Alojzija Urana udeležili nadškof Franc Perko in biseromašnik škof Jožef Kvas, številni duhovniki pa tudi predstavniki oblasti, ministra Andrej Bajuk in Andrej Bručan, župan občine Dobrova-Polhov Gradec Lovro Mrak, ki je slavljenju izročil sliko dobrovske cerkve, in še drugi.

Nadškof Uran se je v pozdravnem nagovoru spomnil dogodkov leta 1945, ko se je številna jubilarntova družina odločila, da zapusti domovino in se

tudi domači župnik, dekan in predstavniki župnije. Osrednji govor je imel sam zlatomašnik. Glavno misel je posvetil Mariji Vnebovzeti, ki nam govori o Kristusovem vstajenju in o naši zmagi nad smrtjo. Ko je kardinal ob koncu maše dejal, da ostaja Dobrovčan, Slovenec, čeprav je tudi Kanadčan, je priznal, da slovenskega srca v sebi, korenin, iz katerih je zrastel, mladih let v rojstni vasi Gabrje in v župniji Dobrova ni mogoče zatajiti. K prazničnemu vzdušju na zlatomašnem slavlju so prispevali združeni pevski zbor in na desetine narodnih noš.

Po končani slovesnosti se je kardinal Ambrožič še dobro urokoval in pozdravljal z udeleženci tega doživetega slavlja. Sledila je pogostitev v bližnjem samostanu Marijinih sester, v družbi škofov, duhovnikov in drugih gostov. Tudi tu se je na čast jubilarntu oglasila pesem cerkvenih pevcev. Ob priložnosti ponovnega kardinalovega obiska v domovini in v počastitev njegovega zlatega jubileja je založba Družina izdala knjigo z naslovom Kdo kakor Bog. To je izbor razmišljanj, ki jih je torontski nadškof objavljaval v škofijskem tedniku The Catholic Register. O tem kdaj pozneje. **AB**

slavlju Bogu zahvalili za njegove 50 let mašništva. Slavlja so se poleg ljubljanskega nadškofa in

pred komunističnim režimom umakne v neznano. Na slovesnosti so kardinala pozdravili

Potujoča prodajna razstava slik

Umetniki za Karitas v Sarajevu

V soboto, 6. avgusta 2005, je bila v Mali galeriji Frančiškanskega samostana sv. Antona v Sarajevu še zadnja otvoritev potujoče prodajne razstave slik, ki so nastale v X. likovni koloniji UMETNIKI ZA KARITAS v avgustu 2004 na Sinjem vrhu nad Ajdovščino. Razstavo UMETNIKI ZA KARITAS je v imenu Veleposlaništva republike Slovenije v BiH otvorila namestnica veleposlanika ga. Alenka Vipotnik, ki se je ob tej priložnosti zahvalila Karitas za številne programe pomoči ljudem, ki še vedno trpijo zaradi posledic vojne. Poleg gostoljubnih frančiskanov sta sodelovala pri postavitvi razstave predstavniki Likovne akademije v Sarajevu prof. Mustafa Skopljak in Boris istopolski, ki sta bila tudi udeleženca lanske kolonije. Projekt UMETNIKI ZA KARITAS je predstavila Jožica Ličen, udeleženca in nastala dela pa umetnostna zgodovinarica in likovna kritičarka Anamarija Stibilj Šajn. Ravnatelj škofijske karitas Koper Matej Kobal je prisotne seznanil o vsebini projektov, ki so namenjeni v pomoč ljudem na področju Banjaluke; direktor škofijske karitas Banja Luka pa se je zahvalil za pomoč, predvsem pa za zvestobo in upanje, ki jim veliko pomeni. Posebno doživetje ob odprtju razstave je bilo srečanje s številnimi Slovenci, ki živijo v Sarajevu in okolici. Najprej so se udeležili maše v slovenskem jeziku, ki so jo darovali Matej Kobal, Bogdan Vidmar in Božo Rustja. Tudi pri maši so

sodelovali mladi udeleženci tabora. Na otvoritvi razstave pa je prisotne pozdravila predstavnica Slovenskega kulturnega društva Cankar, gospa Sonja, ki je v imenu vseh izrazila hvaležnost za dosedanje pomoč in željo po nadaljnjem sodelovanju. Prireditvi je sledilo druženje, pripovedovanje o povezanosti in skrbi za poznavanje Slovenije tudi mlajšim generacijam. Presenetljivo je dejstvo, da številni mladi, ki so se rodili v Bosni, lepo in tekoče govorijo in pojejo slovensko. X. likovna kolonija UMETNIKI ZA KARITAS je bila namenjena pomoči nastajajočemu Družinskemu centru v Banjaluki, zato bodo neprodana dela, po končani razstavi v Sarajevu, bogatila njegove prostore. Pred Sarajevom so bila nastala dela razstavljena najprej na Sinjem vrhu, sledili so dvorec Zemono pri Vipavi, Galerija Družina v Ljubljani, Galerija Herman Pečarič v Piranu, Grad Jablje v Loki pri Mengšu, Kulturni center Lojze Bratuž v Gorici, Galerija SNG v Novi Gorici, Galerija Lična hiša v Ajdovščini in Hotel Kompas v Kranjski Gori. Izkupiček prodanih del je 2,6 mio. SIT in je že bil nakazan škofijski karitas Banja Luka.

Razstava UMETNIKI ZA KARITAS v Sarajevu je bila deležna tudi medijske pozornosti različnih medijev, celotno prireditve je posnela TV Sarajevo. Iz Slovenije je bil od medijev tiskovni predstavnik škofije mag. Božo Rustja in Ivo Saksič od TV Vitel.

Aktualno

Islam in križarske vojne

Še vedno slišimo očitke, da so bile križarske vojne pojav verskega imperializma ali ideološka uporaba religije. Vera naj bi bila zlorabljena za kulturno, socialno in politično širjenje zahodnega katolicizma na muslimanski vzhod. Po taki trditvi religija (vera) pospešuje in opravičuje sredstvo za dosego ciljev, ki niso strogo verska. Ob takšnem gledanju pridemo do spoznanja, ko enačimo vero z nasiljem. To je učenje laicističnega zgodovinopisja, s katerim so velikokrat

manipulirali pri urah zgodovine po šolah. (Ponekod se to še vedno dogaja!) Prva zamisel o križarskih pohodih se je rodila okrog leta 1074. ko se je celo papež ponudil, da bi vodil križarski pohod, medtem ko bi nemški kralj Henrik IV. v tem času upravljal Cerkev. Med njima je prišlo do tako imenovanega investiturnega boja in se je ta ideja odmaknila za dobrih dvajset let. Zamisel je namreč prišla s Francoskega, saj je bil tudi papež Urban II. Francoz. Tako so prve križarske pohode

načrtovali Francozi. Vitezi so imeli v posesti fevdalno zemljo, ki pa je niso mogli razdeliti med potomce. Mlajši vitezi so

lahko prišli do svoje zemlje samo z ropom, dvobojem ali pa jim je ostal le še odhod v samostan. Srednji vek je gojil veliko romarsko tradicijo, ki se je odražala v srednjeveški duhovnosti. Ta je prevečala tudi križarje in v pohodu so videli priložnost obiskati Sveto deželo. V 11. stoletju so bistveno vrednotili vojno po dveh načelih: militia Christi, kar je izražalo duhovni boj proti zlu, in militia secularis, kar se je pojmovalo kot služenje v vojski, to pa je v rimskem

imperiju zahtevalo tudi darovanje božanstvu, ki ga je častil cesar. Temu so kristjani nasprotovali, ker je šlo za malikovanje. Tako je v Cerkvi prišlo do nezaupanja do vojaške službe. V zgodnjem srednjem veku se pojavi misel o pravični vojni, s katero so hoteli utemeljiti krščansko vojskovanje. (Misel je sv. Avguščina.) Srednjeveški teologi so učili, da je vojna upravičena samo, ko gre za obrambo. Ta teorija se je okrog leta 1000 spremenila. Dopuščali so izjeme in so tudi ofenzivno vojno razumeli kot osvobodilno vojno, zlasti ko je šlo za dežele, ki jih je zavzel islam. Primer je Španija, ki je bila pod islamom že od leta 711 dalje. Za časa papeža

Gregorija II. je prišlo do miselnega preobrata. Začela je izginjati razlika na vojaškem področju kot tudi na miselnem. Orožje se je začelo uporabljati tudi v boju proti zlu, ker je bil osvajačni islam za Evropejca zlo. Zato so bili ti vojni pohodi tudi cerkvena akcija, saj je temeljila na papeževi pobudi. Imela je predvsem duhovne motive in ne političnih, šlo je za osvoboditev svetih krajev. Pripomnim naj, da noben papež ni nasprotoval ali vodil križarskega pohoda, dogajalo pa se je, da so ti pohodi dobili čisto svojo smer, ki je bila proti papeževi volji. V ozadju pa je bil še en vidik, ki ga velikokrat prezremo. V času razkola med latinsko in

bizantinsko Cerkvijo je leta 1071 Bizanc izgubil bitko s Seldžuki (turškimi suniti) in tedaj je bila v ozadju tudi želja, da bi prišlo do zedinjenja. Arabci so zavzeli Jeruzalem že leta 638. Šele po letu 1076 se je vnel boj med samimi muslimani med Bagdadom in Kairmom. Ti vojni pohodi pa so nujno morali iti čez Sveto deželo. Romanja so bila zaradi tega onemogočena, saj so se odvijala svobodno celih 400 let. V tem času je močno prevladovala misel, da je romanje pokora za vse, ki si želijo poboljšanja. Zato lahko rečemo, da so bili križarski pohodi neka oblika oboroženih romanj. **Ambrož Kodolja**

Evangelij
Viljem Žerjcl

23. NAVADNA NEDELJA

Ezk 33,7-9; Ps 95; Rim 13,8-10; Mt 18,15-20

Judje so bili ponosni na postavo, t.j. na Mojzesove zapovedi. Ta ponos pa se je sprevrgel v podcenjevanje drugih, zlasti poganov. Zato so tudi spregledali izpolnitev postave ali ljubezen, ki se je utelesila v Jezusu.

Vendar ostanek vernih dosledno, kakor zlasti sv. Pavel, upajo v spreobrnitev Judov, rojakov, ki ostanejo za vedno od Boga izvoljeni narod. Za to se opiramo na Boga, ki je vse vklebil v neposlušnost, da bi vsem izkazal usmiljenje (Rim 11,32).

Kajti vsi smo grešili in potrebujemo odpuščanje ter spravo. Saj ni nihče popoln, tako da bi se lahko ponašal pred drugimi. Potrebujemo namreč drug drugega. Vsi smo potrebni ljubezni. Ta pa zahteva tudi opomin, besedo, ki naj nas, če potrebno, zopet spravi na pravo pot. Zlasti starši in vzgojitelji naj ne nehajo opominjati, ne to-

liko z besedami, kolikor z zgledom in potrpežljivostjo. Tipičen primer za to imamo v Avguštinovi materi, sveti Moniki. Ta je molila za sinovo spreobrnitev in zanj tudi trpela celo življenje. Bog jo je uslišal.

Predstojnik, ki je kot tak uradno postavljen, je podoben stražarju-čuvalu. Stopiti mora na stražo in opazovati, kaj se dogaja. Če se bliža nevarnost, ki grozi mestu ali deželi, mora nemudoma to sporočiti vojski in njenemu poveljstvu, da ukrenejo vse potrebno za obrambo pred sovražnikom. Če tega ne naredi, se pregreši zoper vse ljudstvo. Vreden je obsodbe. Kajti tu gre za življenje ljudi.

Bog hoče, da vsi živijo in se ne pogubijo (Ezk 18,32). Iz vsakega človeka hoče narediti nekaj novega (Ezk 36,26-27); hoče jih obuditi iz njihovih grobov, v katerih so zaprti (Ezk 37,13).

Stražar ima torej nalogo pastirja za vsakega človeka. To pa je zelo odgovorno poslanstvo.

V Novi zavezi je to škof, ki pomeni nadzor-nika, stražarja (1 Tim 3,1-7). Sv. Pavel govori: "Mi oznanjamo Kristusa, zato opo-

minjamo vsakogar z modrostjo, da naredimo vsakega človeka popolnega v Kristusu (Kol 1,28). A želi, da bi vsi verniki lahko drug drugega opominjali (Rim 15,14) in spodbujali k dobremu, posebno tisti, ki imajo kako odgovorno službo med brati. Tu gre za ljubezen do sočloveka. Kdor ljubi, je izpolnil postavo. Bližnjega namreč ljubi v zdržnosti in spoštovanju, brani življenje od početja do naravne smrti, spoštuje tujo lastnino, si ne poželi ne človeka ne njegovega imetja. Ljubi bližnjega kakor samega sebe. Mu ne prizadene hudega. Ljubezen je torej izpolnitev postave (Rim 13,8-10).

Ljubezen je največji dar, ki pa si ga moramo vedno znova izprositi zato, da bi znali druge vrednotiti in ostati ponižni do konca, saj vemo, da smo sami grešniki. Če vemo za kak velik greh svoje bližnjega, skušamo najprej se pogovoriti z bratom in ga posvariti na štiri oči. Če nas posluša, smo ga pridobili. Če pa nas ne posluša in je greh v škodo drugih, prenesemo zadevo na večjo skupino ljudi.

Današnji evangelij govori tudi o zavezi in

odvezi. Apostoli in tudi drugi verniki imajo oblast zavezovati in razvezovati grešnika. Toda vodstvo Cerkve je modro uredilo zadevo tako, da zaupa oblast odvezovanja in zavezovanja samo posvečenim osebam, duhovnikom. A spodbuja vse, naj pripomorejo k rasti ljubezni v javnosti. Saj je soustvarjanje poštenega javnega mnenja dolžnost vseh. To pa ni samo zahteva ljubezni, pač pa tudi pravičnosti in resnice.

Proti koncu današnjega evangelija Jezus pospešuje skupno molitev dveh ali več vernih, v soglasju. Tako molitev, pravi Jezus, nebeški Oče gotovo usliši.

Skupno naj bi molili po družinah: zjutraj, pred jedjo in po jedi, zvečer, ob nedeljah in praznikih pa pri sv. maši.

Veseli nas, ko zremo, da marsikateri par sklene že v začetku zakonskega življenja, da bodo skupaj molili vsaj zvečer, ker so podnevi po službah.

Pred kratkim so po televiziji ujeli v kameronu mlado družino z otroki nekje ob morju, kako so se prekrizali in zmolili pri mizi. Bog pa bogato spremlja družine, ki molijo.

Smrt br. Rogerja Schutza, ustanovitelja taizéjske ekumenske skupnosti

Odšel je še en duhovni velikan

“Naš Bog je nežnost,” so peli na začetku maše v cerkvi sprave v Taizeju 23. avgusta. Tako se je dvanajsttisočglava množica poslovala od brata Rogerja Schutza, 90-letnega ustanovitelja mednarodne ekumenske skupnosti, ki ga je 16. avgusta med večerno molitvijo z nožem smrtno zabodlo duševno moteno dekle.

Po smrti papeža Wojtyły, s. Lucije iz Fatime in g. Giussanija so se tako verniki in ljudje dobre volje z vsega sveta v zadnjem letu poslovali še od enega duhovnega velikana, ki si je več kot 60 let prizadeval za mir in spravo med ljudmi. Bil je cenjen in upoštevan po vsem svetu, kar se je pokazalo tudi pri pogrebni svečanosti, ki se je je udeležilo ogromno število visokih dostojanstvenikov krščanskih cerkva in najrazličnejših drugih verstev, pa tudi visokih političnih predstavnikov nekaterih evropskih držav.

Ustanovitelj taizéjske skupnosti se je kot sin protestantskega pastora rodil v Švici leta 1914. Študiral je teologijo, vseskozi pa ga je razjedalo vprašanje, kako v molitvi vzpostaviti živ odnos z Bogom. Počasi je spoznaval, da lahko začenja živeti tisto malo evangelija, kolikor

ga razume. Privlačevalo ga je občestveno življenje, zato je začel razmišljati o ustanovitvi meniške skupnosti, kar je bilo za protestantsko okolje tedaj nenavadno. Na Rogerjevo življenjsko odločitev je močno vplival tudi zgled babice, ki je med prvo svetovno vojno skrbela za begunce; najbolj pa jo je bolelo, ker so se med sabo pobijali kristjani. Da bi v svojem življenju uresničila spravo, je tako začela zahajati tudi v katoliško cerkev. Ti dve naravnosti - darovati se najbolj potrebnim in v prizadevanju za mir uresničevati spravo med kristjani - sta zaznamovali celotno Rogerjevo življenje. Letu 1940 je bil star 25 let, ko je zapustil Švico in se ustalil v Franciji, da bi bil tam, kjer je razsajala vojna. Pozneje je zapisal: “Bolj ko si vernik želi živeti absolutni klic Boga, toliko bolj pomembno je, da to počne v srcu človeške stiske.”

Ko je iskal hišo, je prispel v Cluny in našel eno na prodaj v bližnji vasi Taizé. Tam je skrival politične begunce, posebno žide. Molil je sam, trikrat dnevno v majhnem oratoriju, ravno tako kot pozneje skupnost, o katere ustanovitvi je premišljeval. Dne 11. in 12. novembra 1942 je Francijo okupirala sovražna vojska in nacistična policija je dvakrat preiskala hišo, da bi našla ljudi, ki jih je skrival brat Roger. Takrat je bil on v Švici, kjer je bil prisiljen ostati do konca leta 1944. Ob vrnitvi v Taizé so ga spremljali prvi bratje, ki jih je srečal v vmesnem času. Leta 1949 je nekaj od njih napravilo življenjske meniške zaobljube. Z leti je število bratov - prote-

stantov in katoličanov - naraščalo. Danes v skupnosti živijo bratje iz več kot 25 držav z vseh celin. Skupnost je znamenje sprave med razdeljenimi kristjani in ločenimi narodi. Želi biti “prisposodba edinstvi”, kraj, kjer ljudje skušajo živeti spravo vsak dan. Če je sprava med kristjani v središču taizéjske poklicanosti, nikoli ni bila sama sebi v namen, ampak da bi bili kristjani kvas sprave med ljudstvi, zaupanja med narodi in miru na zemlji. Skupnost zase ne sprejema nobenih darov ali podpore. Preživljajo se izključno s svojim delom in to delijo z drugimi. V petdesetih letih so nekateri bratje pričeli živeti izven Taizéja, med najbolj zapostavljenimi, da bi bili priče miru tistim, ki trpijo. Danes manjše skupine bratov živijo v revnih predelih Severne in Južne Amerike, Azije in Afrike. V Taizé so kmalu po nastanku skupnosti začeli zahajati mnogi ljudje, ki sta jih privlačila molitev in občestveno življenje. Od konca 50. let so v Taizé v večjem številu začeli

prihajati tudi mladi. Za brate je bil interes mladih svojevrstno znamenje, saj sprva niso nameravali prirejati množičnih srečanj za mlade. Odgovorili so na klic in velikodušno vedno znova odprli vrata vsakemu, ki se je želel za nekaj časa pridružiti življenju v skupnosti ter razmišljati o duhovnem življenju in človeški solidarnosti. Tako že več kot 30 let v Taizéju potekajo tedenska medcelinska srečanja, na katerih se poleti vsak teden zbira med 3 in 6 tisoč ljudi, v ostalih obdobjih leta pa je udeleženec med 500 in 1000. Slovenski verniki organizirano romajo v Taizé od leta 1972 dalje. Taizéjska skupnost ni nikoli imela namena ustanoviti lastnega “gibanja”, raje je pozivala mlade, naj prevzemajo odgovornost v domačih župnijah, v okoljih, kjer živijo. Da bi jih bratje pri tem podprli, so začeli pripravljati t.i. romanje zaupanja na zemlji. Ob koncu vsakega leta poteka v enem izmed večjih evropskih mest množično srečanje, na katerem se zbirajo mladi z vseh koncev Evrope. Evropska srečanja so bila doslej v Varšavi, Milanu, Parizu, na Dunaju, v Pragi, Budimpešti, Stuttgartu, Londonu, Rimu, Wrocławu ... Po smrti ustanovitelja je krnilo taizéjske skupnosti prevzel br. Alois, ki ga je pokojni že pred leti postavil za svojega naslednika. Duh Taizéja ostaja živ in lahko upamo, da bo še naprej kvas prizadevanj za edinstvo kristjanov.

S papežem Wojtyło

Z Materjo Terezijo

Sredi revnih otrok

Br. Alois

Vtis z romanja v Lurd

Nič ni slučajnega na tem svetu...

Pozdravljeni vsi romarji in prav vsak, kdor se bo ustavil ob teh vrsticah. Z vami želim podeliti nekaj misli z našega romanja v Lurd.

Nič ni slučajnega na tem svetu. Vse ima svoj namen, tudi srečanje z Nevo, po nedeljski maši, ko naju je z možem povabila na romanje. Moj mož Marijan je bil takoj za to, jaz pa sem imela pomisleke. Nikdar nisem gojila posebno tesnega odnosa do Marije. Mojemu razpoloženju pred odhodom bi lahko rekla radovednost in obenem puščanje možnosti za presenečanja.

Začetek romanja je bil v nedeljo, 17. julija. Z možem sva v Goric stopila na vlak. V kupeju je že bila 90-letna, prijazna gospa Aurora. Kljub boleznim in njenim letom sem pri njej začutila veliko potrpežljivost, vdanost in zaupanje, in to tisto globlje, ki ga lahko ima le veren človek.

V Červinjanu sta v kupe

vstopili še dve prijetni gospe Vida in Alojzija, s katerima se je bilo med potjo lepo pogovarjati. Po nekaj urah vožnje sem premišljevala, kako je med najtežjimi invalidi v prvem vagonu. Vmes je bila tudi profesionalna radovednost. Prav takrat je vstopila v kupe sestra Joana (v svoji skromnosti niti ne ve, koliko dobrega naredi) in me povabila v vagon z najtežjimi bolniki. Kakšni so bolniki v svoji fizični podobi, vem. Presenetil me je njihov izraz na obrazih in nekaj, kar lahko v prenašanju njihove bolečine samo začutiš, to je mir, vdanost, pričakovanje... V tem vagonu sem hvaležna tudi za srečanje z gospo Mario Brumat. Bogastvo svojih misli, kljub bolezni, z enim prstom prenaša na papir. Njen Oče naš sebičneža in Oče naš ljubezni, ki mi ga je dala, je imeniten. Prevedla sem ga in razmnožila. Iskrena hvala za srečanje, gospa Maria!

Na vsakem koraku me je presenečala iskrena prijaznost in pomoč vseh prostovoljcev, ki so skrbeli za našo udobnost na vlaku. Poseben vtis so name naredili mladi: zelene kاپice in skavti. Številni duhovniki z nadškofom so poskrbeli tudi za našo duhovno pripravo na srečanje z Marijo. Na vlaku je bila sveta maša z obhajilom, priložnost za spoved, molitve, in ker je leto evharistije, je bilo v enem vagonu izpostavljeno Najsvetejše. Izredno dobra organizacija, v kateri vem, da se skrivajo večmesečno načrtovanje, priprave in delo, se je pokazalo tudi v samem Lurdu. Vsak dan smo se udeleževali vsaj ene izmed pobožnosti, ki se sicer vrstijo dan za dnem. Lepo je bilo sodelovati pri sveti maši, pri Mariji v votlini, časčenju Najsvetejšega, procesiji z lučkami, čudovitem križevem potu, obisku Bernardkinega muzeja, njene rojstne hiše in skromne sobice, ki je služila

za vse potrebe njene obubožane šestčlanske družine. Vsak obred, vsaka stvar in vsako srečanje nas je osrečevalo, učilo in povezovalo. Prav povezovanje z množico ljudi, s podobnimi prošnji in željami,

namenjenimi Njej v votlini, je name naredilo globok vtis. Ni nas ločeval jezik ne kultura ne bolezen ne starost, bili smo eno. Prevzel me je pogled na množico ljudi, ki te kot reka Gau vzame s seboj in ponese k Mariji. Zares je to kraj milosti.

Domov smo se vrnili 23. julija. Začenja se vsakdanje življenje; vam in sebi želim, da bi bilo vsaj malo drugačno, lepše. Pa Bog lonaj prav vsakemu, ki je v času romanja karkoli naredil za nas.

Ana Golja, Ajdovščina

Kratke

3. septembra: Srečanje treh dežel na Sveti Gori

Evharistija, sonce našega življenja, je geslo letošnjega srečanja treh dežel, ki ga vsako leto izmenoma pripravljajo celovška, ljubljanska in videmska nadškofija; nanj pa so lepo vabljeni tudi verniki sosednjih škofij. Srečanje bo v soboto, 3. septembra, ob 11. uri na Sveti Gori. V molitvi in s pesmijo v različnih jezikih bomo skupaj obhajali evharistijo, ki je po besedah pokojnega papeža Janeza Pavla II. sonce našega življenja, in z zaupanjem prosili našo nebeško mater Marijo, naj različnim narodom in ljudem stoji ob strani in jih po poti miru, ljubezni in pravičnosti vodi skozi življenje. Vljudno vabljeni v čim večjem številu!

4. septembra: slovesna maša ob 40-letnici revije Ognjišče v Postojni

V nedeljo, 4. septembra, bo na prostoru pred Postojnsko jamo ob 11. uri slovesna maša, ki jo bo ob somaševanju duhovnikov daroval ljubljanski nadškof in metropolit Alojz Uran. Maša bo v Postojni, saj je pred štiridesetimi leti začel prav tam izhajati verski mesečnik Ognjišče. Po maši bo program, pri katerem bodo sodelovali ansambel Čuki, pevka Nuša Derenda in Ansambel Franca Miheliča ter drugi. Mašo bo neposredno prenašal Radio Ognjišče, saj bo to ob enem 25. srečanje Prijateljev Radia Ognjišče. Za udeležence bo možen ogled Postojnske jame.

5. septembra: romanje na Barbano

Slovensko goriško-tržaško romanje na Barbano bo potekalo v ponedeljek, 5. septembra. Somaševanje ob 11. uri bo vodil koprski pomožni škof msgr. Jurij Bizjak.

Redovnica in zdravnica v Novi Gorici

V božjepotnem in romarskem središču na Sveti Gori nad Solkanom delujejo redovnice iz reda Manjše sestre sv. Frančiška. Zlasti so aktivne v tamkajšnjem duhovnem izobraževalnem središču TAU. V njem se sestajajo, posvetujejo in predvsem izobražujejo romarji, ki prihajajo na Sveto Goro, duhovniki, bratje frančiškani in kandidati za diaconat, ki opravljajo svoje redne letne duhovne vaje, in še kakšne naključne skupine. V omenjenem duhovnem izobraževalnem središču nudijo tudi nasvete in pomoč zakoncem, ki se nahajajo v težavah, ter fantom in dekletom, ki se pripravljajo na sklenitev zakonske zveze. Med redovnicami na Sveti Gori je tudi zdravnica dr. Tatjana Lukner, ki je dobila zaposlitev v zdravstvenem domu Nova Gorica. Zelo prizadevno in uspešno dela zlasti v urgentni službi zdravstvenega doma in v zdravstveni ambulanti v Čepovanu. / M.

Minister dr. Rupel sprejel slovenskega misijonarja iz Malavija, p. Rozmana

Minister za zunanje zadeve dr. Dimitrij Rupel je sprejel slovenskega misijonarja iz Malavija in nekdanjega častnega konzula Republike Slovenije v Zambiji, patra Stanislava Rozmana. P. Rozman je v pogovoru predstavil ministru dr. Ruplu svoje dosedanje aktivnosti v prizadevanjih zoper problem HIV/AIDS kakor tudi nekatere projekte, ki jih v okviru pomoči tamkajšnjemu prebivalstvu načrtuje v prihodnje. Pri tem je izpostavil predvsem delo z otroki, med katerimi je precejšnje število sirot. Minister dr. Rupel je delo p. Rozmana ocenil kot izredno pozitivno ter dejal, da le ta s svojim človekoljubnim delovanjem v korist prebivalcev te afriške države predstavlja pomemben vzor. Poudaril je, da se Slovenija zaveda resnosti problema te smrtonosne bolezni ter se aktivno vključuje v tozadevna prizadevanja mednarodne skupnosti. Slovenija bo svoje aktivnosti na področju razvojnega sodelovanja v prihodnjih letih še okrepila, saj je k temu zavezana tudi kot članica EU. Minister dr. Rupel je izrazil pripravljenost zunanjega ministrstva, da patru Rozmanu pomaga v njegovih prizadevanjih.

Tudi po Staniču, Sedeju in bratih Rusjan

Nova poimenovanja v goriški občini

Na predlog komisije za toponomastiko - njena člana sta tudi profesorja Marija Češčut in Aldo Rupel - je goriška občinska uprava te dni postavila osem tabel z novimi imeni za ulice, trge in podobno. Pobljše nas zanimajo tri slovenska imena. Maku Fabianiju, Henriku Tumi, Štefanu Kociančiču, Lojzetu Bratužu, Simonu Rutarju, Andreju Gabršku, Antonu Gregorčiču in morda še komu so se pridružila tri nova imena. Tako imamo

zdaj v samem mestu, v Podgori in v Štandrežu nekaj pomembnih slovenskih imen. Ostajajo pa še druga, za katera upamo, da bodo prišla kmalu na vrsto. Na parkirišču v ulici Italico Brass je zdaj napis z imenom Valentina Staniča, na prostoru pred cerkvijo sv. Ivana, sedežem slovenskega pastoralnega središča za goriško mesto, je ime nadškofa Frančiška B. Sedeja, blizu Jeremitišča v Štandrežu pa imeni bratov Rusjan. Njihova imena so bila primerno izbrana, saj so vsak v svojem času in na svojem področju prispevali k razvoju in ugledu goriškega mesta in njegove okolice. Valentin Stanič (1774-1847), po poklicu duhovnik, je skrbel za dušno in telesno zdravje svojih ljudi ter za njihovo najnujnejšo izobrazbo. Pomagal jim je pri kmetovanju in si prizadeval, da bi jim svoje nauke in misli posredoval tudi v tiskani besedi. Napisal je več knjig, med njimi

Pesmi za kmete ino mlade ljudi (1822), prvo v Gorici tiskano slovensko pesniško zbirko. Bil je kanonik goriškega kapitlja in višji šolski nadzornik, bil pa je tudi med ustanovitelji goriške gluhomemice in njenimi vzgojitelji. Prišteva jo ga med prve

škofovanja je potekal v vihar- nih letih prve svetovne vojne in v prvem desetletju fašistične diktature. Poznavalci njegovega življenja in dela poudarjajo njegovo pokončnost, pogum in odločnost v obrambi slovenskih ljudi in njihovih pravic,

Edvardova pionirska letalska dejavnost v Gorici je bila izredna tudi glede na sočasne pridobitve v mednarodnih krogih. Z bratom Jožetom sta pri izdelovanju letal vgrajevala vanje svoje izkušnje. Njuna zasluga je, da smo se Slovenci vpisali

med pionirje letalstva, in sicer na področju konstruktorstva, podjetništva in pilotiranja.

Glede na vse to se izbranih imen lahko veselimo. Zavedamo se tudi, da so nova poimenovanja za naše razmere pomemben premik in celo pridobitev, vendar se ob njih vsiljujejo tudi pomisleki in pripombe. Komisija se je očitno odločila, da poimenuje takšna

mesta, ki nimajo hišnih števil ali še niso bila poimenovana. Tako se meščani ne bi mogli pritoževati zaradi spremenjenih uličnih imen. Zato bo npr. ulica Balilla za večno obdržala to anahronistično ime v spomin na nesrečno obdobje fašizma. Glede na takšne kriterije nova slovenska imena ne bodo nikoli zaživila med prebivalstvom, ne slovenskim ne italijanskim, saj bodo ostala samo napis. Če pomislimo, da gre za ljudi, ki so zaslužni za vse tu živeče narodnostne skupno-

sti, to seveda ni idealna rešitev. Zdi se, da se bodo odslej pri poimenovanjih poleg novih mest-

Kot vemo, je ob takih krstnih imenih kot Frančišek običajno še podatek, za katerega svetnika gre: pri Finžgarju npr. Fran Saleški Finžgar, pri Mešku Fran Ksaver Meško, pri Sedeju Frančišek Borgia (po imenu španskega svetnika). Drugi del krstnega imena zaznamujemo z okrajšavo. Tudi za izraz oširek

Foto DPD

Foto DP

nih predelov upoštevala parkirišča, stopnišča ipd. Parkirišča navadno zaznamujejo imena ulic, ob katerih so urejena, ne

(ital. largo), ki ga ni v nobenem slovenskem slovarju, bo treba v naših medijih najti kaj primernejšega.

Foto DPD

pa samostojno ime, kot je zdaj Staničevo. Pri tem je treba priznati, da bi si ta ugledni goriški Slovenec in vsaj še nadškof Sedej zaslužila kaj več kot parkirišče in prostor pred cerkvijo. Vendar je slednjemu treba priznati, da ima vsaj eno hišno številko, tj. Močnikov dom. O tablici s Sedejevim imenom pa je treba pripomniti, da bi po ustaljeni praksi (ime s kratkico in priimek) moralo biti napisano: F. B. Sedej in ne F. Borgia Sedej, kar je lahko zavajajoče, kot da je Borgia del priimka.

Če drugačna poimenovanja ne bodo več mogoča, se moramo seveda sprijazniti s tu opisanimi in upoštevati dejstvo, da sta Stanič in Sedej zapisana v mestnem središču, slednji na uglednejšem in primernejšem mestu, in da sta tudi brata Rusjan zapisana resda ob "mrtvi" ulici, toda ob znanem Jeremitišču in nedaleč od goriškega letališča. Ob najnovejših poimenovanjih smo skušali razmišljati trezno, brez pretiranega navdušenja in zmagoslavja.

LB

Dramski odsek PD Štandrež gost AGD Kontrada

Štandreški komedijanti ogreli mrzli avgustovski večer

Poletje v Kanalu ob Soči, slikovitem kraju Soške doline z lepim starim trgov Kontrada in s slovitim mostom, je bilo tudi letos vsestransko zelo razgibano, za kar so poskrbeli domača društva in občina Kanal. Pred devetimi leti, kot beremo v lični programski knjižici, so prvič priredili multimedijski festival Kontrada s ponudbo najrazličnejših umetniških zvrsti. Sedaj je festival predvsem glasbeni, za gledališke predstave poskr-

bi Amatersko gledališko društvo Kontrada z dolgoletnim bogatim dramskim delovanjem ob skrbnem režiserskem spremljanju znane, sedaj že upokojenega, a še vedno zelo aktivnega igralca Staneta Lebana. Festival narodov - letos so bile na vrsti Češka, Italija, Madžarska in Avstrija s svojimi folklornimi, obrtniški in gastronomskimi značilnostmi - pa prireja občina Kanal ob Soči. Zaradi tako pestre ponudbe Kanalčanom in številnim gostom

tudi v letošnjem poletju ni bilo dolgčas. V juliju je potekal že 18. Svetovni pokal v skokih z višin, in sicer z omenjenega mostu, zvrstila pa se je tudi cela vrsta koncertov priznanih skupin z raznolikimi glasbenimi okusi. Avgust pa je bil posvečen gledališki modrici. AGD Kontrada je letos drugič priredilo Srečanje ljubiteljskih gledaliških skupin v Kanalu s podnaslovom Gledališče na Kontradi.

Naravno prizorišče gledaliških predstav naj bi bil trg Kontrada, ob slabem vremenu pa naj bi se predstave preselile v pred nekaj leti okusno in funkcionalno obnovljeno dvorano Kulturnega doma v Desklah. Kanal je namreč kljub živahnemu gledališkemu delovanju še zmeraj ne premore! Domača skupina se za vaje in vsakoletne februarske

premierske nastope zateka v deskljanski kulturni hram.

Sporod letošnjega dramskega srečanja se je začel 19. avgusta z igralci KUD Svoboda Zalog s komedijo Dama škrat P.C. de la Barce, naslednji dan je žal odpadla drama J. P. Sartra Za zaprtimi vrati, ki bi jo morali odigrati dijaki Gimnazije Tolmin. Zaradi bolezni ni prišla v goste niti napovedana skupina KUD Domočina Osp z delom Alda Nicolaja Srečne vdove. 27. se je predstavila Gledališka skupina BC iz Bovca s komedijo Marjana Marinca Poročil se bom s svojo ženo (pred nekaj sezonami jo je presereno uprizoril dramski odsek PD Štandrež). V nedeljo, 28. avgusta, so gledališki ljubiteljski niz sklenili domači igralci AGD Kontrada Kanal s svojo letošnjo odsko postavitevjo, Goldonijev komedijo Nergač, seveda v režiji Staneta Lebana, ki nam je v svojem umetniškem popotovanju zapustil nič koliko nepozabnih likov.

Na pred kratkim zaključeno sre-

čanje gledaliških skupin so organizatorji, AGD Kontrada, povabili tudi dramski odsek PD Štandrež, s katerim imajo plodne stike in vzajemna gostovanja. Štandreški igralci, z zmeraj prisotno šepetalko Marinko Leban in izredno ročnima odrskima mojstrom Frankom in Joškom Kogojem, so prišli v goste v nedeljo, 21. avgusta, z najnovejšo uspešnico, izvirno komedijo Za blagoslov in rdeče zvezde, ki jo je avtor Janez Povše poklonil štandreškemu dramskemu odseku ob letošnji 40-letnici neprekinjenega ustvarjanja na odrskih deskah in ki je na 6. Zamejskem festivalu amaterskih dramskih skupin v Mavhinjah prejela tri nagrade (za izvirni tekst, za najlepšo sceno in najboljšo žensko glavno vlogo).

Deževni večer, bolj podoben otožni poznojesenski sivini kot pa blažljnemu večernemu poletnemu hladu, je prisilil organizatorje Gledališča na Kontradi, da so se poslužili prostorne dvorane Kulturnega doma v Desklah, ki

jo je občinstvo zelo dobro zasedlo. Ob tekočem, zavzetem igranju naših igralcev (Božidar Tabaj, Danjela Puia, Vanja Bastiani, David Vižintin, Marko Brajnik, Federica Bello, Cristian Benediti, Marjan Breščak) so se gledalci pošteno pozabavali in seveda se prepustili nezadržnemu smehu predvsem takrat, ko so pikre strelce padale na pozna- ne osebnosti vseslovenske politične scene, po kateri se večkrat zgleduje tudi naša mala, nikdar popolnoma razmotana zamejska združba štrana. Štandreški komedijanti, kot to sicer zmeraj delajo na gostovanjih, so v izvirni tekst vrinili marsikatero prepoznavno krajevno politično ime in tako seveda pridali še malo oglja na žgočo komedijsko žerjavico. Buren, dolgotrajen aplavz in spominski dar bosta ostala štandreškim izvajalcem, ob že mnogih drugih, nepozaben pečat na njihovi štiridesetletni vztrajni in naporni, a zadoščeni polni gledališki poti.

IK

Pobuda za postavitve spomenika msgr. Kazimirju Humarju

Slovenski duhovniki, Novi glas, Katoliško tiskovno društvo, Kulturni center Lojze Bratuž, Zveza slovenske katoliške prosvete in Slovenska zamejska skavtska organizacija iz Gorice name- ravajo prihodnje leto, ko se bomo spomnili 5. obletnice smrti msgr. Kazimirja Humarja, duhovnika, vzgojitelja, časnikarja, kulturnega delavca in organizatorja, postaviti v spominskem parku ob Kulturnem centru Lojze

Bratuž v Gorici doprtni kip. Zato pozivajo vse, naj darujejo sredstva za izdelavo bronastega doprsnega kipa. Denar zbiramo tudi v našem uredništvu in upravi.

Za postavitev spomenika dr. Kazimirju Humarju ste do 31. avgusta 2005 darovali 3.730 evrov in 250 am. dolarjev.

Novi darovi: g. David Ožbot 100,00; F. Habjan 50,00; druž. Alda Jarca 50,00; Marija, Janez in Metka Kacin 150,00; Marija in Franc Porovne, Toronto, 100,00 evrov; Mara Močnik Zupan in Janez Zupan 500,00 am. dolarjev; družina Breclj iz Devina 50,00; Prosvetno društvo Štandrež 100,00 evrov.

Skrb za ohranjanje značilnosti teritorija

Sporni doberdobski urbanistični načrt

Pred kratkim je Roman Gergolet v obmejnem tisku (PN 23.6.2005 in PD 25.6.2005) opozoril javnost na verjetne škodljive posledice, ki bi jih lahko imel novonastajajoči doberdobski urbanistični načrt za narodnostni sestav tega kraja. Načrt naj bi namreč v svoji končni fazi omogočil naselitev okrog 800 novih prebivalcev, ob sedanjih 1460, kolikor jih šteje občina

Doberdob, in med katerimi je za zdaj še vedno okrog 80% Slovencev. Ob negativnem demografskem trendu med slovenskimi prebivalci na tržaškem in goriškem Krasu in spričo dejstva, da slednji več ali manj že imajo svoje domačije, je pričakovati, da bodo med interese za novo poselitev v Doberdobo predvsem prebivalci mestne italijanske narodnosti. To bi lahko povsem spre-

menilo narodnostni sestav kraja, kot se je to npr. zgodilo v bližnji preteklosti v občini Devin-Nabrežina z množično naselitvijo istrskih optantov. Zavedam se potrebe, da se z zaidalnimi načrti omogoča nadaljnji razvoj kraja in ustvarjajo pogoji za nove domove mladih družin, vendar se verjetno to da doseči postopoma in brez posegov, ki bil lahko sprožili radikalne in usodne spremembe narodnostnega sestava kraja.

Do zdaj nisem zasledil, da bi se kdo odzval na Gergoletovo opozorilo. Mislim, da bi se morala oglašiti najprej doberdobska občinska uprava kot tudi oba predsednika krovnih orga-

nizacij, ki ju je Gergolet pozval, naj se javno zavzameta za ta primer. Morebitna nova erozija (razjedanje) s stoletno asimilacijo zdesetkane slovenske skupnosti onstran meje ni namreč zgolj stvar doberdobske občine, ampak naš širši družbeni problem. Skrb za ohranjanje etničnih in kulturno-zgodovinskih značilnosti tega teritorija je vgrajena celo v samo zaščitno zakonodajo (Posebni statut, zaščitni zakon št. 38 idr.). In bi tako bilo nerazumljivo, da pa bi narodnostni sestav teh krajev spodkopavale same njihove slovenske občinske uprave s svojimi posegi v prostor.

Milan Gregorič

Poletno središče Štandrež 2005

Poigravanje s črkami in števili, pa tudi s kuharskimi in športnimi spretnostmi

Polagoma se iztekajo zlati dnevi svobode za naše šolarje, ki bodo morali kmalu spet prestopiti šolski prag. Otroci, ki so se odločili, da bodo preživeli tri tedne v poletnem središču Štandrež 2005, pa so to razigrano storili že v sredo, 17. avgusta, ko se je v prostorih OŠ F. Erjavca začelo letošnje letovanje v domači vasi, ki bo trajalo do petka, 2. septembra. Za prijetno dopolnilsko preživljanje počitniških uric so tudi tokrat poskrbeli župnija sv. Andreja z g. župnikom Karlom Bolčino, štandreški rajonski svet, vaška športna društva Juventina, Mak in Šilec in seveda didaktično ravnanje Goričana, ki je tudi letos dovolilo uporabljati šolsko stavbo. Ravnateljica Mirka Brajnik je nekajkrat prišla na obisk v štandreško šolo, da bi videla, kako poteka učni čas v središču. Vsak dan namreč, razen petka, ki je bil namenjen le razvedrilnim trenutkom, so se otroci prvi dve uri mudili v učilnicah z učiteljicami Majdo Zavadlav in Mirko Bric, ki sta si, kot že vrsto let, spet odtrgali nekaj poletnega oddiha, da sta neobremenjujoče uvajali otroke v šolsko delo.

Foto DP

Obiskovalce središča, zvečine domačih otrok, je bilo okoli trideset. Med njimi so bili tudi dva Italijana in krepak plavalas deček Vladimir, spet iz Belorusije, ki preživlja počitnice pri

sorodniku-vrstniku Francescu in je nekaj poletnih vtisov zadržal v pisni v cirilici. Največ je bilo učencev, ki bodo v novem šolskem letu obiskovali prve tri razrede. K njim spadajo tudi Samuel, ki ima izredno rad svojo učiteljico Majdo, srčkana Gior-

soveženj predelanih listov spravljen v mapici, ki jo je krasil simpatičen zajček. Najmlajši so najprej začrtovali različne črte, nato so se posvetili risanju, ki jih zelo veseli, in barvanju, ki pa jim ne gre tako rado od rok, kot je dejala Zavadlavova. Opisme-

Drugošolci so ponovili pisano abecedo, zapisovali lastna imena, brali, prepisovali, pisali matematične, pa tudi slovenske in italijanske slovnične vaje, dopolnjevali besedila in se preizkusili v pojmihi orientacije v prostoru in še bi lahko naštevali. S

sličnimi, a seveda nekoliko težjimi vajami in celo prostimi spisi so se srečevali tudi prihodnji tretješolci. Takoj po okusni malici, ki jim jo je ponudil rajonski svet, so vsak dan živahno zapuščali šolsko poslopje in s člani omenjenih športnih društev hodili igrati nogomet in balinat; večji so se v torek, 23. avgusta, pogumno podali na soški raft. Vznemirljivo doživetje v čolnu je aktivno, z veslanjem, spremljal tudi predsednik rajonskega sveta Marjan Breščak. Sicer so obiskovalci središča tudi veselo zajahali konje v pevski konjušnici La Remuda in se v štandreških župnijskih prostorih učili kuhanja. Ob mladih pomočnicah Chiari, Isabel, Ivani, Tanji in izkušenih rokah Milenke in Joane so pripravili pizo in piškote. S ponovno po teh poslastic se bodo končali razgibani dopoldnevi poletnega središča Štandrež 2005, ki je udeležencem ponudilo še izleta v botanični park Carsiana z ogledom značilnih kraških rastlin in v Gardaland, kjer je bilo zabave in smeja na pretek.

Iva Koršič

V objemu Julijcev

SKD Hrast na oddihu v gorah

Počitniški oddih v obdobju Velikega šmarna je za mnoge najbolj pričakovani trenutek v letu. Dopust in počitnice so namreč večkrat prepotrebni odklop od vsakdanje rutine. Člani SKD Hrast se tako že vrsto let (letošnje je bilo že dvajseto zapored!) odločajo za prijetno bivanje v naravnem okolju Koče sv. Jožefa v Žabnicah pod mogočnimi Julijci v dneh okoli praznika Marije Vnebovzete.

Letošnje bivanje v gorah se je začelo nekoliko drugače kot ponavadi. Najprej je bil namreč v sredo, 10., in četrtek, 11. avgusta, na vrsti vzpon na Mangart.

Prvi dan so člani doberdobskega društva prišli do bivaka Nogara in tam tudi prespali. Naslednji dan je sledilo soočenje z zavarovano potjo po mangartski severni steni (via ferrata italiana). Zaradi nenaklonjenih vremenskih razmer osvojitve vrha ni bila možna, tako da je morala odprava sestopiti do kočice na mangartskem sedlu. Uspešnejše je bilo naskakovanje drugega vrha v Julijcih, Mojstrovke, v soboto, 13. avgusta. Udeleženci ture so štartali v Vršiču ter v torek ugodnih vremenskih razmerah v treh urah osvojili vrh. Zadnja planinska pot je bila na vrsti na Veliki šmaren, ko so se Doberdobci odpravili na Sv. Višarje. S petjem so sooblikovali

trojezično sveto mašo. Po maši je sledil še kratek postanek v bližnji gostilni, da bi se lahko pred sestopom vsi še malo posladkali ob kavi in sladkih zavitkih. Po sestopu z Mangarta so se člani SKD Hrast nastanili v koči sv. Jožefa v Žabnicah, od koder jih je pot vodila tudi na krajše izlete in sprehode v okolici.

Drugi del počitniških dni v Žabnicah je bil namenjen družinam, ki so v gorsko naravo pripeljale tudi otroke. Malčki so tako spoznavali okoliš s številnimi izleti in pohodi. Posebej pripravljen program je predvideval spoznavanje lažjih gorskih poti ter seveda veliko igre.

AČ

Fotografska razstava v KC Lojze Bratuž

"6 za eno... razstavo"

Foto DP

Sezona v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici je v petek, 26. avgusta,

uvredla sedma izvedba skupinske fotografske razstave "6 za eno... razstavo". Letošnja

prireditev je bila ubrana na temo štirih osnovnih naravnih elementov: vode, zraka, zemlje in ognja. Na razstavi so svoja dela prikazali člani šestih fotoklubov iz goriške pokrajine, poleg tega pa tudi že stalni gost - društvo iz Nove Gorice. Številne prisotne je uvodoma pozdravila predsednica Kulturnega centra Franca Žgavec, nato pa goriški podžupan Alessandro Bon in pokrajinska odbornica za kulturo Roberta Demartin. O delu klubov, razstavljenih fotografijah in sploh o fotografski umetnosti, ki se v zadnjih letih močno razvija, sta spregovorila koordinator Zdrženja fotoklubov goriške pokrajine FIAF Giovanna Viola in državni predstavnik fotografskih društev Fulvio Merlak.

Jadro: tečaj slovenskega jezika za otroke

Slovensko kulturno in rekreativno društvo Jadro iz Ronk je priredilo v sodelovanju z združenjem staršev otrok romjanskega vrtca in šole tradicionalni dvotedenski tečaj slovenskega jezika za obiskovalce romjanske šole. Na tečaju, ki poteka od ponedeljka do petka v prostorih romjanske šole in se bo končal 2. septembra, se otroci od 8. do 12.30 v učilnicah pridno pripravljajo na novo šolsko leto, ki se hitro bliža. Za romjansko šolo vlada očitno vse večje zanimanje; prav tako je bilo za omenjeni tečaj, na katerega se je prijavilo nad 30 otrok. To je res spodbudno za slovensko stvarnost v Laškem, ki bi jo morali vsi (tudi politični delavci) že zaradi tega odločno podpirati.

Vabilo na srečanje v Žabnicah

Prijatelje in obiskovalce Koče sv. Jožefa v Žabnicah vabimo na srečanje ob 50-letnici tega gorskega središča, ki bo v soboto, 10. septembra 2005. Ob 15. uri sv. maša pred kočo, sledita srečanje in družabnost.

Katoliško tiskovno društvo
Fundacija Gorica

Obvestila

Didaktično ravnanje slovenskih osnovnih šol ul. Brolo v Gorici obvešča, da se pouk prične na vseh osnovnih šolah v sredo, 7. septembra 2005, po naslednjem urniku: 8.00-13.00. Za otroke otroških vrtcev pa bo potek didaktičnih dejavnosti naslednji: od 7. do 9. septembra 2005 od 7.30 do 12. ure (brez kosila); od 12. do 23. septembra 2005 od 7.30 do 14. ure (s kosilom); od 26. septembra 2005 dalje se bo didaktična dejavnost odvijala po normalnem urniku vrtca.

Ravnateljstvo srednje šole Ivan Trinko obvešča, da se bo pouk začel v ponedeljek, 12. septembra.

Župnija sv. Andreja v Štandrežu vabi na romanje v Rim od 7. do 10. oktobra. Vpisovanje in informacije v župnijskem uradu v Štandrežu.

Cestitke

V soboto, 27. avgusta, sta si v štandreški cerkvi obljubila večno zvestobo **Sonja in Matej**. Čestitajo in se z njima veselijo prijatelji in člani Prosvetnega društva in zbora Štandrež.

Člani župnijske skupnosti pri sv. Ivanu v Gorici čestitajo prof. Danilu Rustji ob lepi okrogli obletnici rojstva in mu voščijo še na mnoga leta.

Sožalje

Ob težki izgubi drage žene in mame Anje izreka Prosvetno društvo Štandrež Dušanu Brajniku in družini iskreno sožalje.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje
(od 2.9. do 8.9.2005)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

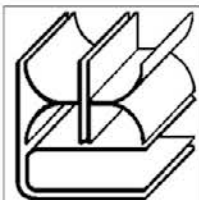
Petek, 2. septembra (v studiu Andrej Baucon): V diskoteki 103 z Andrejem: domače viže, zanimivosti in obvestila. - Iz krščanskega sveta.

Ponedeljek, 5. septembra (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni lističi z Andrejem: moderna glasba, zanimivosti in obvestila.

Torek, 6. septembra (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da... glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 7. septembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: V svetu dinovravov I. del. Izbor melodij.

Četrtek, 8. septembra: Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev. - Glasba iz studia 2.

KATOlišKA KNJIGARNA

Nudi vsem odjemalcem
s tem kuponom

10% POPUSTA

na veliki izbiri šolskih potrebščin

IGORICA - Travnik 25, tel. 0481 531407

narodov sveta, v transparentih, majicah z originalnimi napismi, kapah, obeskih. Bili so živopisana množica, ki bi jo človek gledal ure in ure in užival ob njeni pestri barvitosti.

To je prava in slikovita podoba katoliške Cerkve, ki je docela prišla do izraza na 20. svetovnih dnevih mladih.

Katoliškost je v simbolni ustvarjalnosti

Na mladinskem srečanju v Kölnu je bilo večkrat poudarjeno, da je to "severni Rim", priljubljeni romarski kraj, kjer so shranjeni ostanki svetih Treh kraljev in kamor so od 12. stoletja naprej romali kristjani z vseh koncev tedanjega sveta, tudi številni Slovenci, ki so rekli, da romajo v Kelmoraj: v Köln na reki Ren (nem. Rhein).

Na ozemlju kölnske škofije, ki šteje dva milijona katolčanov, je občutje katolištva zelo močno in živo. Ko je papež Benedikt XVI. po romarskem obisku stolnice v četrtek, 18. avgusta, drugič nagovoril mlade, je obudil spomin na srečna leta, ki jih je od 1958 do 1963 prebil kot mladi profesor teologije v Bonnu in Kölnu. Oddaljal se je od uradnega teksta in spontano spregovoril o tem, kako je tu cenil humor, veselje,

Papež Benedikt XVI. je poročal v Kelmoraj

Na 20. svetovnih dnevih mladih v Kölnu, ki so potekali od 16. do 21. avgusta 2005, je papež Benedikt XVI. prišel tritkrat po zraku, po vodi in po cesti. V četrtek, 18. avgusta, je ob 12.05 pristal na letališču Köln-Bonn, kjer je imel prvi pozdravni govor. Svoje prvo apostolsko potovanje izven Italije je bilo prav v rodno Nemčijo, kar je bilo začetki že ob njegovem prvem nagovoru. Še isti dan se je v popoldanskih urah v zgodovinsko središče Kölna in v stolnico, kjer hranijo relikvije svetih Treh kraljev, pripeljal z ladjo, s katere je prvič nagovoril mlade. V Köln je z letališča prišel najprej po cesti in se nastanil v nadškofijski palači, kjer ga je kot dragocenega gosta sprejel kölnski kardinal Joachim Meisner. Na štiridnevem obisku v Kölnu pa je prehodil še druge poti; tiste, ki vodijo do src mladih in do toplaga in navdušenega sprejema več kot milijonske množice na sklepem evharističnem slavu v parku Marienfeld blizu Kölna, v nedeljo, 21. avgusta 2005.

Katoliškost v barvah
Od ponedeljka, 15. avgusta, praznika Marijinega vnebovzpetja, do nedelje, 21. avgusta, so severno-rensko Westfalijo preplavili mladi z vseh kontinentov sveta. Kakor s plapolajočo večbarvno tanci so prekrili tri mesta ob Renu: Köln, Bonn in Düsseldorf. Od 435.000 stalnih udeležencev srečanja jih je bilo: 1 odstotek iz Oceanije, 1,8% iz Srednje Amerike, 2,3% iz Afrike, 3% iz Azije, 3,5% iz Južne Amerike, 8% iz Severne Amerike in skoraj 80% iz Evrope. Nekaj nad 100.000 je bilo Italijanov, 85.000 Nemcev, 40.000 Francozov, nekaj nad 30.000 Špancev in okrog 25.000 Američanov. Slovenskih

Nočno bdenje

romarjev je bilo okrog 600, nekaj od njih tudi iz Trsta in Gorice. Za konec tedna se je pridružil še drugih 400.000 mladih. S seboj niso prinesli le različne barve kože, z njimi je v severno Porenje prišlo veselje, navdušenje, mladostni utrip in razigranost, ki so plapolali v zastavah 193 različnih

inteligenco in veselo vernost, dobesedno "vedro katolištvo". Mesto Köln je bilo rojstno mesto karnevala. Ni čudno, da je na stadionu pri slovesnem bogoslužju ob odprtju 20. svetovnih dnevih mladih pred mašo nastopil klovn s trobento in s tipičnimi pesmimi, ki jih tu pojejo ob pustu. Na vigilijs s

gorečih bakel. Mladi, ki so se udeležili dnevov srečanja v posameznih nemških škofijah v tednu pred svetovnim mladinskim shodom v Kölnu, so prinesli 7000 kamnov, od katerih je vsak predstavljal en socialni projekt, ki je potoval v pripravi na svetovne mladinske dneve. V predmestju so zgradili labirint kot spomin na to srečanje. Labirint je podoba življenja, zlasti življenja mladih. Govorica znamenj je bogastvo katoliške Cerkve in pristen izraz osnovne resnice o uveljavljenem Bogu, ki je s svojimi človeškimi očmi videl in občudoval lilije na polju, rože na travniku, sončni vzhod in zahod, zvezdno nebo. Govorica barv in govornica znamenj je govornica življenja. Take govornice na srečanju v Kölnu ni manjkalo.

Pogled na milijonsko množico

Skupina mladih Tržičanov v Kölnu

papežem, ki je bila nepozabno slavlje luči, sta v programu sodelovali dve plesni in koreografski skupini, ena iz Indije, druga iz Gane in celo žonglir iz Argentine, ki je navzoče razveselil z metanjem prižganih

prvič spregovoril mladim, zbranim na bregovih Renu, so bili tik ob njem mladi s petih kontinentov sveta, oblečeni v tipične narodne noše. Papeževo ladjo je spremljalo še pet manjših ladij, ki so predstavljale vse kontinente zemlje. Na srečanju z bogoslovci v petek, 19. avgusta zvečer, je bilo 4000 bogoslovcev z vseh petih celin. Hrib, na katerem je potekalo sklepno slovesno evharistično bogoslužje, to dvignjeno prizorišče v parku Marienfeld, je bil umetno narejen. Pred začetkom pripravljajalnih del so se tu

zbrali mladi iz 70 držav in iz vseh teh držav so prinesli košaro zemlje, tako da to niso bila več samo "nemška tla", ampak katoliška, univerzalna tla. Papež Benedikt XVI. je vse nagovore mladih posredoval v petih svetovnih jezikih: v nemščini, angleščini, francoščini, španščini in italijanščini. Skladatelj Thomas Gabriel je za sklepno bogoslužje na Marienfeldu uglasil mašo "Missa mundi", mašo sveta, kjer je stalne dele maše (Kyrie, Gloria, Sanctus, Agnus Dei) aranžiral z etnično glasbo vseh petih kontinentov.

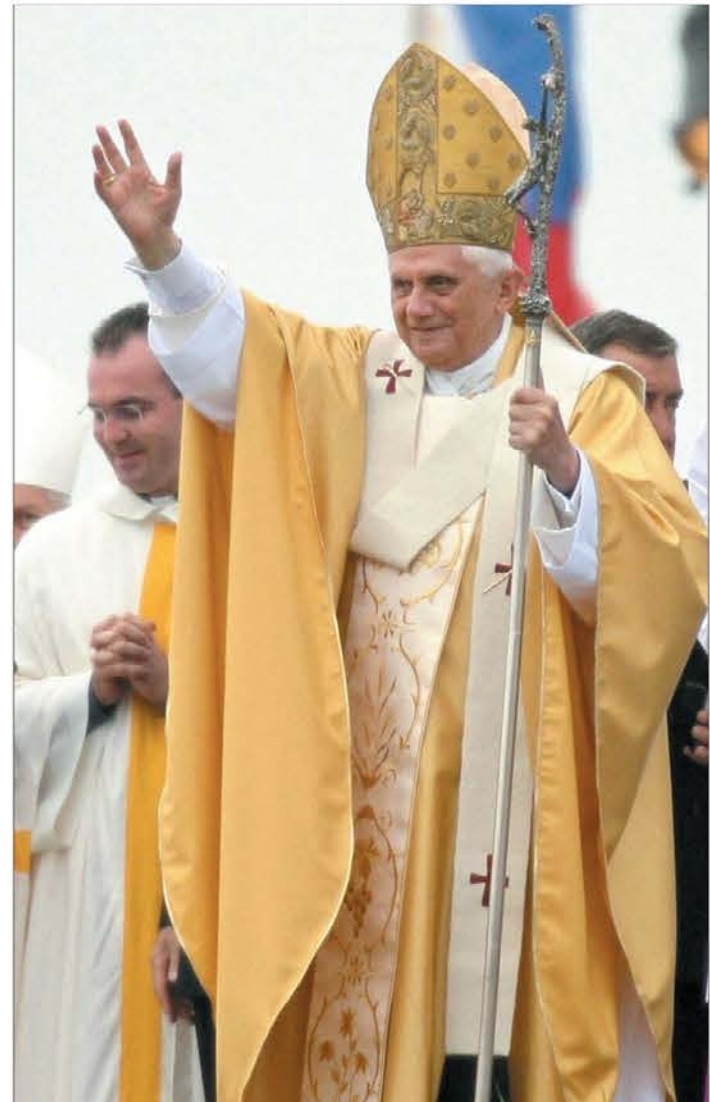
Eno od presenečenj 20. svetovnih dnevov mladih je bila poglobljena duhovnost. To so odgovorni poudarjali že v daljni in tudi v bližnji pripravi. Poleg 1000 prireditev na 500 različnih krajih, kjer so potekali koncerti, gledališke predstave, musicali, okrogle mize, je delovalo 20 duhovnih centrov, ki so skrbeli za duhovne ponudbe, za predstavitev posameznih duhovnih gibanj. Še zlasti skrbno so bile pripravljene kateheze, ki so jih vodili posamezni škofje, duhovniki, redovniki in redovnice ter

laiki, možje in žene duha. Vsak dan je bilo poskrbljeno za sveto mašo, lepo obiskane so bile še zlasti mednarodne maše. Veliko se je spovedovalo. V velikih treh halah kölnskega sejmišča je tri dni, od 9. zjutraj do polnoči, spovedovalo 700 duhovnikov. Osrednja tema je bila povezana z geslom srečanja: "Prišli smo se mu pokloniti". Adoracija in evharistija sta bili v središču pozornosti. Zato je sveti oče pri sklepnih maši v homiliji poudaril misel, ki naj bi jo mladi vzeli s seboj kot popotnico. Takole je

razmišljal. Vsi ljudje pričakujejo spremembo sveta na boljše. A le ena sprememba je učinkovita, tista, ki jo je Jezus napravil v zakramentu evharistije: spremenil je sovraštvo v ljubezen, nasilje v mir. S tem, ko preko evharistije živi v nas kristjanih, želi spreminjati tudi nas. Poidite, dragi mladi, je še poudaril, v svet, na vse kontinente sveta s sporočilom upanja. Po vas bo tako svet odkril zvezdo vodnico, Jezusa samega, ki kaže pot v življenje. **Katoliškost je v papežu**

Papež Benedikt XVI. je na svojem prvem obisku v Nemčiji pokazal veliko širino in odprtost do drugih krščanskih cerkev, do Judov in muslimanov. Zares, v tem smislu nadaljuje pot svojega predhodnika Janeza Pavla II. Glede ekumenskega dialoga je pred predstavniki evangeličanov in pravoslavnih izrecno izjavil, da si je prizadevanje za ekumenizem vzel za eno od prioritetenih nalog svojega pontifikata. Zagotovo se ni zarekel. Obisk sinagoge v Roonstrasse v Kölnu, ki je potekal v petek, 19. avgusta, od 12. do 13. ure, je bil zagotovo zgodovinskega pomena. Judovska skupnost v Kölnu je najstarejša skupnost severno od Alp, saj njen začetek sega še v čas Rimljanov. Danes je tudi ena največjih judovskih skupnosti v Nemčiji. Pomenljivo je bilo, da je za svojim predhodnikom, ki je kot prvi papež obiskal sinagogo, to sedaj storil nemški papež v Nemčiji,

60 let po koncu druge svetovne vojne. V omenjeni sinagogi hranijo spomin na 11.000 pomorjenih Judov v času nacizma. Papež se je udeležil najprej kratkega bogoslužja, prisluhnil dvema rabinoma, ki sta ga pozdravila in mu izrekla dobrodošlico ter izrazila želje po še tesnejšem sodelovanju. Sveti oče, ki so ga v sinagogi imenovali "Pontifex maximus", velikega graditelja mostov, je zelo spoštljivo spregovoril in poudaril, da smo kristjani zrasli iz judovskih bibličnih korenin, imamo isto duhovno naravnost, saj nas versko in etično obvezuje dekalog, smernice desetih božjih zapovedi. Važno je zavedati se preteklosti – in tu je ostro obsojil ideologijo nacizma in strahote antisemitizma –, potrebno pa je gledati tudi naprej, v smer bolj pravične, strpne in miroljubne družbe. V soboto, 20. avgusta, se je pred vigilijs z mladimi v parku Marienfeld, v nadškofovi rezidenzi srečal s 30 predstavniki islamske, zlasti turške skupnosti v Nemčiji. Srečanje je potekalo v spoštljivem in prijateljskem tonu. V kratkem nagovoru je obsojil terorizem in poudaril

Stisk roke v sinagogi

pomen vzgoje mladih v duhu dialoga in sožitja v muslimanskih skupnostih. Izrekel je tudi drzno misel, namreč, da je krščansko-islamski dialog vitalnega pomena za našo prihodnost. **Krst na reki Ren?** Je Benedikt XVI. štiri mesece po izvolitvi na tem prvem daljšem potovanju doživel kot papež svoj krst? Lahko bi rekli, da je prav tako. V Köln

ni prišel le po zraku, po vodi in po cesti, prišel je tudi po svoji, njemu lastni poti in s tem pokazal svojo karizmo. Mnogi opazovali so pred obiskom v Nemčiji napovedovali, da se ne bo odrezal kot njegov predhodnik, da medijsko ni dovolj privlačen, da je zgolj intelektualec. Prav ti komentatorji so bili presenečeni, ko so opazili, da

okorno in v slovesniščini se ne udomačeno besedo "katoliškost". Po nauku katoliške Cerkve se "katoliškost" izraža v papežu kot Petrovem nasledniku. Köln pa je dokazal, da je v tem papežu pristna in prava katoliškost. Imamo torej pravega papeža ob pravem času. Zopet imamo velikega papeža.

Zvone Štrubelj

In memoriam

Žalna seja za dr. Sonjo Mašera

Sonja Mašera je bila več deset let, torej za mnoge generacije Slovencev v Trstu, pojem slovenskega zdravnika v mestnem središču, saj so v njeno ordinacijo v ulici Macchiavelli prihajali na zdravniški pregled številni otroci in seveda njihovi starši, ki so bili ravno tako deležni njene pozornosti in njenih nasvetov. Kajti Sonja Mašera ni bila le zdravnik v ožjem pomenu besede, temveč tudi vzgojitelj v

leta 1945. Po drugi svetovni vojni je skupaj še z nekaterimi drugimi slovenskimi zdravniki, predvsem z dr. Hlavatyjem, pomagala organizirati zdravstvene usluge v coni B tedanjega Svobodnega tržaškega ozemlja, ki so ga tamkajšnji italijanski zdravniki ustanovili; iz osrednje Slovenije pa so se novi zdravniki tja preselili šele postopoma. Sonja Mašera je ustanovila otroške posvetovalnice v Kopru,

Izoli in Piranu, delala pa je mnogo tudi v otroških posvetovalnicah v Postojni, Ilirski Bistrici, Knežaku in Vipavi. Kot narodno zavedna in demokratično čuteča zdravnica, se je Sonja Mašera že zgodaj, leta 1942, vključila v terensko delo OF. Zbirala je zdravila in sanitetne potreščine za partizane, zdravila obbolele ilegalce, skrbela za partizanske ranjence in povratnike iz nemških koncentracijskih taborišč. Za to

požrtvovalno delo je leta 1972 prejela priznanje OF. Pravzaprav je paradoksalno, da se je Sonja Mašera, ki je imela tako rada otroke, da je svoje poklicno življenje posvetila pediatriji, odpovedala lastni družini in lastnim otrokom. A, kot je sama povedala, se ji je zdela lastna družina premajhen družbeni krog, zato si je raje ustvarila širši družbeni krog, in to ji je dobro uspelo. Poleg pediatrične poklicne dejavnosti se je tudi družbeno udeleževala. Med drugim je pridno hodila na prve sestanke, ki so jih slovenski zdravniki prirejali, sicer v zasebni obliki, v Trstu, v glavnem na stanovanju Dorčeta Sardoča. To so bili torej nekaki zametki združevanja slovenskih zdravnikov v Trstu. Osebnost imam lepe spomine tudi na sestanke v njenem tedanjem stanovanju, kjer je dolgo let imela tudi ordinacijo, v ulici Macchiavelli. Tam smo zasnovali in začrtali slovensko zamejsko planinsko pot, poznano kot Vertikala, ki je označena z belomodrimi markacijami, ki jih lahko ob sprehodih po našem Krasu marsikje vidite. Ta planinska pot se začne na Tromeji nad Belo pečjo in se po zahodni slovenski narodnostni meji prek vrhov Kanalske doline, Režije, Benečije, Brd in Krasa vleče do spomenika padlim v gorah v Glinščici. Sonja Mašera je našo planinsko pot otvorila na Tromeji 5. oktobra 1975. Ob isti priložnosti je SPDT izdalo tudi ličen vodnik po tej naši planinski poti, ki smo ga prav tako zasnovali in urejali v stanovanju Sonje Mašera.

Rafko Dolhar

SVETOVNI DAN MLADIH Tržaški skavtje v Kölnu

“Edinstvena izkušnja z duhovnega in prijateljskega vidika!”

Na 20. Svetovnem dnevu mladih, ki je pred nedavnim potekal v nemškem Kölnu, je bila prisotna tudi skupina tržaških vernikov, ki so člani Slovenske zamejske skavtske organizacije. Kot nam je povedal Paolo Biancuzzi, vodja tržaške skupine, ki se je tokrat prvič organizirano podala na Svetovni dan mladih, je “šlo za edinstveno izkušnjo, tako z duhovnega kot prijateljskega vidika, saj je naša ‘ekipa’ navezala globoke prijateljske stike tudi s skupino slovenskih romarjev”, s katero so Tržičani vseskozi delili radost tako pomembnega mladinskega snidenja, obenem pa tudi težko pričakovanje glede tega, kako se bo novi papež Benedikt XVI.

predstavil tistim, za katere je bil preminuli Janez Pavel II. najprej oče, šele nato vodja rimske katoliške Cerkve. Gotovo je taka izkušnja zahtevala globoko duhovno pripravo, za katero je poskrbel škedenjski kaplan g. Dušan Jakomin, s katerim so se skavti redno sestajali skozi celo leto. 15. avgusta smo dospeli v Köln. Svetovni dan mladih v Kölnu je pravzaprav potekal

ves teden in ponujal najrazličnejše manifestacije, koncerte, ples in drugo. Prizorišče dogajanja ni bil le Köln, saj se je pisana množica mladih vila tudi po ulicah Düsseldorfa in

dvoje: jutranji deli so bili bolj duhovnega značaja, popoldneve pa so posvetili zabavi.

“Koprski pomožni škof dr. Jurij Bizjak je zjutraj vodil katehezo, ob 12. uri pa je bila na vrsti

vejice dobro speljane. Poudaril bi predvsem pomanjkanje prevoznih sredstev, ki bi jih morali za tako priložnost krepko ojačiti. Bilo je na voljo le par vlakov in več avtobusov. Za milijon in pol veliko množico bi morale nemške javne ustanove res drugače postopati, njihovo odstopnost je bilo zato kar močno občutiti. Organizacija je potemtakem slonela le na ramenih Cerkve in velikega števila prostovoljcev.” Župnik gostiteljske župnije je Paolu pojasnil, da je Nemčija nekako laična država, zaradi česar ni hotela seči v lastno blagajno, da bi organizacijo mednarodnega srečanja podkrepila.

Kakšen vtis pa je sprožil pri mladih Benedikt XVI.? “V primerjavi z njegovim predhodnikom” meni načelnik tržaške skavtske organizacije, “je sedanjemu svetu očel nekoliko manj karizmatičen. Janez Pavel II. je bil s svojo osebnostjo veliko bolj komunikativen. Čeprav je Benedikt XVI. bolj zadržan, je vsekakor množico mladih prevzel predvsem z enostavnostjo nekaterih misli, ki jih je izrekel v svoji šestjezični homiliji, na primer, ko je obsodil samopostrežno vero.”

Bonna in se tam tudi veselila. Vsak trg je imel svoj oder, po ulicah pa je bila prava ‘fešta’, na kateri so se ljudje medsebojno spoznavali, si izmenjavali spominke itd.” Udeležencem dneva mladih pa je bilo kajpada na voljo tudi drugačna paleta ponudb, ki so bile globoko verskega značaja, se pravi kateheze, konference, pogovori in drugo.

Vsakdanjik je bil razdeljen na

sveta maša. Po njej pa smo se podali do centra mesta na kolo, ki so ga nam ponujali v določenih info-centrih. V popoldanskih urah pa smo se sprehajali po mestnem središču in sproti spoznavali naše sovrstnike.” Kaj pa organizacija na Marienfeldu, kjer se je papež sestal z več kot milijonsko množico? “Z organizacijskega gledišča bi pa povedal, da reči niso bile do

PLISKOVICA Ustvarjalna delavnica ZSKD

Na prelepem kraškem robu onkraj meje v Pliskovici se je minuli petek zaključila ustvarjalna delavnica, ki jo že osmo leto zapored prireja Zveza slovenskih kulturnih društev. Šlo je za enotedensko umetnostno-likovno kolonijo, pri kateri so sodelovali tako dijaki nižjih srednjih šol kot tudi učenci osnovnih šol: skupno se je v Mladinskem hotelu v kraški vasi veselilo 45 udeležencev.

Kar lepo število nadebudnih mladih umetnikov je tako v dveh sklopih (srednješolci so zasedali prostore prvi del tedna, ostali pa drugi del) sledilo številnim dejavnostim, ki so bile razporejene med različnimi delavnicami: gledališko delavnico sta vodila Alenka Hrovatin in Andraž Mermolja, glasbeno Martina Feri in Dario Savron, likovna delavnica pa je potekala pod mentorstvom Jane Pečar. Slednja je v nekaj skopih mislih zaokrožila srž pobude, ki teži k “spodbujanju in razvijanju ustvarjalnosti in domišljije. Gre za spoznanje več umetniških pristopov prek igre in domišljije. Pomembno je, da se otroci pri teh letih ukvarjajo z več področji in ne samo z enim. Spodbujati je treba vse kanale, obenem je tudi pomembno, da vzgojitelji ne strukturirajo programa do natančnosti oz. da ponudijo paket z že vnaprej določenimi igrami, delavnicami in podobno: treba je otroke

Ustvarjalnost na svobodnem tiru

nagovarjati tako, da postanejo oni sami pobudniki idej. Njim se je treba v takih primerih prilagoditi, kar zahteva tudi od mentorjev veliko napora. Sprva ni enostavno spodbujati tako

podlagi teh se nato podajo k snovanju scenarija. Opaziti je tudi razliko med otroki, ki so že obiskovali tovrstne kolonije, in otroki, ki jo prvič obiskujejo.” Kaj pa glasbena delavnica?

Foto IG

kreativnost, saj je niso sploh vajeni. Tudi skupinsko delo jim je včasih tuje.” Katera pa je bila iztočnica, ki ste jo mladim posredovali na začetku? “Osnova, na kateri smo gradili naše delavnice, so materiali. Iz teh smo izhajali, da smo si nato zamislili razne zgodbe, pri katerih so imele glavno vlogo lutke in maske. Meni je bližji ta način dela, vsak vzgojitelj pa ima svoj način postopanja. Spodbujam jih k iskanju takih elementov, ki jih v okolju, ki jih obdaja, lahko najdemo in na

“Sprva smo se odločili, da bi se podali v nekaj prerez slovenskih narodnih pesmi”, nam je obrazložila pevka Martina Feri. “Ker pa delujemo tudi s tremi skupinami hkrati, oblikujemo program z vsako posebej. Z najmlajšimi smo se tako naučili eno narodno. Zadnji dan smo jo uprizorili tako, da so jo otroci spremljali tudi z instrumenti, ki so jih sami izdelali pod mentorstvom Daria Savrona in mojih na koloniji.” Kakšnega materiala pa ste se pri izoblikovanju posluževali? “V

glavnem so otroci izdelovali glasbila z odpadnim oziroma z naravnim materialom. Male obiskovalke pa so sestavile še besedilo himne letošnje kolonije na melodijo Kečkeve pesmi. Z doraščajočimi fanti, ki so že večji najnovejših hitov ameriškega raperja Eminema, pa smo ustvarili rap pesem, ki so jo spremljali s tolkali oz. bidoni.”

Poglavitno vlogo pa je imel v vzgojitelski ekipi tudi izkušeni Robi Jakomin, za katerega je “smoterv tovrstnih kolonij v tem, da otroci razvijajo ustvarjalnost, ki naj jo bi šola razvijala, sicer pa jo na žalost premalo. Razlogov za to je veliko, denimo na primer pomanjkanje časa, učitelji ne prestopajo hitro, da bi speljali skozi program: gre za velik problem sedanje šolskega sistema. Otroku se informacije ne nenehno kopičijo, on pa ni zmožen take količine prežeti, prebaviti, samostojno o njih razmišljati in jih nato sprejeti. Otrok potemtakem ni v stanju razmišljati s svojo glavo. V takih kolonijah pa imajo otroci na voljo zadostno mero svobode, ki je v šoli ni. Žal pa je le teden dni prekratek čas, da bi mladim in najmlajšim uspeli posredovati tako zasnovan način mišljenja. Take programe bi morali nenehno razvijati skozi celo leto. Ponavljam pa, da pri tem ne bi smeli vzgojitelji hiteti.”

Igor Gregori

MAČKOLJE Praznovanje zavetnika sv. Jerneja

Pomen družine ob Kristusovem izročilu

Župnijska skupnost iz Mačkolj je minulo nedeljo proslavila svojega farnega zavetnika sv. Jerneja. Slovesna sveta maša je v poznih popoldanskih urah potekala na M'čezici in jo je daroval tržaški škof Evgen Ravignani, ob somaševanju številnih slovenskih dušnih pastirjev s Tržaškega. Kot je pred časom škof Ravignani obljubil mačkoljanskim vernikom, se je v brežansko vasio rade volje vrnil, "da bi skupno z vami proslavil vašega zavetnika. Lepo se je srečati z vašo skupnostjo v molitvi, ki se trdno drži verskega izročila vaše domovine, in lepo je tudi doživljati z

Foto A. Novak

vami trenutke iskrenega ljubeznivega bratstva." Izhajajoč iz Jernejevega

srečanja s Kristusom, je škof Ravignani v svoji homiliji poudaril pomen družinskega kroga pri posredovanju Jezusovega iz-

spoznani in začrtala se je tako pot, po kateri bi hodili z Njim". Na to pot moramo priklicati tudi tiste, ki so ravnodušni do vere in menijo, da je ta breme in ne luč. Ljudje sami vendar ne moremo sprožiti vero pri nekom, saj "le Gospod lahko prodre do intimnosti srca". "In vaša mačkoljanska skupnost sodi gotovo med tiste, ki so ostale zveste Gospodu in to tudi v času, ko je bila naša vera pod udarom različnih nauk, ki so težili k zatemnitvi lepote narodne tradicije, ki jo je Evangelij globoko zaznamoval", je sklenil škof Ravignani. Po procesiji, ki se je pod sivim nebom vila po vaških ulicah, se je praznovanje sv. Jerneja sklenilo v župnijski cerkvi. Sledil je že tradicionalni blagoslov vozil in voznikov, nakar se pričela družabno srečanje, na katerem je zadonela glasba kvinteta Veseljaki.

Med poletnim premorom

Praznovanje Velikega šmarna na Taboru in sv. Jerneja na Opčinah

Mesec avgust je za našo manjšinsko skupnost obdobje, polno verskih in družabnih prireditev.

Repentabru, 15. avgusta. G. Bedenčiča smo povprašali, kako je versko slavje potekalo. "Žal smo imeli 15. avgusta slabo vreme",

bi še eno, in sicer, da so ljudje pozitivno ocenili potek verske svečanosti med zidovi cerkve Marije Vnebovzete: vzljubili so zbranstvo cerkvenega ozračja, v katerem pride bolj do izraza lepota in ubranost našega petja. Lepo je bilo videti, kako cerkveno okolje povezuje med sabo ljudi! Kako pa je bilo v popoldanskih urah? "No, čeprav je deževalo, so ljudje kljub temu neprestano hodili na Tabor. Ker pa je bil dež tako nadležen, so si romarji nakupili v kioskih kraške dobrote in odšli. To vsekakor pomeni, da praznik Marije Vnebovzete pa tudi sam Tabor našim ljudem veliko pomeni." Kakšno misel je g. škof izpostavil v svoji homiliji? "V spominu imam njegov opis Matere Božje. Jezusova mati je bila verna oseba: svojo vero je znala živeti predvsem s svojim telesom, s svojim trpljenjem, s svojim konkretnim življenjem. Ta način doživljanja vere pa je zelo težak, vendar ta vera je življenjska."

nam je povedal g. Bedenčič. "Zjutraj, ob 10. uri še ni deževalo. Gospod škof Ravignani je maševal v cerkvi, ki je bila nabit to polna, tako da je velika množica vernikov spremljala obred tudi na prostoru pred svetiščem. Proti koncu maše pa je začel nagajati dež, ki pa ni prestrašil tistih, ki so čakali na štruklje celo po eno uro. Dodal

Kaj pa praznik farnega zavetnika sv. Roka, 16. avgusta? "Lepo vreme je bilo. Zjutraj je potekala slovesna župnijska maša, kateri je prisostvovalo lepo število ljudi. Popoldan so prostor pred cerkvijo zasedli domačini, ki so z veseljem prisluhnili glasbi nabrežinske godbe." Tudi praznovanje farnega zavetnika sv. Jerneja na Opčinah je postalo že tradicionalno srečanje župljanov, ki so praznik obogatili tudi s kulturnimi pobudami, ki so popestrile vaško življenje kar teden dni in se zaključile v četrtek minulega tedna. Osrčje praznovanja sv. Jerneja je bila slovesna sveta maša, ki je potekala v nedeljo, 21. avgusta, in ki jo je daroval župnik Franc Pohajar. Pred versko svečanostjo se je po vaških ulicah vila tudi procesija. Jernejev teden – kot mu pravijo domačini – je vernikom ponudil poleg duhovnih trenutkov tudi celo vrsto stranskih kulturnih manifestacij, glasbenega in likovnega značaja. V Zinkovem domu bo namreč do 4. septembra na ogled razstava akvarelov in ikon mladega domačega umetnika Mateja Susiča. Glasbeni spored so bogatili nastopi skupine Ano ur'co al pej dvej, harmonikarja Igorja Zobina, sopranistke Federice Volpi, organista Benedetta Sestana. Farani so se v četrtek minulega tedna odpravili tudi na Jernejev romarski izlet v kraj Imponzo pri Tolmeču.

Na god farnega zavetnika

Praznovanje svetega Roka v Nabrežini

Letos so domačini posebnost slovesno praznovali svojega zavetnika. Prvič po skoro štiridesetih letih so ostali brez svojega župnika, ki je še na okrevanju; tudi zato so se hoteli oddolžiti večletnemu naporu gospoda Breclja. Komaj teden pred praznikom so ga ob njegovi 80-letnici obiskali v okrevališču v Gorici, kjer je prav vse presenetil, saj je vernike sprejel že na hodniku in je celo daroval sveto mašo. Vsi so bili prepričani, da bo med slovesno mašo vsaj zraven v domači cerkvi. Na žalost pa se to ni zgodilo, ker so mu zdravniki odsvetovali, da bi prišel v Nabrežino. Domačini so se potrudili, da bi praznovanje potekalo kar najbolj slovesno predvsem v zahvalo za ves trud, ki ga je župnik Breclj vlagal vsa ta leta. Dvojezično sveto mašo je vodil zlatomašnik pater Viktor Godnič ob somaševanju srebrnomašnika patra Janka Hajška, na koru pa je cerkveni pevski zbor pod vodstvom Paola Venierja izvajal pesmi v slovenščini, italijanščini in deloma v latinščini. Krajšo pridigo je imel zlatomašnik, ki se je na kratko spomnil vseh, ki so mu poma-

gali in mu še z molitvijo pomagajo, in priporočil, da vsi molimo za zdravje našega župnika. Po sv. maši je sledila evharistična procesija. Pred najsvetejšim so stopali skvati v krogih in narodne noše, sledila je domača godba na pihala, ki se je prvič predstavila v novih krogih, ki spominjajo na narodno nošo; bilo je res veliko število vernikov; vreme pa je bilo kot naročeno. Po slovesnem blagoslovu smo se še dolgo zadržali ob prigrizku, ki so ga ob cerkvi pripravile domačinke; vztrajnejši s slavlencema in županom pa so poskusili Martinčeve dobrote in domačo kapljico ob spremljavi vztrajnejših godbenikov. Posvetno praznovanje pa je bilo poverjeno domačim društvom, ki so poleg razstave slik Godniča in Mašerove prikazali še Nabrežino v začetku 20. stoletja z razglednicami Igorja Tute in Valterja Stanisla. Sagra, ki je bila na igrišču Sokola, pa je bila rojena pod nesrečno zvezdo, saj je slabo vreme onemogočilo izvedbo celotnega programa in predčasno odgnalo število publiko.

antek

REPEN 22. izvedba Kraške ohceti v organizaciji zadruge Naš Kras

Dean in Martina sta se vzela

Čez dve leti bo podobno kot letos: izredno! Teško je opisati najpomembnejši zamejski ljudski tradicionalni praznik, ne da bi omenili istega kot ostala leta. Težje pa je opisati ozračje, ki zavlađa v Repnu v času Kraške ohceti, saj se vas spremeni v pravi zamejski raj. Repen in naši ljudje, ki se za nekaj dni zatopijo ob zlahtni kapljici v praznično vzdušje in so ob nedeljskem sklepu kraške svatbe preveč izmučeni, da bi pomislili na ponedeljkove skrbi. Najlepše pa je pri Kraški ohceti najbrž to, da se osebna radost poročnega para spaja s skupnim veseljem tistih, ki so tvoji bližnji, pa tudi tistih gostov, ki jih letošnji poročni par - Martina in Dean - ni nikoli prej videl, nikdar več v prihodnje morda ne bo več srečal. Čeprav je bilo minulo nedeljo ohceti že skoraj konec, nam je Martina v svoji lepi in

novi narodni noši v eni izmed številnih odprtih in nabito polnih osemic povedala, da "ljudje, ki se s tabo veselijo, ti vlivajo tako radoživost, da jim je na kak način ne moreš ne povrniti. Čeprav je sedaj močno občutiti utrujenost, rade volje usmeriš moči zato, da bi se veselica nadaljevala". "Nikoli prej še nisem doživel takega praznovanja! Pomisli, kako je lil dež zjutraj in kakšno je sedaj tukaj", je zavpil Dean z drugega konca borjača, ko je med trobentači mahal v zraku s svojim klobukom, ki se je mojstrsko spajal s starodavnim poročnim oblačilom. Martina in Dean sta bila torej letošnja novoporočenca, ki sta si na deževno pozno avgustovsko nedeljo v cerkvi Marije Vnebovzete na Taboru, polni gostov v tradicionalnih nošah, za vekomaj obljubila eden drugemu zvestobo pod ljubeznivim pogledom gospoda Be-

denčiča. Slednji nam je v dneh pred poroko zaupal, da "mladima novoporočencema bi zaželel v tem današnjem svetu kar nekaj reči. Poroka je že sama na sebi težka odločitev, ker današnji način mišljenja teži k individualnosti. Teško nekdo pristane na to, da v svoje življenje vekomaj sprejme nekoga drugega. Poročnemu paru voščim, da bi dobila dovolj moči, da bi bila srečna v tem, ko sta se drug drugemu posvetila. Ker pa se obenem poročata v cerkvi, iščeta zato tudi novo moč, kajti, če je poroka in življenje v dvoje ter rojevanje novega življenja zgolj neka biološka ritmična potreba v tem našem vesolju - kaosu, no, vse skupaj pade v nič! Če pa sprejmemo, da je vsak mlad človek poklican v življenje in da je poklican za ljubezen in da nenehno ustvarja in razvija to čustvo, potem z lahkoto dojamemo, da

je najlepše ravno v tem, da svojo ljubezen preljuje v novo življenje. Pomembno je, da se takemu življenju posvetimo, in ga ljubimo še preden je rojeno. Prepustiti se moramo ljubezni: tudi v današnjem svetu je veliko želje po takem čustvu, vendar, da ga docela spoznamo in sprejmemo, moramo trpeti in tudi kri preliti, saj se ljubezen ne rodi sama na sebi. Upam, da bi Martina in Dean znala preko vsega trpljenja, preko vsega, kar prinaša življenje, graditi osebnost medsebojno povezanost. Dodal bi še eno, in sicer, da se bomo novega bodočega življenja vsi v zamejstvu veselili, saj ga resnično potrebujemo, da podkrepimo našo prisotnost na tem robu." Še malenkost. V tipično kraško arhitekturo naše ohce-

Foto Kroma

ti, ki je poleg raznih ansamblov, plesa, dobro obloženih kioskov, ponudila vedno večjemu številu obiskovalcev še razstave, ki so polnile repenske galerije, pa se je kakor cesar usidral vol, ki je po starem običaju peljal doto kraške neveste na dom k ženinu. Žival je s svojo nemo mogočnostjo, ki jo je izkazovala preko

nazorne, hude statičnosti svojih udov, svarila, naj ji nihče ne zaupa prekomerne vlnudnosti. Že pa nas vonj po 'starodavnih' štrkljih kliče iz prihodnosti, ko se bosta dva naša nova zaročenca čez dve leti ponovno vekomaj obljubila eden drugemu.

Igor Gregori

Umrl je poliedričen kulturni in prosvetni delavec

Slovo od Pavla Petričiča

Po dolgi bolezni je prejšnji četrtek tiho odšel Pavel Petričič, človek, katerega zamisli in delo so odločujoče zaznamovali življenje zadnjih desetletij v Nadiških dolinah in večkrat osvežujoče vplivali na celotno manjšinsko in deželno stvarnost. Bil je učitelj, likovni pedagog, umetnik, politik, neurtudni organizator, raziskovalec naše zgodovine, učinkovit pisec strokovnih in publicističnih tekstov in še marsikaj drugega.

Kot mlad učitelj se je pridružil gibanju za vzgojno kooperacijo MCE in na svojih prvih službenih mestih (Ipplis, Čeplesišče) izpeljal zanimiva pedagoška izkustva, s katerimi je pridobil pomembna priznanja ter bil obenem podvržen inšpektorskim postopkom tedanje šolske uprave. Likovni izdelki učencev iz Ipplisa so bili lani objavljeni, skupaj z enim njegovih zadnjih spisov, v publikaciji Študijskega centra Nediža Otroški knji-ga. V vaseh pod Matajurjem je pri učencih spodbujal zapisovanje ljudskega slovstva, realizacijo šolskega časopisa in dopisovanje z drugimi šolami. Tudi pozneje, ko je poučeval likovno vzgojo na srednji šoli v Čedadu, je pri pouku iskal vedno nove prijeme in ohranjal odprt odnos z učenci.

V sklopu političnega delovanja je bil na listi KPI izvoljen v videmski pokrajinski svet; kljub temu da je sedel v vrstah opozicije, mu je uspelo združiti skorajda vse v svetu prisotne sile okrog organizacije konferen-ce o etnično-jezikovnih skupinah, ki je potekala maja 1978 in katere akti so izšli dve leti pozneje. Bilo je prvič, da se je videmska pokrajina soočala s problemom večjezičnosti na svojem ozemlju. Manjšinskemu vprašanju in razvoju slovenske skupnosti v Benečiji je Pavel Petričič posvetil največ svojih sil. V začetku 70. let je s skupino prijateljev

in sodelavcev ustvaril študijski center Nediža, sprva povsem neformalno skupino ljudi, ki si je kot prvo zadala nalogo odk-

rovanja domače zgodovine: tako je izšel ponatis Podrecco-ve knjige Slavia Italiana z zajetnim spremnim besedilom, ki je verjetno prvi Petričičev zgodovinski zapis. Študijska usmerjenost Nediže se je nato izražala v prirejanju Benečanskih kulturnih dnevov, kjer so predavatelji z obeh strani meje poglobljali različne vidike beneške stvarnosti.

Kmalu pa je študijski center Nediža stopil tudi na pot dela z

otroki: leta 1974 je bil razpisan natečaj Moja vas, prva skupinica otrok pa je sodelovala na letovanju Mlada brieza. Obe pobudi sta v letih, ki so sledila, dosegli velik razmah in predstavljali preizkusni kamen za dejavnosti, ki so se nato razvile v naslednjih letih.

Ko je Pavel Petričič prvič prišel na dan s predlo-gom o ustanovitvi zasebne dvojezične šole, so njegove besede za večino sogovornikov zvenele kot utopija ali provokacija. A trmasto vztrajanje in neutrudno delo v iskanju ustreznega modela, premagovanju ovir in ustvarjanju pozitivnega vzdušja je privedlo do rezultata. Kot predsednik Zavoda za slovensko izobraževanje je bil Pavel

Petričič šoli vedno ob strani, čeprav se ni neposredno vključil v njeno dejavnost. Skrbel pa je za vse, kar je bilo za njeno dejavnost potrebno: iskal je politične podpore, finančna kritja, prostorske rešitve in tako naprej. Zlasti v težjih trenutkih, ki jih ni bilo malo, si je tudi osebno zadal določena bremena, da je delovanje lahko redno potekalo, in to vse do podražavljenja šole, do katerega je prišlo v času, ko mu zdravje ni več dopuščalo neposredne-

ga poseganja.

Danes lahko rečemo, da je prav nastanek in razvoj špeterske dvojezične šole tisto njegovo delo, ki je najgloblje poseglo v življenje slovenske skupnosti Nadiških dolin.

Spremljala ga je izdajateljska dejavnost za otroke in mladino, od slikanic Otroški most, Zimska pravljica in Ljubica in Arpit do vrste zgodovinskih skic in narečnih antologij Sonce sieje. Veliko besedil v teh publikacijah je Petričičevih (tako vse, ki nosijo podpis Mjute Povasnice), pri vseh pa je v ozadju njegovo uredniško in organizacijsko delo.

Zlasti po upokojitvi se je posvečal tudi zgodovinskim raziskavam: v ta sklop sodi ponatis spisa Francesca Musonija O Slovanih v Črnem vrhu s spremno študijo, knjigi Per un pugno di terra slava ter All'ombra del tricolore iz novejše zgodovine, prispevki v knjigah Atlante toponomastico del Comune di San Pietro al Natissone ter Valli del Natissone - Nediške doline, ki ju je tudi načrtoval in uredil, ter knjiga o prazgodovini v Nadiških dolinah, ki si jo je zamislil kot prvo iz niza zgodovinskih publikacij, ki so žal ostale v osnutkih ali načrtih, ko je bolezen ustavila njegovo široko zastavljena zanimanja in dejavnosti.

Zapustil nas je tiho, želel je, naj bi njegov odhod bil neopazen, brez tistih obrednih poveljevanj, na katera je vedno gledal z ironično nezaupljivostjo. To njegovo željo spoštujemo in se zato od njega poslavljamo s preprostim: Hvala ti, Pavel!

dobitve ustreznih inštrumentov na področju slovenskega izobraževanja in splošne kulturne rasti.

Celotna manjšinska skupnost mu bo zaradi tega ostala vedno hvaležna. Še posebej Benečani ga bodo ohranili v trajnem spominu za njegovo plodno delo, za združevalno in spodbujevalno vlogo ter za spoštovanje do vsakega tudi drugačnega prepričanja.

Svet slovenskih organizacij se klanja njegovemu spominu in izraža sožalje svojcem in skupnosti Slovencev v videmski pokrajini.

Svet slovenskih organizacij

uredi označbo in predstavitev pomena teh simbolov za slovensko zgodovino in to tudi v slovenskem jeziku ter naj bi pri vojvodskem stolu visela v prihodnje tudi slovenska zastava. To so torej njihove pobožne želje, kajti k pohodu se je prijavila le peščica, sicer v besedah, številnih mladih podpornikov. Dosedanji odziv pri mladih vrstnikih je torej pičel, čeprav naj bi imeli ljudje iste generacije isti jezik. Očitno so se ti pobudniki prigrizli do takšnih spoznanj, da je treba nekaj storiti, sami, "karavana pa žurira dalje". Tisti, ki so jih prišli v Novi Gorici pospremit vsaj ob startu, so napovedali drugo leto svojo udeležbo. Obžalovali so, da spadajo med tiste, ki so menili, "saj bodo šli že drugi". Ob tem mrtvilu so spoznali, da šele, ko bo tudi mlada generacija Slovencev dozorela, preden se utopi v globalizaciji brezbriznosti, začutila odgovornost zavzemanja za našo kulturo, naše simbole in rojake izven matice, kjer je naše otujeno ozemlje, da bo to pokazal vsak tudi z dejanji, bomo obogateni z velikanskim pomenom dosežene suverenosti in dosegli naš željni ugled in dostojanstvo, tudi v očeh drugih.

MM

Niz prireditev v Kanalski dolini

Bogata in raznolika poletna ponudba

Na Veliki šmaren se je v Kanalski dolini zaključil niz prireditev, ki so jih organizirale in sooblikovale tudi slovenske ustanove in društva.

Poročali smo že, da je Glasbena matica v sodelovanju s trbiško občinsko upravo in Slovenskim kulturnim središčem Planika priredila koncert Vlada Kreslina; iste ustanove so sodelovale pri otvoritvi in predstavitvi likovne razstave, kjer bodo še do konca tega meseca na ogled tudi dela pokojnega Milka Bambiča. Na Veliki šmaren pa so Slovensko prosvetno društvo Zila iz Ziljske doline na Koroškem, žabniška župnija in SKS Planika na Svetih Višarjah organizirali trojezično mašo.

Prireditve se je odvijala v cerkvi znanega svetišča in ob pri-

sočnosti velike množice, saj za Veliki šmaren Višarje vsako leto privabljajo veliko število vernikov treh dežel; župnik Mateucic je maševal v treh jezikih ob spremljavi pevskega zbora Sele na Koroškem ter petčlanske zasedbe Ljubljanskih sinfonikov.

Selani so zapeli jubilejno mašo pod vodstvom mag. Romana Verdela; zbor je zapel tudi venček selskih pesmi. Občina Trbiž in SKS Planika skupaj z občino Bovec so bili soprireditelji večernega nastopa folklorne skupine iz Bovca. Zelo dobro je bila obiskana prireditve tudi zaradi prisotnih turistov v Kanalski dolini. Bovška folklor in njena ženska pevska skupina sta se zelo dobro izkazali s prikazom značilnih plesov Šoške doline.

Rudi Bartaloth

Pukšič na srečanju porabskih Slovencev

Madžarska bo morala narediti hitrejša korake

Državni sekretar za Slovence v zamejstvu in po svetu v odstopu Franc Pukšič se je udeležil že 5. srečanja porabskih Slovencev v Monostru. V pozdravnem nagovoru udeležencem, med katerimi pa ni bilo predstavnikov madžarskih oblasti, je poudaril, da bo morala Madžarska narediti nekaj hitrejših in večjih korakov v prid Slovincem, če hočemo ohraniti slovensko skupnost na Madžarskem. "Drugače jo bomo v naslednjih desetih letih popolnoma izgubili," je za STA povedal Pukšič.

Kot je dejal, bo morala Slovenija to od Madžarske zahtevati na vseh političnih ravneh. Obenem je kritiziral, da se današnjega srečanja v Monostru ni udeležil noben predstavnik madžarske strani. To po njegovem prepričanju dokazuje slab odnos madžarske države do slovenske manjšine v Porabju. Spomnil je, da Ljubljana še

vedno čaka na datum nadaljevanja zasedanja meddržavne komisije za izvajanje Sporazuma o zagotavljanju posebnih pravic slovenske narodne manjšine na Madžarskem in madžarske narodne skupnosti v Sloveniji, ki ga je že junija obljubila madžarska stran. Pojasnil je, da je pred mesecem dni od madžarskega veleposlanika v Sloveniji zahteval nov termin in ga povabil na pogovor, vendar se stvar za zdaj še ni premaknila naprej. "Skratka, ignorantski odnos na celi črti," je menil državni sekretar. To je po njegovem mnenju tudi posledica tega, da Slovenija do sedaj ni nikoli zahtevala reciprocitete izvajanja omenjenega sporazuma.

Pojasnil je, da je bilo srečanje namenjeno Slovincem, ki so iz Porabja odšli v svet, pa tudi drugim. Srečanje sta spremljala bogat kulturni program in maša.

Več pozornosti slovenski manjšini

Pismo Haiderju

Spoštovani gospod Jörg Haider
Koroški deželni vladar

Spoštovani, iz tiska sem izvedel, da nameravate znižati raven rekvizitov za položaj mesta Vodje Biroja za slovensko narodno skupnost pri Uradu koroške deželne vlade na ne več akademsko izobrazbo.

Ne glede na sposobnosti človeka, ki bo to mesto zasedel, Vas tudi iz Italije opozarjam, da smatramo to za obubožanje službe, ki naj se ukvarja s slovensko manjšino. Skrbni nas vsaka slaba vest, ki prihaja od naših koroških rojakov, in se skušamo skupaj potegovati za pravice slovenskih narodnih skupnosti v Italiji in v Avstriji, zaradi česar smo skupaj nastopili tudi v Strasbourg pred mesecem dni. Prihodnost naših

obmejnih dežel vidimo v tesnem sodelovanju med strukturami in prebivalci Furlanije-Juljske krajine, Koroške in Slovenije, zato menimo, da je dobro ravnanje z manjšinami in upoštevanje njihove nenadomestljive vloge pri ustvarjanju mostov in povezav bistvenega pomena za skladen in učinkovit razvoj naših krajev. Manjšine naj bodo torej priložnost in ne predmet prevlade, saj se na njih lahko gradi skupna bodočnost. Naš predsednik dežele Riccardo Illy pravi, da so manjšine "lepilo" med državami in regijami. Dajmo jim torej tisto vlogo, ki si jo zaslužijo, da bodo s polno prepričanostjo sodelovale pri razvojnih procesih med sosednimi ozemlji.

S spoštovanjem
Mirko Špacapan

Za pravilno javno označbo zgodovinskih spomenikov v deželi Koroški

Pohod Nova Gorica - Celovec

Člani društva Slovenska liga za Karantanijo so se že drugič odločili izpeljati pohod od Nove Gorice do Gospe Svete na Koroškem, kjer bodo administraciji deželnega glavarja predali peticijo. Pobudnika sta Primorca Luka Lisjak Gabrijelčič in Miha Kosovel. Seveda pa so člani društva še znani raziskovalci slovenske preteklosti in pesniki z obeh strani meje. Lisjak je na prelazu Predel, pri starem avstrijskem deželnem mejnem kamnu med Koroško in Primorsko, kjer se geografsko začena Koroška, povedal, da želijo slovensko in avstrijsko javnost narediti bolj občutljivo za neprimeren odnos koroških oblasti do najpomembnejših skupnih zgodovinskih spomenikov, skupne slovensko - koroške zgodovine.

Kot že lansko leto nameravajo, po besedah Lisjaka, tudi letos na uradu koroškega deželnega glavarja vložiti peticijo, s katero "koroške oblasti pozivajo, naj zgodovinske pomnike, kot sta knežji kamen, vojvodski stol, označijo tako, da bo priznana njihova vloga v slovenski

zgodovini. Sedanje označbe, če sploh so, so namreč zavajajoče in namenoma prezrejo vsako omembo slovenske kneževine Karantanije ter demokratični obred ustoličenja slovenskih

Organizatorja Luka Lisjak in Miha Kosovel

karantanskih knezov". Kolikor je znano, lani oblast v Sloveniji ni pokazala kakšnega zanimanja in avstrijska še manj. Vendar zaupajo svoji vz-

trajnosti in v prebujanje suverene civilne družbe v Sloveniji, ki ve, kaj hoče. To kaže tudi dejstvo, da je peticijo podpisalo tudi že več sto podpisnikov znanih slovenskih pisateljev, filozofov, znanih oseb družbenega življenja, umetnikov itd., podporo so jim izrazili Slovenski svetovni kongres, Društvo TIGR in še mnogi iz Slovenije in Avstrije ter drugih držav. Veseli jih, da so na podporo naleteli pri predstavnikih več jezikovnih evropskih skupnosti in narodnih manjšin.

Pohod so začeli v nedeljo, pred novogoriško konkatedralo, cerkvijo Kristusa Kralja, in računajo, da bodo pri cerkvi Gospe Svete

oz. slovenskih simbolih na Koroškem čez nekaj dni, če bo zdržalo vreme.

Na koroško oblast se obračajo v pričakovanju, da ta dostojno

V novem šolskem letu 17.580 otrok v prvih razredih

Slovenija zavarovala svojo suverenost in pravice na morju

Življenje v Sloveniji je tudi med počitnicami v avgustu potekalo hitro, zaznamovalo pa ga je nekaj pomembnih dogodkov, ki bodo vplivali tudi na razmere v prihodnosti. Predsednik vlade Janez Janša je odprl še zadnji manjkajoči odsek avtoceste med Trojani in Blagojevo, s čimer je sklenjena moderna cestna povezava med Mariborom in Koprom. Ljudje so več dni trepetali za usodo in življenje vrhunskega alpinista Tomaža Humarja, ki je med vzponom na goro Nanga Parbat na Himalaji obtičal v steni 6.300 metrov visoko. Helikopter pakistanske vojske ga je sicer rešil zanesljive smrti, slovenska javnost pa se je razdvojila med tiste, ki so menili, da se Humar ne bi smel tako igrati z življenjem, in tiste, ki zatrjujejo, da takšni ljudje, kot je proslavljeni slovenski alpinist, odkrivajo nove poti, gredo tja, kjer ni bil še nihče, s čimer premikajo meje človeške zmogljivosti. V času avgustovskih počitnic je deževje povzročilo obsežne poplave, kakršnih ni bilo že več let. Škodo ocenjujejo na več milijard tolarjev, posledice naravne ujm, ki je sicer prizadela tudi druge evropske države, pa bodo lahko odpravili šele čez dalj časa.

Kot se dogaja skoraj vsako poletje, so se spet poslabšali odnosi med Slovenijo in Hrvaško, ki se bodo morda v bližnji prihodnosti še

bolj zaostri. Neposreden vzrok in povod je bil vladni predlog zakona o razglasitvi zaščitne ekološke cone in epikontinentalnega pasu v slovenskem delu jadranskega morja.

To je bilo odločno dejanje Slovenije, kakšnega v Zagrebu niso pričakovali, saj so bili navajeni, daje Slovenija zmeraj popuščala v vseh zadevah s področja meddržavnih odnosov in sodelovanja. Zunanje ministrstvo in vlada sta predvsem poudarjala svoj zavzetost in prepričanje, da je treba Hrvaško čimprej sprejeti v EU, v Zagrebu pa se jim je zdelo ta podpora logična in edino mogoča, zato so do slovenskih prizadevanj postali ravnodušni. Vlada in politika sta reagirali hi-

tro in odločno zaradi odpora slovenske javnosti zoper stalno popuščanje Hrvaški, in zato, ker se je zvedelo, da se Italija in Hrvaška sami neposredno pogajata o epikontinentalnem pasu na severnem Jadranu, čeprav bi moral v razgovorih sodelovati tudi Slovenija. V slovenski vladi in političnih strankah ponovno poudarjajo sicer že znan stališče in razlagajo strategijo odnosov s Hrvaško. Slovenija ima suverenost nad delom morja, ki jo dokazujejo in potrjujejo mednarodni sporazumi, načela OZN, ustrezne pravice, ki izhajajo iz dogovorov nekdanje SFRJ z Italijo, ki jih je slednja tudi priznala, in iz Pomorskega zakonika, ki ga je sprejel Državni zbor. Zlasti so v Sloveniji prepričani, da ima slednja pravico do izhoda do mednarodnega oz. odprtega morja, kar ne more biti sporno, čeprav morska meja med Slovenijo in Hrvaško še ni določena.

Hrvaška vlada in politika ne sprejemata nobenega od slovenskih argumentov oz. stališč. Po njihovem bi bil zakon o razglasitvi zaščitne ekološke cone in epikontinentalnega pasu ničen in neveljaven in zaradi tega povsem nesprejemljiv. Slovenijo celo obtožujejo, da si z določanjem cone in pasu hoče prilastiti del hrvaškega morja. Spričo slabih izkušenj iz odnosov med Slovenijo in Hrvaško, zlasti

glede določitve razmejitve na morju, dejansko najbrž ni možnosti za sporazume med državama. Najbolj stvarna je očitno možnost, da bi spore reševala mednarodna arbitraža. Seveda bi tak postopek lahko trajal več let, zaradi česar bi tudi odnosi med sosednjima državama ostajali na nizki ravni. Morda bi v zadevi lahko učinkovito posredovala EU, kjer je Slovenija njena članica, Hrvaška pa bi rada čimprej vstopila v omenjeno povezavo.

Dr. Dušan Keber svetovalec srbskega ministra za zdravstvo

V Sloveniji se je danes, v četrtek, 1. septembra, pričelo novo šolsko leto v osnovnih in srednjih šolah. Okoli 400 osnovnih šol, kolikor jih je v državi, bo obiskovalo skoraj 169 tisoč otrok, od tega bo približno 17.600 učencev v prvih razredih. V gimnazije in srednje strokovne šole je v novem šolskem letu vpisanih okoli sto en tisoč dijakov. Skupno število vpisanih v osnovne šole, se ne razlikuje bistveno od vpisov v preteklem šolskem letu. Zanimanje je vzbudila novica, da se bo dr. Dušan Keber (*na sliki*), bivši minister za zdravje, zaposlil v Beogradu. Tam naj bi postal svetovalec srbskega ministra za zdravstvo. Kaže, da nobeno delovno mesto, ki so mu bila na voljo v Sloveniji, zanj ni bilo dovolj dobro.

Marijan Drobež

Pred referendumom o novem zakonu o RTV Slo Zakona ne bodo poslali Svetu Evrope

V Sloveniji je osrednji politični dogodek kampanja za referendum o novem zakonu o RTV Slovenija. Zahtevali sta ga opozicijski stranki LDS in SD (Socialni demokrati), češ da bi novi zakon obstoječo javno radiotelevizijo preoblikoval v politično ustanovo, ki bi jo vodil režim parlamentarne večine. Vladna koalicija pa poudarja, da bo z novim zakonom odpravila t.i. strankarsko RTV, ki sta jo v preteklosti vodili in jo še zmerom upravljata LDS in SD. Dokaz tega naj bi bilo dejstvo, da RTV že več let vodi Ja-

nez Kocjančič, nekdanji predsednik stranke naslednice Zveze komunistov Slovenije. Opozicijski poslanci Majda Širca, Jožef Školč in Majda Potrata, so Branku Grimsu iz SDS predlagali, naj parlamentarni odbor za kulturo pridobi uradno mnenje oddelka za medije generalnega direktorata za človekove pravice pri Svetu Evrope, o skladnosti novega zakona o RTV Slovenija s standardi EU na področju radiodifuzije. Branko Grims je omenjeno pobudo oz. zahtevo zavrnil z utemeljitvijo, "da se moramo v Sloveniji o

naših notranjopolitičnih vprašanjih, kadar je le mogoče, pogovariti in odločiti sami."

Referendum o novem zakonu o RTV bo v nedeljo, 25. septembra. Politične stranke v kampanji pred referendumom volilec pojasnjujejo bistvene novosti novega zakona. V nekaterih časnikih so tudi slovenskega metropolita Alojza Urana kritizirali, češ da sodeluje v kampanji za referendum. Dokaz za to naj bi bila pridiga, ki jo je Uran imel na praznik Marijinega vnebovzeta na Brezjah. V njej je namreč dejal: "Z uvajanjem demokracije se je spremenila zakonodaja, ne pa tudi miselnost. Gostoljubnost bomo Slovenci gojili drug do drugega, kolikor se bo medijski prostor resnično odprl v spoštovanju različnih pogledov, ki jih imamo, in skupnosti, v katerih živimo. Brez

pluralnega medijskega prostora številne skupine in pogledi ne morejo uresničevati pravice do javnega izražanja in enakopravnega sodelovanja v skupnem dobrem. Zato lahko pluralizacijo medijev, ki se obeta, samo pozdravimo."

Izidi referenduma seveda ne bodo takoj imeli posledic za okoli 2.400 zaposlenih na RTV-ju. Najprej bo treba objaviti razpise in izbrati novo vodstvo in generalnega direktorja, kasneje pa, po pričakovanjih, še kadrovske spremembe na nižjih ravneh. Hkrati bodo opravili tudi imenovanja v dveh najvažnejših kolektivnih organih, programskem svetu in nadzornem svetu RTV Slovenija. Sestava obeh teles bo izjemno pomembna za razumevanje bodoče usmeritve radiotelevizijske ustanove.

M.

Kratke

Pobuda za zgraditev hitre ceste Nova Gorica-Ljubljana prek Cola ni več aktualna

Poslanec LDS in prometni strokovnjak dr. Marko Pavliha je poslal ministroma za okolje in prostor oz. za promet, Janezu Podobniku in Janezu Božiču, zanimivo vprašanje glede pobude, da bi se dolgoročno pričela načrtovati hitra cesta po t.i. "colski varianti", in sicer na relaciji Nova Gorica-Ajdovščina (predor pod Javornikom v dolžini od šest do osem km) - Novi svet-Kalce-Lom-Ljubljana. Poslanec zatrjuje, da bi omenjena hitrocestna povezava po mnenju velikega števila strokovnjakov - predvsem tistih iz gospodarstva - predstavljala edino možno rešitev za ohranitev prometnih tokov V. vseevropskega koridorja, tudi za ohranjanje konkurenčnosti slovenskega gospodarstva na omenjenem delu Slovenije. Dr. Marko Pavliha meni naj bi navedeno hitrocestno povezavo uvrstili v Dodatni program naslednjega popravka Resolucije o nacionalnem programu izgradnje avtocest v Sloveniji, s čimer bi zagotovili pravno podlago za čimhitrejši pričetek njenega prostorskega načrtovanja in umeščanje v prostor.

Ministra sta poslancu največje opozicijske stranke odgovorila, "da je navedena trasa sicer najkrajša povezava Italije z osrednjo slovensko regijo in posledično z velikim delom srednje in vzhodne Evrope. Toda dolgoročno je zagotovljena cestna povezava Italije preko Nove Gorice proti osrednji Sloveniji z gradnjo hitre ceste po Vipavski dolini z navezavo na avtocesto Ljubljana-Koper pri Razdrtem. Po mnenju obeh ministrov zato ni podlage za uvrstitev izgradnje hitre ceste Nova Gorica-Ljubljana po t.i. "colski varianti" v prostorske in avtocestne programe Slovenije.

Nova poštna znamka v seriji sadne vrste v Sloveniji

Pošta Slovenija je izdala novo redno poštno znamko iz serije Sadne vrste v Sloveniji, ki jo je pričela izdajati v letu 2000. V njih

prikazujejo cvet, sadež in tipičnega škodljivca določene sadne vrste, ki je značilna oz. je razširjena v Sloveniji. Po češnji, jabolku, breskvi, borovnici, oljki in hruški, je v tem letu na poštno znamko uvrščena marelica, sorta Debeli flokar. Debeli flokarji so kot območna sorta razširjeni na Goriškem, najbolj v Goriških

Brdih, vendar jih tudi tam hitro izpodrivajo novejša bolj rodne sorte, ki so uspešne tudi v svetovnem merilu. Na znamki sta poleg ploda, ki je za marelice razmeroma debel in nekoliko višji kot pa širok, prikazana še cvet marelice in škodljivec, ki je ameriški kapar.

Orožje iz Slovenije za stabilizacijo varnostnih razmer v Afganistanu in Iraku

Slovenska vojska je v zadnjem času izločila del orožja in streliva, ki nista primerna v postopkih preoblikovanja naših oboroženih sil. V skladu s sklepi vlade so ju namenili za vojaško pomoč, odprodajo ali uničenje. Do sedaj je bila tovrstna pomoč v obliki donacije opravljena za mirovno operacijo v Afganistanu, in sicer kot pomoč pri vzpostavljanju Afganistanske nacionalne armade ter pri vzpostavitvi iraških sil. Omenjeno pomoč je razumeti kot izpolnjevanje številnih odgovornosti, ki jih je Slovenija prevzela z vstopom v zvezo NATO ter so v skladu s predpisi in usmeritvijo te vojske in obrambne mednarodne organizacije. Glede na to, da Slovenija sodeluje tudi v številnih mirovnih in drugih organizacijah, je njena odgovornost na tem področju toliko večja.

V Afganistan je Ministrstvo za obrambo, v okviru sodelovanja v protiteroristični koaliciji, za opremljanje in usposabljanje Afganistanske nacionalne armade, v dveh pošiljkah poslalo minomete 60 mm, mine za minomete, ročne protiklepnne metalce min, protiklepnne minometne mine, avtomatske puške 7,62 mm in strelivo zanje ter naboje za druga orožja. Gre za omejene količine omenjenega orožja in streliva. Usposabljanje in opremljanje iraških varnostnih sil pa je Slovenija podprla s pošiljko orožja in streliva, ki je obsegala avtomatske puške, ostrostrelne puške, minomete, ustrezno strelivo in 10.000 čelad. / M.

SNG Nova Gorica Sezona 2005/06

Novogoriško gledališče vabi k jesenskemu vpisu abonmajev

Prav kmalu se bodo spet odprla vrata kulturnih hramov in spet bo nova, prihajajoča sezona pognala v tek tisto umetniško kolesje, ki v jesenskih, zimskih in pomladnih dneh omogoča, da se duša napoji z raznimi glasbenimi, pevskimi, literarnimi, dramskimi in drugimi nektarji, ki posladijo in osmiliijo naše zemeljsko bivanje. Gledališke dvorane bodo odstrle težke zatore in na odrih se bo spet prikazal tisti vzporedni svet – kot ga imenuje režiser in pisec Vinko Moederndorfer - , svet fikcije, ki nam pomaga spoznavati sebe, družbo in čas, v katerem nam je dano živeti in v katerem potekajo vse prevečkrat grenki dogodki resničnega sveta, ki nas neustavljivo vleče v svoj razburkani tok.

Bližajoča se sezona bo še posebno slovesno zaznamovana v Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica, ki je državni status dobilo leta 2004, potem ko je prehodilo dolgo umetniško pot, od leta 1955, ko je kot polpoklicno gledališče nosilo ime Goriško gledališče, pa do leta 1969 ko je postalo poklicno in se preimenovalo v Primorsko dramsko gledališče. Ta pridih primorskega, mediteranskosti, še zmeraj veje v njem, kar kažejo že same repertoarne izbire, postavitev izbranih del z uglednimi režiserji in nenehno iščočimi odgovori na vedno nove umetniške izzive. Letošnja sezona je v SNG Nova Gorica jubilejna, zlata. Izžarevala bo 50-letno dramsko ustvarjalno snovanje te gledališke hiše, ki goriškim zamejskim Slovincem ni le zemlje-

pisno blizu, ampak tudi v stvarno pomoč pri dramskem načrtovanju in delovanju naših kulturnih ustanov. Abonmajski program bleščeče sezone se bo začel v jeseni s krstno uprizoritvijo muzikala Alica v čudežni deželi Lewisa Carrolla - Reneja de Ceccattija - Artura Annecchina v režiji Janusza Kice, nadaljeval se bo s slovensko praižvedbo melodrame Davida Raba Tisti, ki jih reka ne izpusti v režiji Mateje Koležnik, s slovensko praižvedbo tragikomične komedije Kobilice ali moj očka igra loto Biljane Srbijanović v režiji Eduarda Milerja, s Kabaretom male fantastike Davida Ivesa, Boruta Gombača v režiji Primoža Beblerja, s komičnim delom Tragedija o doktorju Faustu Christopherja Marlowa v režiji Diega de Bree in

s komedijo Kako smo imeli radi tovariša Tita Radoslava Zlatana Doriča v režiji Marjana Bevka, v koprodukciji SNG Nova Gorica in Kosovelovega doma - Kulturnega centra Kras, Sežana. Poleg teh šestih premiernih uprizoritev, na velikem in malem odru, v domači produkciji bodo sezono bogatile ponovitve markantnih odrskih postavitev novogoriškega gledališča iz prejšnjih sezon, pa tudi gostovanja drugih slovenskih in tujih gledaliških hiš. Pester bo tudi spremljevalni program; otroška abonmaja, Mali in Veliki polček, bosta tudi letošnja ponudila vsak po šest predstav. Novost letošnjega programa za najmlajše bo humorna predstavitev v začetku vsake predstave, ki bo male abonente prijetno in poučno uvajala v gledališki svet.

Mladi gledališki navdušenci, povečini dijaki novogoriških srednjih šol, bodo svoje dramske želje udeležali v Amaterskem mladinskem odru (AMO), v katerem bodo uprizorili glasbeno-plesno predstavo Ne imejte me

za norca, po besedilu in v režiji dolgoletnega spodbujevalca, mentorja in režiserja Emila Aberška. Od 28. avgusta do 8. septembra poteka na raznih prizoriščih v Novi Gorici in Šempetru Mednarodni lutkovni vrtljak, ki bo s sedmimi predstavami (Cirkus v gibanju, Umetniška skupina Kronkel, Belgija; Sneguljčica in sedem palčkov, Teater Vita Marcika, Češka; Veliki dobrodušni velikan, Piki teater Bratislava, Slovaška; Rocky 9, Divadlo buchty a loutky, Češka; Pepelka v operi, Teatro d'animazione e di Figure del Friuli-Venezia Giulia, Italija; Dr. Faust, predstava, posvečena 130-letnici rojstva Milana Klemenčiča, Lutkovno gledališče Ljubljana, Slovenija; Pikec Ježek in Gasilko Jež, Lutkovno gledališče Fru-Fru Ljubljana, Slovenija) popeljal male in odrasle gledalce v celjaviti svet lutkovne umetnosti.

Jesenski vpis abonmajev (Premiera, parter 14.500 SIT, balkon 12.500 SIT, takojšnje plačilo oz. 15.000 SIT, 13.000

SIT, plačilo na obroke; Sreda, Četrtek, Petek, Petek-A, Sobota, Sobota-A, parter 12.500 SIT, balkon 10.500 SIT, takojšnje plačilo oz. 13.000 SIT, 11.000 SIT plačilo v dveh obrokih; Študentski, parter 7.000 SIT, balkon 5.000 SIT, takojšnje plačilo oz. 7.500 SIT, 5.500 SIT, plačilo v dveh obrokih) bo možen od 5. do 30. septembra pri blagajni gledališča, ki bo odprta vsak delavnik od 10. do 12. ure in od 15. do 18. ure, ob sobotah pa od 10. do 13. ure. Abonenti imajo popust pri nakupu vstopnic za gostujoče predstave in brezplačno prejemajo mesečni spored predstav. Upokojenci pa imajo pri nakupu abonmaja 2000 SIT popusta. Če imata v družini vsaj dva člana redni abonma SNG Nova Gorica, lahko prejmeta brezplačni abonma Goriškega vrtljaka. Dodatne informacije o vpisu vam nudijo na telefonskih številkah 05 (predklicna številka iz Italije 003865) 3352247 (blagajna) in 05 3352215 (odnosi z javnostjo).

MRZLI VRH Občuteno slavlje v spomin na vse padle na Soški fronti

Kaj je potrebno pozabiti in česa ne smemo pozabiti

“O nepozabni junaki Slemenca, Mrzlega Vrha in Vodil Vrha, ki jih ti zidovi skrivajo in ohranjajo živa! Večni mir in občudujoča hvaležnost prihodnjih rodov vas bodo poplačali za pogum in zvestobo, ki ste ju dokazali v hudih bojih in ki ste ju zapečatili s hrabro smrtjo”, se glasi ganljiv napis v spominski cerkvi sv. Duha v Javorci. V tem duhu se je že

peto leto zapovrstjo, v soboto 20. avgusta, zbralo blizu šeststo udeležencev pred “Madžarsko kapelo” na Mrzlem Vrhu k spominskemu slavlju v spomin na vse padle na Soški fronti. Društvo “Peski 1915-17” je v sodelovanju z župnijo Tolmin pripravilo pomenljivo svečanost z recitalom dijakov Tolminske gimnazije, popestrenim z duetom violine in flavte - dveh mladih

glasbenic iz Tolmina. Pred polaganjem venca, ki ga je v imenu R Slovenije položil poslanec v Državnem zboru g. Ciril Testen ob prisotnosti straže častnega bataljona Slovenske vojske, je direktorica Tolminskega muzeja mag. Damjana Fortunat Černilogar s citati vojne dopisnice s Soške fronte Alice Schalek podala sliko vojnih grozot skozi doživljanje dekleta, sestre, žene, matere.

Kulturni del programa kot sv. mašo za mir in pravičnost v spomin na vse padle je z dovršenim petjem spremljal tolminski cerkveni pevski zbor. Letošnji voditelj somaševanja je bil nadškof in apostolski nuncij v Ukrajini dr. Ivan Jurkovič, z njim pa so somaševali še domači župnik Silvester Čibej, kaplan Damjan Bajec, vojaški kaplan Milan Pregelj in volčanski župnik Milan Sirk. V srcih sobotnih pohodnikov na Mrzli Vrh bodo še dolgo, kot pomembno življenjsko vodilo za prihodnost, odzvanjale besede nadškofa dr. Jurkoviča, ki je v naročilu, kaj je potrebno pozabiti,

izpostavil: sovraštvo, krivice, negativne vzgibe srca, ki pripeljejo do tega, da ne spoštujemo več zapovedi ljubezni do bližnjega; spomnil pa je tudi, česa ne smemo pozabiti: strašnega trpljenja nedolžnih ljudi. Vsem je bil namenjen poziv, da bi kot osveščeni državljani in kristjani znali vedno pravilno ceniti nesebično žrtev svojega bližnjega, ki je v teh gorah dostikrat dosegla najvišjo stopnjo: darovanje lastnega življenja. Poudaril je še, da mora ostati pripravljenost darovati svoje moči, svoje trpljenje in v skrajnih primerih tudi svoje življenje za višje ideale in cilje ena izmed lastnosti vsakega

zdravega naroda, saj bi bilo nevarno, če bi se bili ljudje sposobni žrtvovati samo za osebno korist in dobiček. Vse je pozval, da se ne bi nikoli več spustili na tisto nizkost duha, ki povzroča toliko trpljenja, zato je potrebno biti budni in oblikovati naša življenja v skladu z Evangelijem ter gledati bližnjega s prav takim razpoloženjem kot sami sebe. V tem je poklicanost vseh, da preko ljubezni do bližnjega pridemo do bližine Boga in da bližnjega ne razumemo samo kot posameznika, ampak tudi kot narod. V tem so dokončne korenine pravega in trajnega dela za mir in pravičnost.

Silvester Gabersček

Prejeli smo

Nov, velik val kupovanja duš

Leta 1992 je bil, ob tistem sistorilstvu slovenskih oblasti, sprejet italijanski zakon o državljanstvu št. 91/92, ki, med ostalim, omogoča pridobitev italijanskega državljanstva tudi “pripadnikom italijanski narodnosti, jeziku in kulturi”, rojenim do leta 1947 na ozemlju bivše JK, ki je po vojni pripadlo Jugoslaviji (Primorje, Istra in Kvarner). Čeprav je zakon predstavljal enostransko kršitev poveljnih sporazumov s strani Italije, smo ga na začetku sprejeli nekeje z razumevanjem, saj naj bi po prvih razlagah slo zgolj za ugodnosti italijanski manjšini, ki naj bi se prek inštituta dvojnega državljanstva tesneje povezala s svojo matico in bi se tako počutila bolj varno. Pravo prho pa smo doživeli na začetku leta 1994, ko nam je predstavnik UI Maurizio Tremul po dolgih mesecih zatrjevanja, da zakon velja samo za pripadnike italijanske manjšine, brez sramu priznal, “da to ni zakon, ki daje italijansko državljanstvo samo Italijanom, ampak vsem tistim, ki so ga izgubili, ne glede na narodnostno pripadnost” (PN, 21.1.1994). To je, seveda, izz-

valo silovite proteste slovenske in hrvaške javnosti, vključno z najvišjimi cerkvenimi predstavniki na Primorskem in v Istri in celo znotraj same italijanske skupnosti. Kljub protestom se je tako začel svojevrsten lov na nove italijanske državljane tostran meje, saj naj bi bilo po podatkih reškega konzulata že sredi septembra 1994 vloženih že okrog 15.000 zahtevkov na Hrvaškem in 4.500 v Sloveniji (Novi list, 14.9.1994). In ravno kar se po hitrem postopku sprejema v italijanskem parlamentu dopolnitev navedenega zakona, ki bo državljanstvo priznala tudi prebivalcem, rojenim po 1947. letu, če bodo le lahko dokazali, da je kdo od njihovih prednikov že bil italijanski državljan, kar pa je primer vseh avtohtonih prebivalcev tega področja. In če je že takrat bil odziv tolikšen, ko so lahko pridobili državljanstvo zgolj prebivalci, rojeni do 1947. leta, to je starejša generacija, lahko pričakujemo, da bo sedaj še večji. Saj bo sedaj lahko pridobila državljanstvo delovno aktivna generacija in

si prek njega pridobila ne samo pravico do morebitne italijanske starostne pokojnine ipd., ampak si bo tudi na široko odprla vrata do zaposlitve na celotnem ozemlju EZ, še kako mikavno za marsikoga. Po ocenah tiska bi se po zaslugi novega zakona število novih italijanskih državljanov v Istri in Kvarnerju lahko povečalo celo za 50.000, kar v praksi pomeni, da bo to ozemlje po državljan- ski pripadnosti prebivalcev tudi italijansko. Seveda se tudi ob tej dopolnitvi zakona na široko razglaša, da naj bi to veljalo zgolj za pripadnike italijanske etnije. čeprav so že pri sprejemanju temeljnega zakona (91/92), po krajšem zavajanju javnosti, akterji posredno priznali, da so zagotovila o priznavanju državljanstva zgolj manjšini bolj ali manj alibi za druge cilje Italije v tem prostoru. Zato ni resnega razloga, da jim ne bi verjeli. Morda je te cilje še najbolje nakazal istrski hrvaški pisatelj

Milan Rakovac, ko je že ob prvem valu lova na nove

italijanske državljane v začetku 90. let menil, da si Italija s tem ustvarja močnejše formalne temelje za uveljavljanje de facto že doseženega protektorata nad nekdanjo JK in za možnost vmešavanja v notranje zadeve Slovenije in Hrvaške, ko bi politične razmere to dopuščale ali narekovala. Vplivni senator Naprej Italija Enrico la Loggia je šel še dlje, ko je dejal, da je dvojno državljanstvo “majhen korak k večji Italiji” (Slovenec, 24.9.1994). Tudi sam mislim, da desetisoči novih italijanskih državljanov tostran meje naravnost kličejo po skrbništvu, če ne celo po soupravljanju teritorija, kar je bil tudi eden izmed ciljev vsiljevanja istrske čezmejne regije. Tako bi lahko zaključili, da se De Michelisov projekt iz začetka 90. let “odkupimo si ponovno Istro” vendarle uresničuje, ne sicer v smislu odkupovanja zapuščenih dobrin, ampak bolj v smislu kupovanja, dela in socialne varnosti pa tudi standarda in zahodnega potrošniškega blišča lačnih duš.”

Milan Gregorič

Študij podjetništva na GEA College

S testom podjetniških lastnosti do štipendije

GEA College v septembru zaključuje izbor za podeljevanje štipendij za vpis v prvi letnik dodiplomskega študija podjetništva na GEA College - Visoki šoli za podjetništvo. Štipendijo si bodoči študenti lahko pridobijo tudi na podlagi uspešno izpolnjenega testa podjetniških lastnosti, ki je te dni dostopen na spletni strani GEA Collegea. Test podjetniških lastnosti je pravzaprav nadaljevanje testiranja, ki je konec lanskega in v začetku letošnjega leta zajelo 6000 srednješolcev po vsej Sloveniji. Najboljših 100 pri-

omenjenem testu smo zdaj povabili, da se pridružijo vsem, ki bodo izpolnjevali test podjetniških lastnosti dostopen na www.gea-college.si. Testiranje bo potekalo do 1. septembra. Rezultati pa bodo 3. septembra objavljeni na naši spletni strani. Glede na dosežene točke testiranja bo strokovna komisija - dr. Jordan Berginc, mag. Marina Letonja in Damjan Lah - v prostorih GEA Collegea v petek, 02.09., ob 12. uri izbrala najboljše. Ti bodo nato vabljeni še na kratek pogovor o ciljih in ambicijah, povezanih s

podjetništvom. Na koncu bodo najboljši prejeli štipendije za vpis v prvi letnik dodiplomskega študija podjetništva na GEA College - Visoki šoli za podjetništvo. Naj omenimo, da GEA College podeljuje štipendije za vpis na Visoko šolo za podjetništvo tudi preko svoje Fundacije UPI. Štipendije se podeljujejo glede na razpoložljiva sredstva in glede na kandidatov akademski uspeh, organizacijske in poslovne sposobnosti ter glede na finančne potrebe. V študijskem letu 2004/2005 je Fundacija UPI podelila 29 štipendij in skupni vrednosti več kot 8 milijonov tolarjev, in sicer posameznemu študentu od 150 do 500 tisoč tolarjev. GEA College s štipendiranjem pomaga uresničiti mnoge podjetne ideje mladih. Z izobraževanjem ponuja znanje in

prenos teorije v prakso ter s tem širi kulturo podjetništva. V svetu ima podjetništvo vse večji gospodarski pomen, saj odpira inovativne priložnosti za razvijanje novih tehnologij. Mladih, ki se odločijo postati podjetniki, je vse več. Zakaj? Ker lahko na prvi pogled najbolj nenavadne in inovativne ideje uresničijo z razvojem lastnega podjetja, le če v idejo močno verjamejo. Podjetniki so nedvomno pogumni, drzni, vztrajni in ustvarjalni ljudje, ki vedo, kaj hočejo. Dodatne informacije: Barbara Režek, služba za odnose z javnostmi / Public Relations, GEA College d.d., Dunajska 156, SI - 1000 Ljubljana / Kidričovo nabrežje 2, SI - 6330 Piran, tel.: +386 1 5881 308, gsm: +386 40 455 039, fax: +386 1 5881 333, barbara.pr@gea-college.si, www.gea-college.si

Odmevi

Brskanje po spominu

U sode pisateljev, pesnikov, njihovih del... Večkrat sem se spraševala, ali bodo petdeset let zamolčani slovenski pisatelji in pesniki, ki jih v zadnjem desetletju v Sloveniji odkrivajo in izdajajo, nadoknadili zamujeni čas v zavesti slovenskih bralcev ali pa “ura zamujena, ne vrne se nobena.” In tu ne gre samo za zdomsko literaturo, ampak tudi za pisatelje, ki so živeli ves čas v Sloveniji, recimo za Finžgarja in za njegov roman Pod svobodnim soncem, ki ga prav zdaj ponovno poslušamo po Radiu Trst A. Ves povojni čas ni bilo zaslediti v Sloveniji niti krajših odlomkov romana v nobenem šolskem “Berilu”, “Pod svobodnim soncem” smo brali tu, v naših šolah, kjer je bil roman dolgo šolsko čtivo za 3. razred nižje srednje šole. Pri nas je nastala tudi dramatizacija in radijska izvedba romana - pravzaprav kar dve: prvo so posneli v šestdesetih letih študentje pod vodstvom prof. Jožeta Peterlina, drugo pa je za Odprto knjigo posnel Radio Trst A in lastni produkciji z režiserjem Markom Sosičem. In to radijsko branje vedno lepega romana nam krajša čas v letošnjih poletnih mesecih. V Sloveniji bo morda zdaj našel pot v kak učbenik, potem ko je lani tudi Radio Slovenija posnel dramatizacijo romana. Žal pa pri nas izginja iz sol, ker postaja za naše dijake pretežak. Po mnenju profesorjev se je namreč jezikovna raven naših 14-letnikov tako znižala, da ne razumejo več pripovedi, ki je bila njihovih predhodnikov pred desetimi, petnajstimi leti, popolnoma razumljiva. Nalogo obvarovati pred pozabo, brskati po radijskem spominu, imajo ponovno nekaterih oddaj, oddaje Z nami praznuje Radio Trst A ali oddaja Iz naših arhivov, ki je na sporedu vsako soboto ob 16. uri. V eni od njih je bil predvajan intervju radijske urednice Lide Turk s Pavlo Kocjančič, mam Zore Perello, in z njeno nečakinjo Marico. Intervju je nastal l. 1984, ko je ga. Pavla imela že 89 let. Zdi se neverjetno, kako je mogla gospa Pavla kljub visoki starosti s tako jasnim glasom, zanesljivim spominom in zadržano prizadetostjo obnoviti vso življenjsko zgodbo svoje hčerke Zore. Na osnovi tega dragocenega intervjuja je Lida Turk gradila dalje, tako da je pred leti nastala radijska dramatizirana zgodba v nadaljevanjih o Zori Perello, ki je bila po scenariju, izvedbi in režiji eden največjih

dosežkov programskega oddelka. Ves zbrani material je nato Lida Turk še enkrat predelala in ga pred kratkim izdala v knjižni obliki z naslovom “Zora” pri založbi ZTT. Letošnji 60-letnici radia je, kot smo že omenili, posvetil (in verjetno bo še nadaljeval s tem) veliko pozornosti programski oddelke Radia Trst A z oddajami Katje Kralj “Na mnoga leta”, s serijo televizijskih oddaj “STIKI” režiserke Marije Breclj pa s poletnimi oddajami “Iz arhivov”, po katerih brska Alenka Florenin. Toda 60 let ne praznuje samo programski, ampak tudi časnikarski oddelke. Kdaj se bodo časnikarji vključili v praznovanje? Saj je pravzaprav časnikarsko delo dajalo pravo veljavo postaji in je bilo za Radio Trst še bolj pomembno od programov. V prvih desetletjih po vojni so poslušalci onstran meje, naveličani enostanskih novic, poslušali predvsem poročila, pregleda tiska, informativne oddaje na splošno. Za te poslušalce je bil Radio Trst “okno v svobodni svet”, kot se je izrazil nekoč neki poslušalec. Od številnih časnikarjev pa je ob 60-letnici radia prišel pred mikrofona oddajo Katje Kralj samo Danilo Lovrečič, pa še on ne toliko kot časnikar, ampak kot pisec varietete in kot pripravilec ter voditelj zabavnih glasbenih oddaj. Živahen, sočen, rahlo ironičen v svojih komentarjih, je Danilo Lovrečič izbrskal iz spomina zanimive anekdote iz svojega prvega obdobja, ko je pisal varieteje za Našo gospo - Stano Oficijo, pa za Kukija - Ladija Vodopivca. Z Livijem Valenčičem sta imela velikanjski uspeh z oddajo Plošče za vas. Je mogoče, da je prispelo na uredništvo oddaje v enem tednu rekordnih 974 pismov? Lovrečič se je lahko pohvalil tudi z oddajo Disc-time, ki jo je vodil sam in je bila zelo kvalitetna glasbena oddaja. Ni se pa izognil tudi anekdotam iz obdobja, ko je postal, po reformi l. 1976, časnikar na tržaškem radiu. Brez dlak na jeziku je govoril o “novi tlaki” slovenskega sektorja RAI-a v primerjavi z italijanskim, o prvoaprilski šali, ki si jo je privoščil, ali o poskusih intervjuja s Craxijem, ki pa po lastni izjavi ni o Slovencih vedel ničesar... Pa še toliko drugih sočnih in ravno prav zgodbic bodic je nasul ta “enfant terrible” v svoj intervju v veliko zadovoljstvo poslušalcev.

EHO

Z 2. strani

Zaščita in ...

Nekateri vidnejši predstavniki UDC, kot npr. minister Tabacci, vztrajajo pri zahtevi, naj v Domu svoboščin nastanejo korenite spremembe, ker bo drugače Dom gotovo izgubil prihodnjo volilno bitko; če teh sprememb ne bo, bo UDC morala po njegovem nastopiti samostojno na prihodnjih

državnozbornskih volitvah, ki bodo čez nekaj mesecev. “Ostajamo sicer zvesti desni sredini - je dejal Tabacci - vendar moramo priznati, da se dvopolni sistem gotovo ni spremenil, če po 10 letih kot glavna tekmeča še vedno nastopata ista kandidata (Berlusconi in Prodi). To pomeni, da je treba spremeniti volilni zakon, ker bomo drugače vedno imeli večino, ki ne bo mogla vladati”. Kot kaže, bo ta resni spor skušal odpraviti podpredsed-

nik vlade Tremonti, ki je sicer vedno kazal več razumevanja za stališča Severne lige kot za stališča UDC. Marsikdaj hudo zaškriplje tudi v levi sredini, ki se zdaj pospešeno pripravlja na primarne volitve, ki bodo 16. oktobra in na katerih bodo izbrali kandidata za mesto predsednika vlade. Poleg Prodijskega bodo na seznamu kandidatov Bertinotti, Pecoraro Scanio, Mastella, Di Pietro, Scalfarotto in Sgarbi. Volivcem bo na razpolago 4 tisoč volišč. Upravičen-

ci bodo na volišču pokazali volilno izkaznico, položili 1 evro v poseben sklad in podpisali izjavo, da podpirajo volilni program ZVEZE. Ni treba posebej poudarjati, kako je za naše slovenske volivce tudi na teh volitvah temeljnega pomena predvsem dvoje: zaščita naših osnovnih pravic in jamstvo, da bo imela naša manjšina svoje predstavništvo tudi v novoizvoljenih zakonodajni zbornici. Skrajni čas je, da o tem stvarno sklepamo.

POGOVOR Mauro Pelaschier

Po zaslugi globalizacije so se hribolazci naučili jadranja

Francesco De Angelis, Paul Cayard in Roussel Coutts so imena, ki so morda mnogim znana in domača, a jih hkrati človek ne ve s kom ali s čim povezati. Seveda gre za prvokategornike v njihovih strokah, težava je le v tem, da jih naša javnost znova in znova odkriva vsaka tri leta. V vmesnem času se seveda pogreznejo globoko v nedostopne kote naše spomina. Omenjeni gospodi so skipperji najbolj znanih jadrnic na svetu, spominjamo pa se jih takrat, ko nastopi čas Pokala Amerike (America's Cup), ali bolj enostavno povedano, takrat ko se mediji spomnijo na regate svetovnega formata, ki se jih udeležuje Luna Rossa, pred njo pa Il Moro iz Benetk. V obdobjih, ki

neposredno ne sovpadajo s Pokalom Amerike, je jadranje zelo neokusna in neprofitna kost, ki jo mediji zelo neradi glodajo. Vseeno pa je to šport, ki tako kot vsi ostali deluje vsako leto in ne samo v mesecih najpomembnejših regat. Trenutno npr. potekajo v Malmöju (Švedska) pripravljalne regate na Pokal Amerike, ki bo čez dve leti v Valencii. Avgustovsko počitniško vzdušje in zaradi slabega vremena večkrat neizpolnjeno hrepenenje po morju sta bili močan magnet, da se vsaj v mislih preselimo na jadrnice na morsko obalo. Užitek je bil še toliko večji, ker je o jadrnicah in regatah pripovedoval eden od najpomembnejših italijanskih jadrancev, Mauro Pelaschier. Sogovornik se

lahko ponaša s številnimi italijanskimi naslovi in nastopom na OI 1972 in 1976. V spomin italijanske javnosti pa je daleč najbolj ostala izklesana njegova podoba krmarja na posadki Azzurre, prve italijanske jadrnice, ki se je leta 1983 udeležila Pokala Amerike. Takrat je Azzurra s tretjim mestom v tekmovanju Louis Vuitton cup (polfinale Pokala Amerike) dosegla velik uspeh s končnim tretjim mestom. Priložnost za soočenje z gospodom Pelaschierjem, ki je zadnje izvedbe Pokala Amerike komentiral na Rai-u, in virtualna plovba na najizvrstnejših jadrnicah se je ponudila ob počitniškem večeru slavnega jadrca, ki je bil v dobredobskem centru Gradina gost domače zadruge Dob in si je tam ogledal razstavo slikarja Carla Martinija.

Gospod Pelaschier, kako ocenjujete zdajšnje predtekmovalne regate, približevanje Pokalu Amerike (America's Cup), najpomembnejšemu jadralskemu tekmovanju na svetu?

Tokratna izvedba najprestižnejše jadralske prireditve bo nekoliko drugačna, rekli bi lahko, da bo prenovljena. To je očitno že iz zdajšnjih aktov, pripravljanih regat. Izpeljali so nov format, ki mora biti zanimiv za publiko. Zahteve širše javnosti, medijev v prvi vrsti, so namreč tudi za svet jadrnic vse bolj neizprosne. To pomeni precejšnjo popostritev programa tudi za same družbe in mogotce, ki financirajo posamezne jadrnice: cene za vzdrževanje in tekmovanje namreč vrtoglavo rastejo. Nova formula je nekoliko bolj naklonjena tehniki in strategiji. Omogoča jim namreč, da sproti popravljajo napake, ki so jih zagrešili v planiranju in sestavljanju jadrnic ter v taktiki pripravljanja regat. Jadranje lahko postane tako boljše komercialni proizvod: trži se laže in uspešneje. Ustvarja se spektakel, s katerim lahko obdržiš gledalca pred ekranom.

Glede samega poteka tekmovanja mislim, da ostajajo nesporni favoriti zadnji zmagovalci, švicarska posadka Alinghija. Kljub temu da jih je medtem zapustil veliki jadralski strokovnjak, skipper

Roussel Coutts, ki je bil eden od pomembnejših dejavnikov pri njihovi uveljavitvi izpred dveh let, so vseeno opravili pomemben kakovostni skok. Švicarje je treba torej vzeti re-

bavno dejstvo, ob katerem se lahko posmejemo. Zasluge, da so si švicarski hribolazci lahko privoščili tako uspešno jadrnico, gre pripisati globalizaciji. Tako kot vsako drugo športno panogo, je globalizacija postavila na glavo tudi jadranje. Na jadrnice ne moremo več gledati kot na proizvod ene same države: pri Alinghiju je švicarskega samo kapital. Denar je prikapljal iz alpske hribovite dežele, vse ostalo pa s Švico nima kaj dosti opravka. Že prej omenjeni človeški dejavnik in tehnični vidik sta v

Kako gledate na italijanski jadrnici Luna Rossa in Capitalia (bivši Mascalzone latino)? Koliko možnosti jima pripisujete?

Luna Rossa ima vsekakor več možnosti in boljši potencial. Posadka je dokaj spremenjena, zamenjali so tudi navtičnega projekta. Z izjemo tehnične osebe, ki je dejansko nespremenjena, je najbolj znana italijanska jadrnica dobila bolj mednarodni videz. V ekipo so vključili nekaj Novozelancev, pa tudi anglosaško zastopništvo je danes zelo močno.

Splošno vzeto se je ekipa pomladila. Načeloval ji bo izkušeni skipper Francesco De Angelis, ob njegovem boku pa bo stal avstralski krmar Spithill, ki bo italijanski ekipi še kako koristen.

Mascalzone latino je z novim imenom Capitalia svojo podobo popolnoma spremenil. Njegov pravi potencial je treba še uokviriti in ga preveriti. Neapeljska posadka ima zelo dobre možnosti, da popravi dokaj slab vtis, ki ga je pustila na zadnjih tekmovanjih visokega kova. Zelo pomemben dejavnik za njihove potencialne boljše nastope je višji budget, ki si ga lahko privoščijo in s katerim razpolaga letos Mascalzone latino.

Rad bi ob tem omenil še jadrnico +39. Posadka sicer nima odličnih finančnih virov, je pa ekipa, ki so jo sestavili, dobra talilnica talentov. Uspelo jim je priklicati res veliko perspektivnih imen.

Naslednji Pokal Amerike bo potekal v Valencii. Dalj časa je bil med kandidati za gostujoče mesto tudi Neapelj.

V čem je bil Neapelj slabši in kako negativno bo na italijansko jadralsko vplivala izgubljenost priložnosti?

Neapelj ni imel dovolj dobrih organizativnih sposobnosti. Valencia se je v tem precej bolje izkazala, Valencia je bila za tako prireditev pripravljena vložiti in potrositi več: tudi to je bil pri izbiri mesta zelo pomemben dejavnik. Garant za španske organizatorje in ljubitelje jadrnic je vseskozi bil španski kralj. Juan Carlos je bil zelo ugleden sogovornik, medtem ko so se italijanski pogajalci stalno spreminjali, glede na usmeritev in raznih vlad, ki so se zvrstile v tem času, in mož, ki so izvršni organ predstavljali.

Za Neapelj je seveda to izgubljena priložnost, istega ga bi si ne upal trditi za popularnost jadrnanja v Italiji. Priljubljenost tega športa bi ne bila na Apeninskem polotoku nič večja, četudi bi najvažnejše jadralsko tekmovanje potekalo pri nas. To se bo zgodilo tudi v Španiji: niti tam ne bodo jadrnice zaradi tega dogodka nič bolj prilasle ljudem k srcu. Vidik, na katerega moramo biti pozorni pri zaznavanju popularnosti našega športa, so predvsem vpisi mladih in otrok na razne tečaje in šole jadrnanja.

Po čem se današnje jadranje razlikuje od tistega, v katerem ste vi odraščali, tekmovali in zmagovali?

Danes postaja človeški dejavnik vse manj pomemben. Fantazija, kreativnost in učinek, ki ga ima na regato atlet, je neprimerno manjši kot v mojih časih. V današnjem dojemanju jadrnanja imajo glavno besedo managerji in tehniki. Oni izbirajo in sestavljajo ekipe, oni finančno in logistično omogočajo obstoj jadrnice. Kdor nima za seboj dovolj dobrih finančnih virov, lahko v trenutku odmisli, da bi bil konkurenčen na sedanjem jadralskem trgu. Nekoč sta jadrlec oz. posadka bila odločilnejša, njihov doprinos je bil pomembnejši in očitnejši. Danes ni več tega, vzporedno s tehnološkim napredkom se je spremenil tudi odnos jadrancev do svojega športa. Opustili so kreativnost in se prepustili predvsem tehničnim novostim: v našem športu pogrešam danes kanček človeške fantazije.

Andrej Černič

Z 2. strani

Izraelski umik...

Medtem ko je Izrael spretno izkoristil položaj in je na predvideni dan umika angleških čet iz Palestine (15. junija 1948) razglasil ustanovitve oz. zgodovinsko obnovitev svoje države, pa so arabske države s svojimi vojskami vdrlje v Palestino, da bi uničile komaj nastalo izraelsko državo. Po prekinitvi bojev po posredovanju OZN sta območji predvidene arabske palestinske države zasedla Transjordanija (Zahodni breg ali Cisjordanija) in Egipt pas Gaze na jugu. Leta 1950 si je Transjordanija priključila osvojena območja in se preimenovala v kraljevino Jordanijo.

Leta 1967 je prišlo do odločilne arabsko-izraelske vojne, ko je egiptovski predsednik Naser blokiriral Tiransko ožino za izraelske ladje. Izrael je v tej bliskoviti osemdnevni vojni iztrgal Jordanijo vzhodni del Jeruzalema in Zahodni breg (ob reki Jordan), Egiptu pa odvzel upravo področja Gaze, ki je sedaj v političnem ospredju. Sedanjí predsednik izraelske vla-

de Ariel Sharon je v okviru svojega političnega načrta sklenil, da "se reši" Gaze in se osredotoči na druga strateško bistvena področja za varnost Izraela, obenem pa nakazal arabskim Palestincem možnost za uresničitev palestinske države in za dokončni razplet izraelsko-arabskega konflikta. Značilno je, da se je za takšno enostransko ravnanje odločil v zavesti politične in vojaške moči Izraela in s tem mednarodni javnosti potrdil stvarno voljo za rešitev palestinskega vprašanja. Odmevi v svetu na to izraelsko potezo so v glavnem pozitivni. Sam predsednik Palestinske avtonomne oblasti Abu Mazen je izrazil Sharonu priznanje za dosledno izvedbo pogumnega koraka, kateremu naj bi sledili še drugi podobni. Jedro spora ostajata še vedno področje Zahodnega brega in Jeruzalema. Od ureditve položaja teh dveh območij je odvisna ureditev odnosov med Judi in Palestinci. To bi končno privedlo do ustanovitve samostojne države Palestincev.

NOVI
GLAS

Glavni urednik Andrej Bratuž - Odgovorni urednik Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst,
tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

Tisk: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l.,
Viale della Navigazione Interna, 40 - 35129 Padova PD,
tel. 049 8073263 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

Letna naročnina: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov,
inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

Oglaševanje: Oglaševalska agencija Tmedia, Korzo Verdi 51 - Gorica,
ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452,
iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska
v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03
(varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za
osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko
brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov,
ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi letih.

To številko smo poslali v tisk v torek, 30. avgusta, ob 14. uri.

ČLOVEK JE PRISTAL NA LUNI? DA, DA, NEDVOMNO...

Requiem za Kanta s silikonsko moralo

Kant bi bil ponosen, da se aktualnost njegovih kategoričnih imperativov obdeluje celo v poletnih mesecih, ko je čas za morje, počitek in gossipe (rumene novičke o ljubeznih in ločitvah slavnih ljudi). Toda kljub temu so strani vseh dnevnikov polnile dileme, ki jih je sprožal že filozof iz Königsberga (rojstnega kraja ni nemški mislec zapustil nikoli v celem življenju) v 18. stoletju. Ja, kolone italijanskih dnevnikov so bile res polne resnih tematik: na eni strani moralni kategorični imperativi okoli osvajanja vrhov bank Antonveneta in BNL ter založbe RCS, na drugi strani etični kodeksi za reševanje sudokuja, poletne časopisne igrice s številkami. Italijanski državljani so od tolikšne etike in morale postali živeči primeri svetnikov. In to kar na plaži. Kdo

je trdil, da je pot do svetosti naporna ter polna ovir? Italija mora biti moralnim dilemam letošnjega poletja hvaležna še zaradi enega vzroka. Apeninski polotok je odkril, da se lahko ponaša z izrednim kadrom mladih podjetnikov. Mali Berlusconi odraščajo. Seveda Ricucci, pa tudi Fiorani: slednji je sicer bankir, niti pa vleče kot prekaljen podjetnik. Sta ravnala nemoralno v skrivinski telefonskih pogovorih s Faziom? Ne! Zakaj pa? Saj živimo v liberalizmu. V dani situaciji sta se znašla in si pomagala. In ne nazadnje, če si izposodimo prispodobno Adama Smitha, očeta tržnega liberalizma, sta naša dva junaka nevidni roki trga samo pomagala, da se je obrnila v pravo (beri: njihovo!) smer. Misli sta si, da je nevidna roka trga včasih nekoliko slepa in sta ji

zato hotela narediti uslugo. Pa ga imamo, visoko moralno dejanje, na katerega bi bil ponosen sam Kant. In kako nazdraviti taki moralni držbi? Brez pomislekov. Vsi v Portocervo na petdesetmetrsko jahto Flavia Briatoreja. Vabljenje so seveda tudi soproge. Ricucci bo lahko ponosno pripeljal svojo Anno Falchi. V teh trenutkih je občutiti, kako še vedno veljajo kanoni, ki so jih postavili stari Grki, kako še vedno velja binom moralnost - lepota. Par Ricucci - Falchi: spojitev prve in druge starogrške postavke. Briatorejeva jahta je tako pravo srečno gnezdece poletne italijanske etike. Etika bančnih prevzemov, ki se odlično ujema z etiko silikonskih vložkov in mini tangic. In vsi so srečno živeli še dolgo naprej...

Morda pa so na proslavljanje na jahto povabili tudi Kanta? Verjetno, a kaj ko se nemški filozof vedno tako rad tišči doma.

Andrej Černič

Ob seminarju Zveze cerkvenih pevskih zborov v Laškem

“Pesem mora biti kot živa voda” (dr. Jurij Bizjak)

Od 7. do 13. avgusta je Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta izpeljala enotedenski seminar za cerkvene pevce in organiste, ki je v celoti izpolnil pričakovanja organizatorjev in udeležencev. Kakih 60 pevcev in organistov pa še njihovih spremljevalcev je skupno z odborniki ZCPZ, med katerimi naj omenimo dolgoletnega predsednika Zveze, skladatelja Zorka Hareja, ter s škofovim vikarjem msgr. Francem Vončina pa s prizadevnimi mentorji preživelo v Laškem lep in vsestransko bogat teden. Kot je že ustaljena navada, so bili dopoldnevni namenjeni intenzivnim vajam, popoldnevi pa izletom, sprostitvi in družabnosti. Že “Zdravilišče Laško” je ponujalo veliko mamljivih ponudb: notranji in zunanji bazen, zdravstvene preglede, “beauty paket storičev”, “anticelulitni program”, celo “program za večno mladost” in še in še! A večini teh uslug smo se odpovedali in si jih zapomnili za kdaj drugič, tokrat pa smo vestno in pridno sledili programu, ki so ga za nas pripravili neutrudni odborniki ZCPZ. K uspehu vsakoletnega tečaja prispevajo največ zborovodje pevskega in voditeljica orgelskega tečaja. Tudi letos je s svojo veliko izkušnostjo vodila tako dve mladši začetnici kot že izkušene organiste odlična pedagoginja

in priznana koncertistka, prof. Angela Tomanič iz Ljubljane. Tudi prof. Marjan Potočnik iz Murske Sobote je bil že večkrat dirigent na seminarjih Zveze. Morda ker ni bilo preveč vroče, je imel letos še več energije in je še bolj neprizanesljivo skušal doseči od pevcev čim lepše “legate” pri izvajanju Maše v čast sv. Janeza Krstnika J. E. Gašpariča v priredbi G. Zafošnika ter drugih cerkvenih skladb.

Prvič pa je letos sodelovala kot dirigentka na seminarju ZCPZ glasbena pedagoginja in solopetka Alenka Slokar Bajc iz Ljubljane. S svojo živahnostjo in mladostno zagnanostjo se je vsem pevcem priljubila. Pri posredovanju svojega programa pa je tudi morala biti iskriča, saj so se pevci pod njenim vodstvom učili tri razgibane skladbe: Sattnerjevo Vijemo ti vence in dve skladbi Ubalda Vrabca ob 100-letnici njegovega rojstva: Bratci veseli vsi ter Zdravljico. Toda še tako dobri pevovodje in pedagogi so brez moči, če nimajo dobrih in učljivih pevcev. Zato naj pohvalim še nje: letos so bile razporeditev pa kakovost in zmogljivost glasov zbora take, da so še kar zadovoljile oba dirigenta. Lepo presenečenje za devetnajst udeležencev seminarja je pripravil dr. Marko Udovič, ko jim je v imenu Prosvetne matice po svoji uvidenosti podelil denarna priz-

nanja. Kraj Laško je lepo urejeno mesto, skozi katerega teče reka Savinja in ki slovi predvsem po pivu in zdravilišču Laško. (Kako čisto drugačno sliko s poplavljenjo pokrajino in

cerkve sv. Krištofa, v kateri so najstarejše orgle na Slovenskem. Avtobus pa nas je popeljal na ogled bolj oddaljenih krajev. Zelo globok vtis je zapustil v nas spomenik na po vojni pobite žrtve revolucije na

poškodovanimi cestami nudijo tisti kraji na televizijskih ekranih samo deset dni po seminarju! Ogledali smo si pivovarno, pa mesto s cerkvijo sv. Martina in mogočnim župniščem. Nekateri udeleženci so se povzpeli peš na dva griča nad Laškim: do dvostolpne romarske cerkve v Šmihelu in do

Teharjah. Pogled na sinje nebo z vrha spomenika in na lepo zeleno travnato okolico ne daje slutiti, kakšne grozote so se tam godile. Danes je tu kraj spomina in miru, kot pravi tudi napis, vklesan v kamen ob vhodu: V tišini bom počival in nihče me ne bo motil. Ogled Don Boscovega centra v

Celju in pogovor z župnikom Cirilom Slapšakom sta nam odkrila velikopoteznost načrtov za realizacijo duhovnega središča mladih v Celju. Izredno zanimiv je bil sprehod po starem delu Celja, polnem lepih in zanimivih spomenikov, čeprav smo morali marsikatero znamenitost mesta zaradi pomanjkanja časa pustiti za naslednji obisk. Drugi izlet z avtobusom nas je popeljal iz Laškega v nasprot-

Rajhenburg v l. 1941-42 zbirno taborišče, skozi katerega je šlo okrog 45.000 Slovencev v Nemčijo, Srbijo, Bosno in Hrvaško. Pod gradom v Brestanici je lepa, velika bazilika Lurške Matere božje, ki hrani dragoceno Pieta' iz začetka 15. stol. V njej je msgr. Vončina daroval sv. mašo za vse pokojne cerkvene pevce, dirigente in organiste ZCPZ. Izlet je dopolnil še obisk ogromne vinske kleti v Krškem z degustacijo vin.

Na god sv. Lovrenca je v parafni cerkvi sv. Martina koprski pomožni škof dr. Jurij Bizjak vodil somaševanje s tržaškimi in domačimi duhovniki ob petju zbora pod vodstvom Edija Raceta. Naslednje jutro je v predavanju g. škof opozarjal na vlogo cerkvenega petja: “Čar pesmi je, da zazveni to, kar nosite v sebi. Če ni čuti duhovnega ozadja tistega, kar poveste, kar zapojete, ostane nekaj votlega, ne zbudi odziva.” Po njegovem pričanju mora biti pesem kot živa voda, o kateri je govoril Bog Mojzesu: “Tudi palico, s katero si udaril Nil, vzemi v roko in pojdi! Udari po skali in iz nje bo pritekla voda, da bo ljudstvo moglo piti...” (2Mz,17).

Čar pesmi je med pevci v Laškem zavzel - pa naj je bilo pri pevskih vajah ali v avtobusu, pri sv. mašah ali v vinski kleti, ob razposajeni harmoniki Ide Bitežnik in Iva Kralja ali v tišem večernem petju, v obednici Zdravilišča v pozdrav škofu ali na zaključnem nastopu v cerkvi sv. Jožefa v Celju skupno z organisti. Naj zveni še naprej med letom pri bogoslužju v naših cerkvah in kulturnih hramih!

Matejka Peterlin

Romanje treh Slovenij

Višarska Marija, varuj naše ljudstvo in rod!

Letos poteka 60 let od slovenskega povojnega begunstva. Slovenski romarji iz Slovenije, zamejstva in celega sveta so se ves ta čas zbirali na Svetih Višarjah. Mnogi domov niso več mogli. Romanji ob križevem potu je sledilo predavanje, temu maša in nazadnje še kulturni program. V organizaciji Rafaelove družbe je sedmega avgusta potekalo tudi letošnje romanje Treh Slovenij na Svete Višarje. Nekateri so šli gor peš ob križevem potu, starejši pa z žičnico.

Najprej so skupaj pripravili prostor za predavanje zgodovinarja Jožeta Dežmana. Zatem je sveto mašo daroval ljubljanski nadškof in metropolit msgr. Alojz Uran. Gotovo je letošnji dobri udeležbi botrovala tudi priljubljenost slednjih dveh. Seveda so se veselili tudi dobrega kulturnega programa in družabnosti, ki so jo ustvarili višarski znanci, ki že iz Ehrlichovih časov tvorijo t.i. Višarsko Slovenijo. Čeprav njenih začetnikov danes skoraj ni več, prihajajo mlajši. Tudi letos so imeli priložnost poklepetati tudi s kakšnim nekdanjim in sedanjim poslanecem DZ.

Povezovalce pri predavanju zgodovinarja J. Dežmana, ki je znan po tem, da si prizadeva osvetliti našo medvojno in povojno zgodovino še s temne strani meseca, je bil Jože Pu-

celj, novi glavni koordinatorski delo med rojaki po svetu. V uvodu je spomnil, da so teh 60 let mnogi izseljenci in begunci, ki niso mogli domov, v takratno Slovenijo oz. Jugoslavijo, vsaj od daleč iz

teh višin, lahko pogledali proti domu. Kot je že na začetku napovedal, je bila tema kratkega predavanja Jožeta Dežmana namenjena poti do resničnega dialoga sprave za “slovensko celo”.

Po Dežmanovih besedah mora Slovenija, pri svojem umeščanju v svet narediti korak oz. sporazum med predmoderno, moderno in časom, ki je pred nami. Konkretno se je dotaknil današnjih uradnih zgodovinarjev oz. njih sprenevedanja, da so bili v povojnih umorih kaznovani sodelavci

okupatorja, po nekakšnih kriterijih sporazumov takratnih zaveznikov. Omenil je mnenje Miha Nagliča, ki to imenuje hladno logiko zmagovalca. Toda danes se tudi v Angliji pojavlja kdo, ki oblast spodbuja k

Gotovo imamo danes v Sloveniji priložnost, da o teh zadevah spregovorimo, tudi ob obtožnicah zoper Mitjo Ribičiča, da povemo, kakšno državo in prihodnost hočemo. Žal, so doslej najvplivnejši slovensko politiko vodili tako, da bo morala se generacija naših sinov in vnukov vlagati vse preveč energije v prečiščevanje stvari za nazaj, namesto v sočasni napredek. Drža partije proti lastnemu narodu, sprava neoboroženemu ljudstvu, je tisto, kar moramo realno definirati. Ponekod se nacifašistična taborišča nadaljujejo kar s komunističnimi. Kot v primeru Ribičiča bi se lahko nenehno spraševali, ali ima kdo pravico v imenu kogarkoli spodbujati pobijanje civilistov, svojih ujetnikov in sobratov; ali lahko, da vzpostavi ali ohrani oblast, ustvari pogoje permanentne revolucije; ali lahko kdorkoli označi druge za več ali manj vredne; ali lahko kadarkoli, po načelih ideološkega razvoja, uničuje zasebno gospodarsko pobudo z zaplembami premoženja in prisilno oddajo kmetov?

V posameznih primerih zločincev bi se morali vprašati, kaj je tisto, kar bremeni njega osebo. Treba je ta kup gnoja spremeniti v rodovitno njivo. Treba je razglasiti partijski poraz, saj ljudi ne moremo siliti predolgo stati na glavi. V Sloveniji smo nekako primerljivi z Nemčijo, ki se pripravlja, po obračunu s Hitlerjem, še na obračunu s komu-

nizmom. Pri nas imamo kar nekaj krajev dvojnega spomina na zločine in ta dva je treba tudi izenačiti.

Imamo mesto mrtvih na partizanski strani, na domobranski strani farne table, nimamo pa še tega za več kot 15 tisoč mrtvih v tujih armadah. Okoli 40 tisoč ima Slovenija padlih vojakov med prvo svetovno vojno v drugih armadah.

Komaj polurno predavanje je sprožilo eno najbolj pestrih debat doslej. Videti je bilo, kako so se razpravljavci strinjali, da je vseljudska polemika zdrava, koristnejša od provokacij. Tri Slovenije morajo prarasti izničenje različnih silnic in tudi regionalno “zaplankanost” spremeniti v pestrost, vse skupaj pa v seštevek kulturno dobrega. To gnojišče je spremeniti v vrt, iz katerega bo pognala zelenjava in cvetje.

Nadškof Uran je pohvalil rojake po svetu, ki so s svojo pogumno trdoživostjo dajali spodbudo tudi tistim trpečim v domovini in vse skupaj je že doslej rodilo prelepe sadove. Zahvalil se je tudi predavatelju in sodelavcem njegovih zgodovinskih raziskav ter blagoslovil njihovo plemenito iskanje resnice tudi v bodoče. Hvaležnost je izrazil tudi višar-

skemu župniku Dionisiju Matvečiču iz Benečije, saj so z njegove strani vedno deležni prijazno zveneče domače besede in gostoljubnega sprejema.

V imenu kanalskih Slovencev se je škofu zahvalil domačin Prešeren: “V spomin, da ste nas tako počastili, vam poklanjam spomin na prvega junaka Kanalske doline dr. Lamberta Ehrlicha, da ne boste pozabili, da je Kanalska dolina del Slovenije”.

Nadškof se je zahvalil z zapisanimi mislimi tega mučenika in kandidata za blaženega: “Višarska Mati božja, varuj naše ljudstvo in rod, družino in dom ter vse Slovence”. Škof je še dodal, da bodi to naša molitev, da se bodo evropski narodi skupaj prizadevali za sožitje skozi širjenje tovrstne omike.

Srečanje se je iztekalo ob kulturnem programu, pokušnji domačega vinca, ki ga vsako leto podari rojak iz zamejskega dela Goriških Brd - Števerjana, spoznavanju nekaterih mlajših obrazov v politiki in obvezno slovensko pesmijo, ki je odmevala od sten bližnjih vršacev v dolino in nebo. Vanjo so bile zavite najboljše želje tega dne.

MM

RESTAVRACIJA SVETA GORA - Nova Gorica
Tel.: 00386 5 30-02-701

Menu že od 2000 sit
Za večje skupine dodatni popusti